

**A PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI
FELÜGYELETÉNEK ÉVES JELENTÉSE
2010.**

**PÉNZÜGYI SZERVEZETEK
ÁLLAMI FELÜGYELETE
HUNGARIAN FINANCIAL
SUPERVISORY AUTHORITY**

A FELÜGYELET KÜLDETÉSE

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete a Magyar Köztársaság pénzügyi közvetítő rendszert felügyelő, ellenőrző és szabályozó független alkotmányos szerve.

A Felügyelet alapvető küldetése:

- **a pénzügyi közvetítőrendszer szilárd, átlátható és hatékony működésének**, az abban közreműködő személyek és szervezetek prudens tevékenységének biztosítása, szükség esetén kikényszerítése,
- **rendeleteivel valamint egyéb szabályozási javaslataival a pénzügyi piacok stabilitásának, zavartalan működésének** és az Európai Unió joganyagával összhangban álló, biztonságos és versenyképes fejlődési kereteinek a megteremtése,
- **az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve pénzügyi szektorokat veszélyeztető kockázatok feltárása**, preventív intézkedéseivel azok hatékony megelőzése, a már kialakult kockázatok csökkentése, illetve felszámolása,
- a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevő **fogyasztók jogainak és érdekeinek következetes és proaktív védelme**, fórum biztosítása a felmerülő fogyasztói jogviták rendezéséhez és a fogyasztók pénzügyi tudatosságának a növelése,
- **a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése**,
- az európai szintű pénzügyi felügyelés előmozdítása érdekében – **az Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer tagjaként** – **a magyar érdekek képviselete** mellett együttműködés az európai és más felügyeleti hatóságokkal.

TARTALOM

A FELÜGYELET KÜLDETÉSE	2
ELNÖKI BEVEZETŐ	7
RÖVIDÍTÉSEK	11
A FELÜGYELET STÁTUSZA ÉS MŰKÖDÉSI KÖRNYEZETE.....	13
A PSZÁF TÖRVÉNYI STÁTUSZÁNAK FONTOSABB VÁLTOZÁSAI.....	13
Rendeletalkotási jogkör	13
Pénzügyi Békéltető Testület.....	14
AZ EU ÚJ PÉNZÜGYI FELÜGYELETI RENDSZERE ÉS ANNAK A PSZÁF-RA GYAKOROLT HATÁSA.....	15
A PÉNZÜGYI STABILITÁSI TANÁCS MŰKÖDÉSE.....	17
A FELÜGYELÉS PRIORITÁSAI ÉS MÓDSZERTANA	20
A FELÜGYELÉS 2010. ÉVI PRIORITÁSAI	20
A PRIORITÁSOK MÓDOSULÁSA 2010. MÁSODIK FELÉBEN	21
KOCKÁZATALAPÚ FELÜGYELÉS, HATÁSBESOROLÁS	22
Módszertanok felülvizsgálata.....	24
INTÉZMÉNYFELÜGYELÉS	26
A HELYSZÍNI ÉS NEM-HELYSZÍNI FELÜGYELETI TERÜLETEK SZÉTVÁLASZTÁSA	26
NEM-HELYSZÍNI FELÜGYELÉS.....	27
HELYSZÍNI VIZSGÁLATOK.....	28
A SREP-VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI	30
FELÜGYELETI KOLLÉGIUMOK.....	31
Bankcsoporti kollégiumok.....	33
Biztosítói kollégiumok	34
PÉNZTÁRAK FELÜGYELÉSE.....	34
PRUDENCIÁLIS JOGÉRVÉNYESÍTÉSI TEVÉKENYSÉG	35
Pénz- és tőkepiaci jogérvényesítés	35
Biztosítási jogérvényesítés	36
Pénztári jogérvényesítés	36
FOGYASZTÓVÉDELEM	38

FOGYASZTÓPOLITIKA.....	38
Megújított fogyasztóvédelmi politika.....	38
Fogyasztói beadványok, fogyasztóvédelmi vizsgálatok a Felügyelet új szabályozásában és szervezetében.....	41
ÜGYFÉLSZOLGÁLAT.....	45
Az ügyfélszolgálati forgalomban felmerült fontosabb témakörök	45
FOGYASZTÓI JOGÉRVÉNYESÍTÉS	47
Példák a fogyasztók széles körét érintő ügyek köréből.....	47
Hivatalból indított, általános piaci jelentőségű vizsgálatok	48
Kérelemre indult eljárásokban hozott határozatok	49
PIACFELÜGYELÉS	51
A PIACFELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG	51
NYILVÁNOS TŐKEPIACI KIBOCSÁTÓKKAL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG	51
PIACELLENŐRZÉS.....	52
ENGEDÉLYEZÉSI TEVÉKENYSÉG.....	54
PÉNZPIACI ENGEDÉLYEZÉS.....	54
TŐKEPIACI ENGEDÉLYEZÉS	54
BIZTOSÍTÁSI ENGEDÉLYEZÉS	55
PÉNZTÁRI ENGEDÉLYEZÉS	55
HATÓSÁGI VIZSGA ENGEDÉLYEZÉSE.....	56
BELFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉS	57
EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK.....	57
SZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK	58
RENDELETALKOTÁSI JOG	58
TÖRVÉNYEK ÉS EGYÉB JOGSZABÁLYOK	58
AJÁNLÁSOK	58
VEZETŐI KÖRLEVELEK.....	59
MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓK	60
ALACSONYABB SZINTŰ JOGSZABÁLYOK	61
NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS	62

EURÓPAI SZINTŰ EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	62
Részvétel az EU szakértői bizottságainak munkájában.....	62
Felkészülés a magyar EU elnökség lebonyolításában történő részvételre.....	63
RÉSZVÉTEL EU-N KÍVÜLI NEMZETKÖZI SZERVEZETEK TEVÉKENYSÉGÉBEN.....	64
KONFERENCIÁK, ELŐADÁSOK, KONZULTÁCIÓK.....	65
NEMZETKÖZI SZERVEZETEK, KÜLFÖLDI FELÜGYELETEK ÉS PÉNZÜGYI SZERVEZETEK MEGBESZÉLÉSEI A FELÜGYELETEN.....	65
A FELÜGYELET MŰKÖDÉSE.....	67
BELSŐ SZABÁLYOZÁS ÉS SZERVEZETFEJLESZTÉS.....	67
Belső szabályozás.....	67
Szervezetfejlesztés.....	67
BELSŐ ELLENŐRZÉS.....	68
A belső kontrollrendszer.....	68
Belső ellenőrzési vizsgálatok.....	69
HUMÁNPOLITIKA ÉS HUMÁNERŐFORRÁS-GAZDÁLKODÁS.....	70
Humánpolitika.....	70
Humánerőforrás-gazdálkodás.....	70
KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉG.....	72
Kommunikáció.....	72
A Felügyelet honlapja.....	73
A fogyasztók tájékoztatása és szakmai konzultációk.....	73
INFORMATIKA.....	74
A Felügyelet belső informatikai szolgáltatása.....	74
A felügyelt intézmények informatikai vizsgálata.....	74
A Felügyelet informatikai környezete, e-ügyintézés.....	75
FELÜGYELETI AKTIVITÁS AZ ADATSZOLGÁLTATÁS, AZ ADATOK NYILVÁNOSSÁGRA HOZATALA ÉS A KOCKÁZATI MONITORING TERÜLETÉN.....	75
TÖRVÉNY-ELŐKÉSZÍTÉS.....	76
Közreműködés törvények előkészítésében.....	76
ELEMZÉSI TEVÉKENYSÉG.....	77
PERES ÜGYEK.....	78

A FELÜGYELET GAZDÁLKODÁSA.....	79
A gazdálkodás jogszabályi keretei	79
A Felügyelet bevételei.....	79
A Felügyelet kiadásai	82
Gazdálkodással, működéssel kapcsolatos, külső szerv általi ellenőrzések.....	86
Közbeszerzési eljárások.....	87
A 2010. ÉV FONTOSABB FELÜGYELETI ESEMÉNYEI IDŐRENDENBEN	89
MELLÉKLETEK	93

ELNÖKI BEVEZETŐ

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete évente beszámol tevékenységéről az Országgyűlésnek. A 2010. évi jelentés a Felügyelet múlt évi tevékenységét, a szervezeti-működési feltételekben bekövetkezett változásokat, valamint a nemzetközi kapcsolatok fejleményeit mutatja be, továbbá összegzi az év során szerzett felügyeleti tapasztalatokat. A Felügyelet nagyfokú függetlenséggel rendelkező alkotmányos intézmény, amely szükségessé teszi, hogy rendszeresen beszámoljon az Országgyűlésnek, a szakmai- és szélesebb közvéleménynek, továbbá a felügyelt szervezeteknek arról, hogyan látta el a törvényben meghatározott feladatait, hogyan végezte el munkáját, s hogyan gazdálkodott a részére biztosított forrásokkal.

Az elmúlt év fontos változásokat hozott a Felügyelet életében. Az intézmény státuszára vonatkozó jogszabály-módosítások olyan mértékben formálták át a Felügyelet munkáját, hatáskörét és felelősségét, hogy ezeket nyugodtan nevezhetjük történelmieknak, az intézmény újjászületésének. A mostani beszámolót elkészítő felügyeleti vezetés 2010. júliusában lépett hivatalba. Munkánkat nagymértékben megalapozta, hogy közvetlen elődöm, dr. Farkas Ádám – a Felügyeleti Tanács korábbi működéséből származó komoly hiányosságokat érzékelve – már az év elején számos célirányos változtatást hajtott végre a szervezeti struktúrában. Az év további részében pedig sor került a felügyeleti státusz nemzetközi elvárásoknak is megfelelő, jelentős mértékű megerősítésére és a belső szervezet továbbfejlesztésére.

Az Országgyűlés által 2010 során elfogadott új státusztörvény a Felügyeletet – az Alkotmány módosítása révén – önálló alkotmányos szervként határozta meg, s ezáltal tovább erősítette függetlenségét. Végre az a hatóság is közvetlen szabályozói jogkört kapott, amely legközelebb van a pénzügyi szektor intézményeivel, s elsőként érzékeli az azoknál végbemenő változásokat. A Felügyelet azonban akkor tud érdemben megfelelni azoknak az elvárásoknak, hogy gyorsan és rugalmasan tudjon reagálni szabályozási lépésekkel a piaci környezeti változásokra, ha a jogszabályok tovább szélesítik majd azokat a tárgyköröket, amelyekben – felügyeleti rendeletalkotási lehetőségének biztosításával – a Felügyelet szabályozási beavatkozási lehetőségei bővülnek. A Felügyelet így – egyidejűleg az Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer (ESFS) és az európai felügyeleti hatóságok (EBA, ESMA, EIOPA) megalakításával – gyorsan és hatékonyan tud majd fellépni a pénzügyi piacokon tapasztalható zavarok megelőzése, illetve kezelése érdekében.

Kiemelten fontos a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Magyar Nemzeti Bank és a Felügyelet által alkotott 2010. januárjától életre hívott Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) működése, mindenekelőtt pedig az, hogy a tanács keretein belül – a válság utáni európai gyakorlattal összhangban – a makro- és mikroprudenciális felügyelés és szabályozás eredményeiről és tennivalóiról rendszeres konzultáció folyik. Ugyanakkor e testület igazi rendeltetését akkor tudja betölteni, ha a résztvevők viszonyrendszere kiegyensúlyozott és az egyenlőségen alapul, amit a működésére vonatkozóan megújított szabályok megfelelően biztosítanak.

A Felügyeleten szükségessé vált szervezeti és vezetői változtatásokat úgy kellett lebonyolítanunk, hogy közben a gazdasági-pénzügyi válság miatt meggyengült pénzügyi piacokon maradéktalanul elláthassuk felügyelési alaptervekenyességünket. A kihívásokra választ adó jogszabályok és egyéb szabályozó eszközök módosításának sorát kezdeményeztük, véleményeztük, illetve alkalmaztuk, ami számos új felügyeleti feladatot is eredményezett.

A 2010. júliustól hivatalba lépett új vezetésnek az új kihívásokra adott egyik lényeges válasza volt a prudenciális felügyelés helyszíni (on-site) és nem-helyszíni (off-site) ágait ellátó rendszeres átfogó ellenőrzések érdemi erősítése érdekében. Külön szervezeti egység jött létre a kibocsátói tevékenység felügyeletére is, amelynek fontosságát a már eddig kiadott határozataink is bizonyítják. További szemléletváltást jelent, hogy a Felügyelet a jövőben áttér a felügyelt szektorok kockázatait jobban feltáró intézménytípus szerinti vizsgálati kézikönyvek alkalmazására. A kockázatok pontosabb felmérése érdekében korszerűsítettük monitoring mutatóinkat, s az elmúlt időszakban már ezek alkalmazásával készültek az adott szektorokra vonatkozó értékeléseink. Az elmúlt év során két lépcsőben is áttekintettük és az időközben bekövetkezett európai szabályozói változásokhoz igazítottuk a felügyeleti felülvizsgálati folyamatra (SREP) vonatkozó módszertani útmutatónkat.

2010 nyarát követően egységes eljárásrendet léptettünk életbe annak érdekében, hogy visszacsorítsuk a felügyelt intézmények rendszeres adatszolgáltatása terén tapasztalható késéseket, pontatlanságokat. Mindez – több szervezeti egységünk összehangolt munkájának eredményeképpen – az eddiginél szigorúbb, gyorsabb és a jelenlegi eszközrendszer teljes vertikumát kihasználó felügyeleti fellépéssel ösztönzi fegyelemre az intézményeket. Előrehaladott stádiumban van a – felügyelt szektoronként bizonyos mértékig eltérő uniós szabályozású – fióktelepek felügyeletére vonatkozó módszertan kidolgozása, amely a Bázel III. és a Szolvencia II. szabályozás életbe lépésével még tovább finomodhat.

Szabályozási, jogalkotási kezdeményezéseinknek és szakértői közreműködésünknek köszönhetően javult a fogyasztók helyzete és a piac biztonsága. A Felügyelet javaslatait fogadta el az Országgyűlés, amikor a hitelintézeti törvény módosításával a devizaalapú lakáshitel- és pénzügyi lízingszerződések esetében a deviza-középfolyam vagy az MNB hivatalos devizaárfolyam alapján történő átváltást írta elő a hitelező intézmények számára. Részesei voltunk annak a szakmai munkának, amelynek eredményeképpen csökkentette a jogalkotó az előtörlesztés költségeit, megtiltotta az egyoldalú, a fogyasztó számára hátrányos szerződésmódosítást, illetve kormányrendeletben szabályozta a kamatváltozásból eredő szerződésmódosítás lehetőségét, s előírta azt, hogy a szerződés felmondását követő 90. nap után további költségeket már nem lehet felszámítani.

A pénzügyi válság erősen kikezdte a fogyasztóknak a pénzügyi rendszerbe vetett bizalmát. A fogyasztói bizalom helyreállításának és erősítésének egyik fontos eleme a Felügyelet fogyasztóvédelmi szerepének erősítése. Ennek keretében 2010 őszére új pénzügyi fogyasztóvédelmi koncepció készült, és a Felügyelet történetében először jelent meg a fogyasztóvédelmi funkció, a fogyasztóvédelem nevesített feladatként egyik alelnökünknel, s a terület fontosságát jelzi a Fogyasztóvédelmi igazgatóság megerősítése is. A 2010 szeptemberétől működő új szervezeti struktúrában hatékonyabb munkaszervezést jelent, hogy hosszabb szünet után újra azonos szervezeti egységekben – természetesen a prudenciális, piacfelügyeleti és fogyasztóvédelmi területek szerint különválasztva – dolgoznak jogérvényesítő és engedélyező kollégáink.

A Felügyelet 2011-től közvetve szerepet vállal a pénzügyi békéltetés előmozdításában, annak érdekében, hogy az eddiginél hatékonyabbá, és a polgári peres eljárásoknál gyorsabbá és inyenessé váljon a pénzügyi szerződésekből eredő viták rendezése. A 2010-ben – a PSZÁF javaslatára – elfogadott törvényi szabályozás alapján újonnan létrejövő Pénzügyi Békéltető Testület független, szakmai ügyekben nem utasítható pártatlan szervezet, amely reményeink

szerint a korábbiaknál jobban fogja szolgálni az egyedi fogyasztók bírósági eljáráson kívüli ügyeinek megoldását.

Szintén az egyedi fogyasztók polgári jogi igényeinek érvényesítését segíti a Felügyelet közérdekű igényérvényesítésének joga, amely révén a jövőben akár egyetlen fogyasztó követelése alapján is elrendelheti a bíróság az érintett teljes fogyasztói kör számára a jogosnak ítélt követelés megtérítését. Régi gondokat orvosolnak a felügyeleti biztosok jogállására vonatkozó új törvényi előírások is.

A lakosság részére hitelt nyújtó pénzügyi szervezetekre vonatkozó Magatartási Kódex előírásainak betartását ellenőrizendő 30 pénzügyi intézményben végeztünk fogyasztóvédelmi téma-vizsgálatot. Közel 500 intézményt érintett – nem utolsó sorban a banki különadó bevezetése kapcsán – egy másik eljárásunk, amelyben azt vizsgáltuk, hogy miként változtak a hitelekkel, megtakarításokkal, illetve számlákkal kapcsolatos költségek. 150 intézményre terjedt ki egy további témavizsgálatunk, amely az intézmények panaszkezelési szabályzatának nyilvános közzétételére vonatkozott.

Nyilvános kommunikációval és intézkedések sorával lépett fel a Felügyelet a jogosulatlan betétgyűjtő és hitelkihelyező, illetve az engedély nélküli FOREX-szolgáltatást nyújtó intézmények és magánszemélyek ellen. Ezen kívül, 2010 őszén kezdeményeztük a jogalkotónál a fogyasztói csoportszervező társaságok tevékenységének betiltását.

Az új vezetés belépésével a Felügyelet kiemelten fontos feladatként kezeli az elektronikus ügyintézés mind szélesebb körű alkalmazását. A PSZÁF elsődleges célkitűzése, hogy a felügyelt szervezetek mellett a közigazgatási szervezetekkel, társhatóságokkal, bíróságokkal is bevezesse és rendszeresítse hivatalos iratainak elektronikus kézbesítését. A Felügyelet belső és külső kommunikációs folyamatainak elektronizálása biztosítja a felügyelt szervezetekkel, ügyfelekkel történő biztonságos, gyors, környezetkímélő és költségtakarékos kapcsolattartást. Az elektronikus ügyintézés kiterjesztése a Felügyelet feladatainak hatékony és gyors ellátásához járul hozzá.

Végül, a Felügyelet új fogyasztóvédelmi koncepciójával összhangban „egyablakossá” tettük ügyfélszolgálatunkat: 2010. szeptemberétől már minden, a Felügyeletre érkező megkeresés a – szerepében megerősített és pontosan körülírt feladatkörrel ellátott – Ügyfélszolgálatra kerül. 2010. decemberében meghirdettük a fogyasztóvédelmi civil szervezetek számára azt a pályázatot, amely révén országos pénzügyi tanácsadó irodahálózatot kívántunk a fogyasztók részére létrehozni, első fázisban nyolc magyarországi városban.

Mindezek mellett a Felügyeletnek 2010. során fel kellett készülnie az új európai pénzügyi felügyeleti hatóságokkal (EBA, ESMA, EIOPA) és az Európai Rendszerkockázati Testülettel (ESRB) megvalósuló új együttműködésre is. Folyamatos feladatot jelent a Bázeli III és a Szolvencia II szttenderdek bevezetésére való felkészülés, a szükséges hatásvizsgálatok koordinálása, illetve mindezek megismertetése a hazai felügyelt intézményekkel. E célból felkészítő előadásokat szerveztünk és tervezünk a továbbiakban is.

A fentiek összefoglalóan azt bizonyítják, hogy a Felügyeletnek a gazdasági-pénzügyi válság által hátrahagyott károk felszámolása során minden eddigit meghaladó mennyiségű, számos területet érintő problémával kell megküzdenie, de az ehhez szükséges eszközök is növekvő mértékben állnak rendelkezésünkre. A Felügyelet és annak vezetése mindennek tudatában

vállalja a kihívást. Az elkövetkező időszakban mindent meg fog tenni a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának megszilárdításáért, működésének erősítéséért. Kiemelt céljaink között egyformán szerepel a pénzügyi piacok olajozott működésének biztosítása, a fogyasztók fokozott védelme, a betétesek és befektetők érdekeinek szem előtt tartása is. E célok megvalósítása során szorosan együttműködik hatósági és civil partnereivel, a piaci szereplőkkel és az európai felügyeleti hatóságokkal. Tevékenységében pedig törekszik az átláthatóságra, a kiszámíthatóságra, a piaci szereplőkkel történő párbeszédre és a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom saját eszközeivel való erősítésére.

Budapest, 2011. május

Dr. Szász Károly
elnök

RÖVIDÍTÉSEK

- **3L3 bizottságok** – CEBS, CESR, CEIOPS (a bankfelügyeletek, az értékpapír-piaci felügyeletek és a biztosítási felügyeletek 3. szintű európai bizottságai)
- **ACP** – Autorité de Contrôle Prudentiel (Francia Prudenciális Felügyeleti Hatóság)
- **ÁSZ** – Állami Számvevőszék
- **ATC** – Advisory Technical Committee (Technikai Tanácsadó Bizottság)
- **BaFin** – Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (Pénzügyi Szolgáltatások Szövetségi Felügyelete, Németország)
- **Bit.** – A biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény
- **Bszt.** – A befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatásokról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény
- **CEBS** – Committee of European Banking Supervisors (Európai Bankfelügyelők Bizottsága)
- **CEIOPS** – Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors (Európai Biztosítás és a Foglalkoztatói-nyugdíj Felügyeletek Bizottsága)
- **CESR** – Committee of European Securities Regulators (Európai Értékpapír-piaci Szabályozók Bizottsága)
- **CP** – Consultation Paper (irányelv)
- **CRD** – Capital Requirements Directives (európai tőkeirektíva, a hitelintézetek és befektetési vállalkozások tőkeszabályozását meghatározó 2006/48/EK és 2006/49/EK irányelvek)
- **DAC** – Deferred Acquisition Costs (elhatárolt szerzési költségek)
- **EBA** – European Banking Authority (Európai Bankfelügyeleti Hatóság)
- **EBRD** – European Bank for Reconstruction and Development (Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank)
- **Ecofin** – Council of Economic and Finance Ministers of the EU (az EU gazdasági és pénzügyminisztereinek tanácsa)
- **EIOPA** – European Insurance and Occupational Pensions Authority (Európai Biztosítási és Foglalkoztatói-nyugdíj Hatóság)
- **ERA** – A PSZÁF elektronikus rendszere hitelesített adatok fogadásához
- **ESAs** – European Supervisory Authorities (Európai Felügyeleti Hatóságok)
- **ESFS** – European System of Financial Supervisors (Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer)
- **ESMA** – European Securities and Markets Authority (Európai Értékpapír-piaci Felügyeleti Hatóság)
- **ESRB** – European Systemic Risk Board (Európai Rendszerkockázati Testület)
- **Felügyelet** – Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete
- **FEUVE** – Folyamatba épített előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés
- **FINMA** – Swiss Financial Market Supervisory Authority (Svájci Pénzpiaci Felügyeleti Hatóság)
- **FMA** – Financial Market Authority (Osztrák Pénzügyi Felügyelet)
- **Fttv.** – A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény („UCP-törvény”)
- **Gfbt.** – A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény
- **GVH** – Gazdasági Versenyhivatal
- **Hpt.** – A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény
- **ICAAP** – Internal Capital Adequacy Assessment Process (a tőkemegfelelés belső értékelési folyamata)

- **IAIS** – International Association of Insurance Supervisors (Nemzetközi Biztosítási Felügyelő-hatóságok Szövetsége)
- **IMF** – International Monetary Fund (Nemzetközi Valutaalap)
- **IFRS** – International Financial Reporting Standards (Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Szabványok)
- **IIF** – Institute of International Finance (Nemzetközi Pénzügyi Intézet)
- **IOPS** – International Organisation of Pension Supervisors (Pénztárfelügyelők Nemzetközi Szervezete)
- **IOSCO** – International Organization of Securities Commissions (Értékpapír Felügyeletek Nemzetközi Szervezete)
- **Jht.** – A jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény
- **Kbt.** – A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény
- **Ket.** – A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény
- **Kgfb** – Kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás
- **KOMÓD** – A PSZÁF kockázat alapú felügyelési módszertana
- **KSZF** – Központi Szolgáltatási Főigazgatóság
- **LLC** – Limited Liability Company (korlátolt felelősségű társaság)
- **Lpt.** – A Lakás-takarékpénztárakról szóló 1996. évi CXIII. törvény
- **MiFID** – Markets in Financial Instruments Directive (pénzügyi eszközök piacaira vonatkozó irányelv)
- **MLM** – Multi-level marketing (többszintű értékesítés, hálózati kereskedelem)
- **MMoU** – Multilateral Memorandum of Understanding (multilaterális együttműködési megállapodás)
- **MNB** – Magyar Nemzeti Bank
- **MNV** – Magyar Nemzeti Vagyonkezelő
- **MoU** – Memorandum of Understanding (együttműködési megállapodás)
- **Mtv.** – A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény
- **NGM** – Nemzetgazdasági Minisztérium
- **NSAs** – National Supervisory Authorities (nemzeti felügyeleti hatóságok)
- **OECD** – Organisation for Economic Co-operation and Development (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet)
- **ORFK** – Országos Rendőr-főkapitányság
- **PBT** – Pénzügyi Békéltető Testület
- **PKN** – Pénztárak Központi Nyilvántartása
- **PM** – Pénzügyminisztérium
- **PSZÁF** – Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete
- **Psztv.** – A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény
- **PST** – Pénzügyi Stabilitási Tanács
- **QIS** – Quantitative Impact Study (mennyiségi hatástanulmány)
- **RAS** – Risk Assessment System (kockázatértékelési rendszer)
- **ROA** – Return on Assets (eszközjödelműködés, eszközarányos megtérülési mutató)
- **ROE** – Return on Equity (tőkejödelműködés, tőkearányos megtérülési mutató)
- **SEPA** – Single Euro Payments Area (Egységes Euró Fizetési Övezet)
- **SREP** – Supervisory Review and Evaluation Process (felügyeleti felülvizsgálati folyamat)
- **SZMSZ** – Szervezeti és Működési Szabályzat
- **Tpt.** – A tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény
- **UCP** – Unfair Commercial Practices (tiszteletlen kereskedelmi gyakorlat)
- **UL** – Unit-linked (egységhez kötött)

A FELÜGYELET STÁTUSZA ÉS MŰKÖDÉSI KÖRNYEZETE

A PSZÁF törvényi státuszának fontosabb változásai

2010. második felében három jelentős törvény változtatott a Felügyelet működésén. Közülük a legjelentősebb az Alkotmány módosítása volt, amelynek révén a Felügyelet független alkotmányos szerv lett és mint ilyen, rendeletalkotási jogkört is kapott. A második a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló törvény (Psztv.), vagyis a felügyeleti státusztörvény módosítása, amelynek révén a Felügyelet korszerűbb, hatékonyabb, az egységesülő európai felügyeleti hatóságok munkájába aktívan bekapcsolódni képes szervezetté vált. A harmadik törvényi módosítás valójában egy törvénycsomag volt, amely a Felügyelet által alkalmazott ún. ágazati törvényeket fejlesztette tovább, elsősorban jogharmonizációs céllal.

A Psztv. hatálybalépése előtt fontos mozzanat volt a Felügyelet alkotmányos szervként való megjelenítése, amely az Alkotmány módosításával valósult meg. Az Alkotmány 40/D.§ (1) bekezdése alapján: *„A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete a Magyar Köztársaság pénzügyi közvetítő rendszert felügyelő, ellenőrző és szabályozó szerve. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete törvényben meghatározott módon felelős a pénzügyi közvetítő rendszer zavartalan működéséért.”*

Rendeletalkotási jogkör

Az új Psztv. egyik legfontosabb vívmánya a Felügyelet szabályozási jogkörrel történő felruházása volt. Ennek az Alkotmány 2010. évi módosítása teremtette meg az elvi alapját, amit aztán az új jogalkotási törvény is követett. Az Országgyűlés több mint egy évtizedes vitára tett pontot ezzel a döntésével, a Felügyelet szabályozási jogkörével kapcsolatos szakmai viták ezzel lezárultak.

A magyar jogrendszerben a szabályozói hatósági funkció történetileg nem idegen a felügyeleti hatóságtól, mert az Állami Bankfelügyeletnek – a jelenlegi szervezet egyik jogelődjének – 1996 végéig volt rendelkezésalkotási jogköre. Ennek megvonása után előbb a Nemzetközi Valutaalap (IMF), majd az uniós csatlakozás előtt az Európai Bizottság is kifogásolta e felügyeleti jogkör hiányát. Ezenfelül az elmúlt évek nemzetközi történései is abba az irányba mutatnak, hogy a felügyeleti hatóságnak rendelkeznie kell szabályozói jogkörrel, mert ezzel tud a piaci folyamatokra rugalmasan reagálni. A nemzetközi szakirodalomban a felügyeleteket következetesen „szabályozó” („regulator”) elnevezéssel illetik, mert „*sui generis*” tulajdonságuk, hogy szabályozói jogkörük is van. Bár a Felügyelet a múltban már többször kezdeményezte a rendelkezésalkotási jogkör részére történő megadását, erre hosszú időn keresztül mégsem kerülhetett sor, ugyanis ez kétharmados többséget igényelt, amelyhez korábban soha nem állt rendelkezésre megfelelő politikai konszenzus.

Az alkotmánymódosítást követően a Felügyelet elnökének rendelete a miniszteri rendelettel áll azonos szinten a jogszabályi hierarchiában. A rendeletalkotási jog lehetővé teszi a Felügyelet elnöke számára, hogy meghatározott körben (alapvetően a Felügyelet részére történő adatszolgáltatás körében és a pénzügyi közvetítőrendszer biztonságos működése érdekében átmenetileg) kötelező jogi normát adjon ki. E jogkör egyben megteremti az alapját annak is, hogy az új Európai Felügyeleti Hatóságok (ESAs) által elkészítendő kötelező technikai sztenderdek (binding technical standards), útmutatókat (guidelines) és ajánlásokat (recommendations) is gyorsan, hatékonyan átültesse a hazai felügyelési munkába.

A Felügyelet azonban akkor tud érdemben is megfelelni a vele kapcsolatos elvárásoknak, és akkor tudja szabályozási jogkörét ténylegesen betölteni, ha a jogszabályok tovább szélesítik a felügyeleti szabályozási beavatkozást lehetővé tévő tárgyköröket.

Pénzügyi Békéltető Testület

A 2010-ben elfogadott új Psztv. keretében jön létre egy minőségileg új fogyasztóvédelmi megoldás, a Pénzügyi Békéltető Testület (a továbbiakban: PBT) a Felügyelet szervezeti keretein belül. A fogyasztóvédelmi törvényben régóta szerepel a békéltető testület jogintézménye, mint alternatív vitarendezési fórum. A gyakorlatban azonban a pénzügyi területen ez a jogintézmény kevésbé hatékonyan érvényesülhetett, melynek okai elsősorban a pénzügyi jogviták eldöntésére megfelelően felkészült szakemberek hiányában, valamint a rendszer megosztottságában keresendők. Azzal, hogy a Psztv. a Felügyelet feladatkörében jeleníti meg a PBT-t, megerősíti az alternatív vitarendezés e fórumát, azzal a következménnyel, hogy a pénzügyi piacok fogyasztóinak jogvitáit gyorsan, ingyenesen és hatékonyan bírálhatja el egy felkészült szakemberekből álló tanács. A PBT függetlenségét és pártatlanságát egyfelől a Felügyeleten belüli vezetői-szervezeti struktúra, másfelől pedig a szakmai ügyekben történő utasítás tilalmára vonatkozó törvényi garancia biztosítja. Ily módon a PBT-re vonatkozó jogszabályi környezet garantálja, hogy e testület pártatlanul, részrehajlás nélkül működjön.

További változások

A módosított Psztv. hatályba lépéséig 2010. második felében a törvénnyel kapcsolatos előkészítő munka jelentős szerepet játszott a Felügyelet életében, tekintettel arra, hogy a Felügyelet korábbi szervezeti, munkaszervezési módszerét át kellett tekinteni, a feladatok és tevékenységek ésszerű és törvényes átalakításához a státustörvénynek biztos jogszabályi háttérrel kellett létrehoznia. E tekintetben az alábbi főbb megfontolások érdemelnek figyelmet:

- a) A Felügyelet korábbi eljárásmenete, különálló eljárásai szintén racionalizálásra kerültek az új vezetés belépését követően. A felügyeleti eljárások ezáltal egységesültek, a szétdarabolt eljárási részek helyébe a folyamatos felügyelés elve került, amely szerint a Felügyelet folyamatos felügyeletet gyakorol a Psztv.-ben felsorolt törvények hatálya alá tartozó szervezetek és személyek felett, melynek része az engedélyezési, az ellenőrzési, a fogyasztóvédelmi ellenőrzési és a piacfelügyeleti eljárás is. A folyamatos felügyelet többek között helyszíni ellenőrzéssel, továbbá a rendszeres és az eseti adatszolgáltatásból származó adatok, illetve dokumentumok vizsgálatával valósul meg.
- b) Az új Psztv. kibővíti a Felügyelet lehetőségét annak tekintetében, hogy a Felügyelet akkor is közérdekű igényérvényesítést kezdeményezhet a bíróságnál, ha az adott pénzügyi szervezet általános szerződési feltételeivel kapcsolatban felmerül annak – a Polgári Törvénykönyvben szabályozottak szerinti – tisztességtelen volta. A közérdekű igényérvényesítés lényege, hogy nem közvetlenül a jogsérelmet szenvedett személy fordul jogainak érvényesítése érdekében a bírósághoz vagy más hatósághoz, hanem valamely szervezet a saját jogán lép fel vagy indít eljárást. Ezt a lehetőséget a jog azért adja meg a szervezetnek, mert valamely fontos társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy bizonyos jogsértések feltétlenül kivizsgáljanak. A közérdekű igényérvényesítés szabályai már a korábbi törvényben is megtalálhatóak voltak, de azok alkalmazását a régi Psztv. a Felügyelet eljárásának lefolytatása után tette csak lehetővé. Ez az akadály az új Psztv. hatályba lépésével elhárult, a közérdekű igényérvényesítés alkalmazása már nincs előzetes eljárás lefolytatásához kötve, tehát az új szabályozás eredményeképpen hatékonyabbá és gyorsabbá vált.

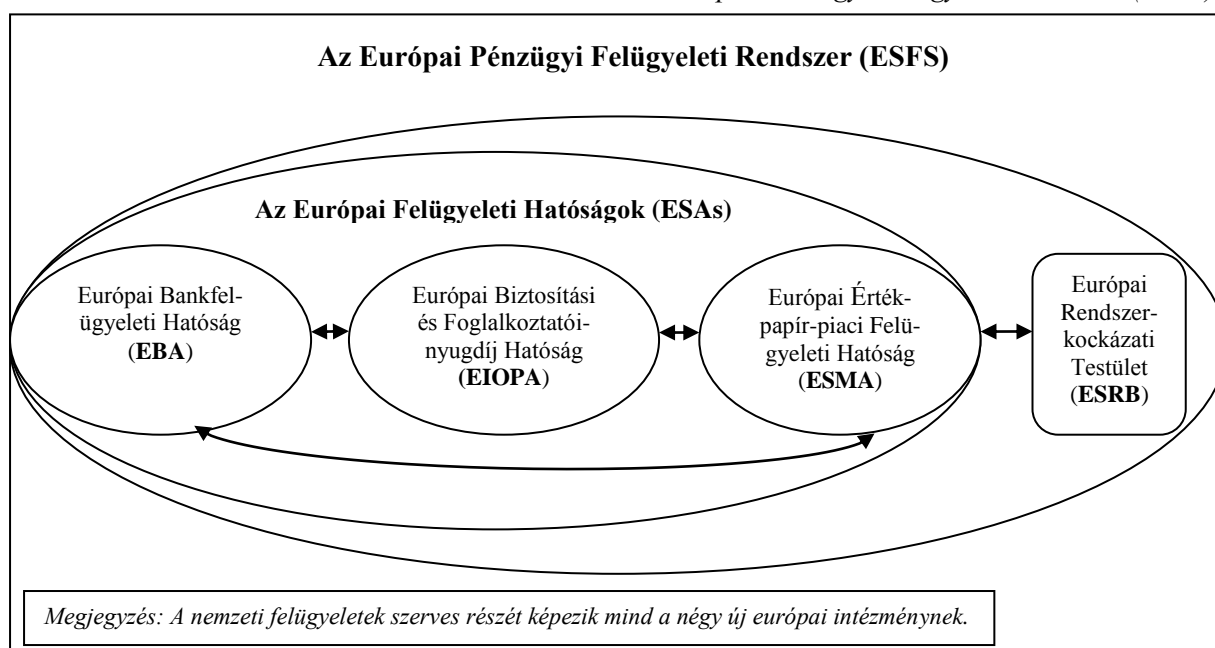
- c) Több, a Felügyelet szempontjából fontos módosítás lépett életbe a Psztv. 2011. január 1-ei hatályba lépésével (pl.: a felügyeleti biztos szerepének újragondolása stb.), valamint a Felügyelet alkotmányos szervvé válásához szükséges szervezeti és egyéb módosítások (pl.: a Felügyelet véleményezési jogköre a jogalkotás során, a PSZÁF-elnökének részvéte a kormányüléseken felügyeleti vonatkozású témák esetén stb.) is megtörténtek.

2010. november 8-án az Országgyűlés elfogadta a Felügyeletet alkotmányos szervvé emelő alkotmánymódosítást, amelyet november 16-án hirdettek ki. Az új Psztv-t 2010. december 13-án szavazta meg az Országgyűlés, amelyet december 22-én hirdettek ki.

Az EU új pénzügyi felügyeleti rendszere és annak a PSZÁF-ra gyakorolt hatása

Valamennyi EU-tagállam pénzügyi felügyelete, így a PSZÁF számára is 2010 alapvető jelentőségű eseménye volt az EU-szintű, valamennyi pénzügyi szolgáltatásra kiterjedő új felügyeleti rendszer létrehozása. Az új intézmények a válság következményeinek kezelésére javaslatot tevő de Larosière-bizottság jelentése nyomán jöttek létre. Az Európai Bizottság 2009. február végén nyújtotta be a konkrét ajánlásokat tartalmazó jelentését, 2010. decemberére pedig készen állt az egész Uniót átfogó új intézmény- és szabályrendszer valamennyi eleme, s így 2011. januárjában megkezdődhetett tényleges működésük.

1. ábra : Az Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer (ESFS)

Az Európai Unió döntéshozói a felügyeletközi együttműködés 2004-ben létrehozott ún. Lámfalussy-féle bizottsági intézményrendszer szervezeti és személyi alapjaira támaszkodtak. Az érintettekkel folytatott intenzív párbeszéd alapján valamennyi pénzügyi szolgáltatásra kiterjedő, sokrétű feladatokat ellátó európai szintű felügyeleti rendszert hívtak életre. Ez az EU egységes belső pénzügyi piacának kialakítása és tartós fenntartása szempontjából történelmi jelentőségű eredmény; a valamennyi tagállam jegybanki és nemzeti felügyeleti vezetőinek közvetlen részvételével folyó EU-szintű kockázatfeltáró, jogszabály-előkészítő, operatív felügyeleti, válságkezelési, vitarendezési és fogyasztóvédelmi tevékenység új európai dimenziót

ad a felügyeleti munkának. A létrehozott rendszerben jelentős további fejlesztés valósítható meg a későbbi eredményeknek és szükségleteknek megfelelően. Az Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer (ESFS) négy új intézményből: az Európai Rendszerkockázati Testületből (ESRB), a pénzügyi szektorok szerint létrehozott európai banki, biztosítási és foglalkoztatónyugdíj, valamint értékpapír-piaci felügyeleti hatóságokból (EBA, EIOPA, ESMA, együttesen: European Supervisory Authorities: ESAs), továbbá a nemzeti felügyeletekből áll.

Az ESRB feladata a pénzügyi rendszer stabilitásának megőrzése az Európai Unióban; ennek érdekében vezető testületében az EU jegybankjainak és pénzügyi felügyeleteinek vezetői együtt vesznek részt. A testületben egyszerre vizsgálják a rendszerszinten is érzékelhető és az egyes jelentős intézményeknél felmerülő kockázatokat, ezeknek az európai pénzügyi rendszer egészére gyakorolt lehetséges hatásait. Az ESRB részvétele az ESFS-ben a teljes pénzügyi közvetítő rendszer szintjén hozott létre olyan szerves kapcsolatot, együttműködést és intézményesített feladatmegosztást az EU felügyeletei, jegybankjai és az Európai Központi Bank között, amely messze meghaladja a korábbi európai szintű együttműködési mechanizmusok hatékonyságát és fejlődőképességét. Bizton állítható, hogy a pénzügyi felügyelés európai rendszere új korszakba lépett, ahol az új európai felügyeleti hatóságok független, professzionális, erős intézményi felhatalmazással sokkal gyorsabban reagálva, sokkal többet lesznek képesek tenni a pénzügyi intézmények és folyamatok megfelelő felügyelése, a felépülő kockázatok kellő időben való érzékelése és elhárítása érdekében.

A három európai felügyeleti hatóság – azon kívül, hogy adatokkal és elemzésekkel támogatja az ESRB, illetve tanácsokkal az Európai Parlament, az Európai Tanács és az Európai Bizottság tevékenységét – számos konkrét feladat ellátására kapott felhatalmazást.

Ezek közül különösen fontos az ún. kötelező technikai sztenderdek kidolgozása, amelyek célja, hogy az EU belső pénzügyi piacán mindenütt ugyanazok a szabályok érvényesüljenek. A kötelező technikai sztenderdek alapvetően abban különböznek az eddigi felügyeleti bizottságok által kiadott, nem kötelező ajánlásoktól, hogy azokat ezentúl – EU jogszabályi felhatalmazása alapján – az Európai Bizottság minden tagországban közvetlenül kötelező rendelet, vagy határozat formájában adja ki. Az Európai Bizottság ellenőrzést gyakorol e szabályok tartalma és jogi szakszerűsége fölött, ugyanakkor a visszautasítási, illetőleg átíratási jogköre erősen korlátozva van. Így a kötelező sztenderdek kialakításának tartalmi felelőssége és joga meghatározó módon az európai felügyeleti hatóságokra szállt át.

Változatlanul lesz mód nem kötelező, de a követendő jó gyakorlatot leképező ajánlások, iránymutatások kiadására is.

Az európai felügyeleti hatóságok feladata lett a fontosabb európai pénzügyi csoportok felügyeletének megkönnyítésére létrejött felügyeleti kollégiumok működésének ellenőrzése, akárcsak az európai felügyeletek közötti nemzetközi viták rendezése is. Feladataik ellátásához – így egyebek között az EU szintű banki-, illetve biztosítási stressztesztek lebonyolításához – jelentős mértékben támaszkodnak a nemzeti felügyeletek által rendelkezésre bocsátott adatokra. Az általuk működtetett, de független érdekelti csoportok (stakeholder groups) pedig várhatóan jelentős szerepet fognak játszani a fogyasztók és pénzügyi szolgáltatók véleményének, érdekeinek megfelelő megjelenítésében.

Intézmények közvetlen felügyeletére is sor kerül: a pénzügyi válság kitörése nyomán felügyelet alá vont hitelminősítő intézetek felügyeletét az EU valamennyi tagállamában 2011 közepétől az ESMA látja el. Minden más intézmény felügyeleti felelőssége a nemzeti felügyeletek (NSAs) hatáskörében marad.

Válsághelyzetben az európai felügyeleti hatóságok – jogszabályban pontosan meghatározott esetekben – jogosultak egyes nemzeti felügyeleteknek, vagy akár meghatározott pénzügyi szervezeteknek utasításokat is adni.

Az új európai felügyeleti rendszerben való tagság a PSZÁF számára az eddigieket lényegesen meghaladó, szilárdabb formában teszi lehetővé az egyenjogú részvételt az Unióban nyújtott pénzügyi szolgáltatások szabályozásában, a régióra jellemző piaci sajátosságok megfelelő bemutatásában, a rendszerszintű kockázatok azonosításában, a határon átnyúló válsághelyzetek megelőzésében és kezelésében, jelentős európai pénzügyi csoportok felügyelésében, az Európai Központi Bankkal (EKB) és a Központi Bankok Európai Rendszerével (KBER) folytatott együttműködésben.

A PSZÁF elnöke tagja mindhárom európai felügyeleti hatóság és az ESRB vezető testületének (Felügyeleti Tanács = Board of Supervisors). A Felügyelet eredményeinek jelentős elismeréseként – bevásztották az Európai Bankhatóság, az EBA operatív irányítását ellátó héttagú Irányító Testületbe (Management Board) is. Ugyancsak Magyarországnak szóló elismerés, hogy az EBA operatív vezetéséért felelős ügyvezető igazgató posztjára a Felügyelet korábbi elnökét, dr. Farkas Ádámot választották meg, akit a magyar kormány és a Felügyelet is támogatott a poszt elnyerésében.

A Felügyelet az elmúlt évben aktívan vett részt az EU-ban végzett egyeztetések, konzultációk, viták, javaslatok és értékelések sorozatában, elsősorban az új európai felügyelet jogelődei-nek, a 3L3 Bizottságoknak küldött észrevételekkel és szövegjavaslatokkal. A PSZAF a folyamat megindulásának kezdetétől készült az új intézményekben történő részvételre, elemzések készítésével, valamint belső szervezeti és szabályozási átalakulással, melyek eredményeképpen kialakította az új európai rendszerbe való beilleszkedés, a tevékenységében való részvétel mechanizmusát. Utóbbi keretében a Felügyelet elnökének és szakértőinek az ESFS ügyeivel foglalkozó rendszeres megbeszélésein az EU felügyeleti rendszerének valamennyi aktuális eseményét megvitatják; az európai felügyeleti hatóságok vezető testületeinek ülése előtt sor kerül a megvitatandó dokumentumok részletes feldolgozására és megvitatására is.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács működése

A pénzügyi közvetítő rendszer felügyeletét megerősítő törvénycsomag elfogadásának eredményeként, a Psztv. 2010. január 1-én hatályba lépett módosítása értelmében 2010. január 15-én megkezdte működését a Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST).

A Tanácsot a pénzügyi stabilitás biztosításában kiemelt szerepet játszó, egymástól független intézmények, a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete első számú vezetői alkotják, létrehozása többletkiadással nem járt, titkársági teendőit a Felügyelet látja el.

2010-ben a PST jelentősen hozzájárult a pénzügyi stabilitásért felelős intézmények közötti hatékony együttműködés erősítéséhez, a kockázatfeltárási folyamat kiteljesítéséhez és az intézkedési javaslatok egyeztetéséhez. A makroprudenciális áttekintésért felelős Tanács az intézmény felügyelés és a rendszerstabilitási értékelés összehangolásának lehetőségein túlmenően konkrét intézkedéseket, illetve jogszabályalkotást is kezdeményezhet az azonosított kockázatok elhárítása vagy mérséklése érdekében.

Az első negyedévben a Tanács áttekintette a pénzügyi közvetítőrendszert érintő 2010. évi várható szabályozási feladatokat, számításba vette a forint jelzáloglevél- és jelzáloghitel-piac fejlesztésének lehetőségeit, tanulmányozta a pénzügyi vállalkozások szektorának piacfelügyeleti és prudenciális vonatkozású megállapításait, illetve megtárgyalta az Általános Közlekedési Hitelszövetkezet engedélyének visszavonását.

A második negyedévben a Tanács tárgyalta a PSZÁF 2009. évi országgyűlési beszámolóját, a 2010. évi első kockázati jelentését, az ellenőrzési tevékenységének 2010. második félévi kiemelt célterületeit, az MNB tavaszi stabilitási és makroprudenciális jelentését, a betétbiztosítás fejlesztésének lépéseit. Tájékoztatást kapott továbbá a felügyeletek közötti együttműködés alapjául szolgáló felügyeleti kollégiumok működéséről, jóváhagyta a körültekintő lakossági hitelezés feltételeiről szóló MNB-PSZÁF tájékoztatót, valamint háromoldalú kiegészítő megállapodást kötött a pénzügyi szektorral kapcsolatban az EU intézményeiben ellátott magyar képviselő és együttműködés megerősítése érdekében.

A harmadik negyedévben a Tanács áttekintette az európai stressztesztek eredményeit, a bankrendszer megerősítését célzó bázeli szabályozási sztenderdek (Bázel III) várható hazai és nemzetközi hatásait, és a pénzügyi szektorra kivetett különadó 2010. évi lehetséges következményeit. Ugyancsak napirendre tűzte a pozitív adólistára vonatkozó szabályozási javaslatok jövőjét, javaslatot tett a devizahitelek folyósítási és törlesztési árfolyamának szabályozására, tájékoztatást kapott a Magatartási Kódex témavizsgálat megállapításairól, továbbá a Nemzeti Eszközkezelő Alap felállításának terveiről, megtárgyalta a Felügyelet 2010. évi második kockázati jelentését.

A negyedik negyedévben a Tanács tárgyalta a PSZÁF 2010. évi harmadik kockázati jelentését és az MNB őszi stabilitási jelentését, elemezte a Szolvencia I-II. és a Bázel II-III. rendszereknek a fióktelepi és leányvállalati formában való működésre gyakorolt hatásait, szabályozási javaslatokat fogalmazott meg a hazai bankok külföldi forrásrövidülésének és a mérlegen belüli magas nyitott devizapozícióinak kezelésére, illetve tájékoztatást kapott a Jógazda Szövetkezeti Takarékpénztárral kapcsolatos felügyeleti intézkedésekről.

A Tanács a fenti kiemelt témákkal párhuzamosan negyedévente megtárgyalta és véleményezte a hazai gazdasági és pénzügyi folyamatokat, a magyar uniós elnökséggel kapcsolatos feladatokat és a pénzügyi szolgáltatások területén képviselendő fő stratégiai témákat, tájékoztatást kapott a Európai Unióban zajló aktuális pénzügyi szabályozási folyamatokról, a várható hazai pénzügyi jogszabályalkotásról. Elemezte a PST Monitoring Szakmai Albizottságának beszámolóját a válság kapcsán hitelnyújtásban, illetve tőkejuttatásban részesült bankok aktuális likviditási és tőkehelyzetéről, valamint az államháztartásért felelős miniszterrel kötött megállapodásnak a hitelezésre vonatkozó feltételei teljesüléséről, továbbá áttekintette az európai felügyeleti struktúra kialakulásának fejleményeit.

A 2011. január 1-én hatályba lépett új PSZÁF-törvény értelmében a Tanács szerepe és működése tartalmi szempontból érdemben megváltozott teljes összhangban a Felügyelet státuszának és jogositványainak átalakulásával. A Tanácsra vonatkozó szabályozás továbbfejlesztésének lényege az, hogy a korábbi PST a Felügyelet felügyelési tervét és a PSZÁF tevékenységéről szóló jelentéseit jóváhagyni jogosult testületből immár egyenrangú szervezetek konzultatív fórumává vált. Célja az új törvény szerint a pénzügyi stabilitásért közös felelősséget viselő, de elkülönült feladatkörrel rendelkező hatóságok hatékony együttműködésének biztosítása. Erre a változásra azért volt szükség, mert a PST működésének első évében tagjainak törvényben rögzített viszonyrendszerét terhelték a Felügyelet alárendeltségét jelentő szabályok és a PSZÁF önállóságát csorbító elemek. Ez a viszonyrendszer zavart jelentett a Felügyelet be-

számolási kötelmeiben, és még inkább ellentétessé vált a Felügyelet megnövekedett felelősségével. Ezen túlmenően a Tanácson belül is összemosta az intézményi felelősségi viszonyokat. A törvényben rögzített intézményi és tevékenységi függetlenségével ez az alárendeltségi helyzet már nem lett volna összeegyeztethető sem, és a továbbiakban a pénzügyi stabilitásért felelős intézményrendszer egészének hatékony működését is veszélyeztethette volna.

Az újrafogalmazott működési szabályok eredményeként a rugalmas együttműködést erősítve a Felügyelet 2011. január 1-től kölcsönösen kiegyensúlyozott és egyenlőségen alapuló feltételekkel vesz részt a PST ülésein, továbbra is ellátja annak titkársági feladatait. A PST a jövőben minden szükséges alkalommal, de legalább háromhavonta tart ülést.

A FELÜGYELÉS PRIORITÁSAI ÉS MÓDSZERTANA

A Felügyelés 2010. évi prioritásai

A Felügyelet 2010-re vonatkozó, de még az előző vezetés által meghatározott prioritásainak kialakításakor a legfontosabb szempont az egyes szektorokat más-más módon érintő globális pénzügyi válság negatív hatásainak kezelése, illetve a következmények enyhítése volt. Az integrált felügyelés elvének megfelelően a prioritások az összes felügyelt szektorra vonatkoznak, vagyis a felügyelési tevékenység egészének irányát és fókuszpontjait meghatározzák. A Felügyeletnek a magyar pénzügyi piacok összes szereplője érdekében – legyen az szolgáltató, közvetítő vagy ügyfél – a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával mindent meg kell tennie, hogy egyrészt felmérje a válságból fakadó veszélyeket és kockázatokat, másrészt a megfelelő időben fellépjen ezek mérséklése, a nem kívánt események lehetőség szerinti megelőzése, valamint a kedvezőtlen hatások korlátozása céljából.

A Felügyelet 2010-re az év elején meghatározott prioritásai az alábbiak voltak:

Hitelkockázat - Felelős hitelezés

2010-ben a hitelkockázat volt a magyar pénzügyi rendszer legnagyobb kockázata. A pénzügyi-gazdasági válság következtében csökkentek a reáljövedelmek, nőtt a munkanélküliség, szigorodtak a hitelfeltételek, instabillá váltak a devizaárfolyamok és emelkedtek az adósságtérhek, valamint az eszközpiacon gyengülése miatt csökkenő fedezetértékek a hitelportfóliók szokatlanul nagyarányú romlását eredményezték. Mindezek szükségszerűen kiemelt rangra emelték a hitelkockázatot, mint prioritást.

A recesszióknak a portfólióminőséget rontó hatásai a makrogazdasági eseményekhez képest több hónapos időbeli késéssel jelentkeznek és csak jelentős bizonytalansággal jelezhetők előre. Ezért az összes hitelvesztésnek a ciklus során várható mértékét nagyfokú bizonytalanság övezi. A hitelminőségi probléma súlyossága miatt a pénzügyi rendszer más lényeges kockázatai, elsősorban a likviditási kockázat szintjének alakulása szokatlanul nagymértékben függ a hitelkockázat alakulásától.

A fentiekre tekintettel indokolt hangsúlyozni a szigorú hitelezési feltételek, a körültekintő hitelbírálat és a felelős hitelezési normák betartásának és betartatásának a fontosságát. Ezen túlmenően kiemelten fontos a jelzáloghitelek reális fedezetértékelése, és az átütemezett hitelek megfelelő kezelése is.

Jövedelmezőség és tőke tervezés

A prioritások meghatározásakor számítani kellett arra, hogy 2010-ben a hazai pénzügyi szektor jövedelmezősége és belső tőke termelő képessége tovább romolhat a növekvő értékvesztésképzés, a nem-teljesítő eszközökből várt bevételek kiesése, illetve a pénzügyi termékek iránti kereslet visszaesése következtében. Az előzőeken belül a kereslet visszaesése rendszerint korlátozza a szolgáltatók üzleti volumenét és szűkíti az üzleti marzsokat. Egyidejűleg fennállt a jelentős valuta- és tőkepiaci korrekciók lehetősége, amelynek nyomán a globális kockázati étvágy csökkenése, illetve a forrásköltségek újbóli emelkedése következhet be. Mindezek a hatások nemcsak a jövedelmezőséget, hanem a tőkebázist is számottevően csökkenthetik.

A fentiekre tekintettel a Felügyelet különösen nagy jelentőségűnek ítélte a 2010. évi üzleti stratégia helyes megválasztását, a várható bevételek és kiadások, valamint a tőkehelyzet gondos tervezését, a kapcsolódó jövedelmezőségi és tőkekockázatok körültekintő felmérését és értékelését, illetve a körülményeknek megfelelő tőketartalék létrehozását. A tőkekockázatot a Felügyelet az ICAAP-SREP párbeszéd keretében kiemelten vizsgálandó tényezőnek ítélte.

Likviditás

A likviditási kockázat mértéke a globális pénzügyi piacok 2009 márciusa után bekövetkezett javulása, a befektetők kockázati étvágának emelkedése nyomán számottevően csökkent, a korábban drasztikusan megemelkedett kockázati felárak valamelyest mérséklődtek, a piaci források elérhetősége érdemben javult. Ennek ellenére változatlanul indokoltnak tűnt a likviditási kockázat prioritásként való kezelése, tekintettel a világméretű makrogazdasági és pénzügyi piaci helyzet nagyfokú kiegyensúlyozatlanságára és törékenységére.

A gazdasági és befektetői hangulat az említett időszakban a makrogazdasági fundamentumokat messze meghaladó mértékben javult, mely okból számítani kellett a tőkepiac esetlegesen jelentős mértékű korrekciójára, és a globális kockázati étvág újbóli csökkenésére. A likviditási kockázat szintjét a külső körülmények mellett fokozták a magyar bankrendszer olyan szerkezeti sajátosságai, mint a magas hitel/betét arány, a nagyfokú lejáratú transzformáció, a magas mérlegen belüli devizapozíció, illetve a bankok erős függése az anyabanki finanszírozási forrásoktól. Emellett a vállalati és a lakossági jövedelmeknek, valamint megtakarításoknak a válságidőszakban tapasztalt csökkenése, illetve korlátozottsága gyengíti a betéti bázist, ami forrásszűkösséget eredményezhet, ezáltal növelve a likviditási kockázatot.

Az ügyfelek védelme

A magyar pénzügyi szektorban az ügyfélvédelem szintjében és hatékonyságában hosszabb időszakra visszatekintve jelentős hiányosságok mutatkoztak. Ennek jelentősége a gazdasági válság hatására tovább nőtt, mert az üzleti feltételek romlása tovább fokozta a negatív hatások áthárítására irányuló szolgáltatói törekvések intenzitását, illetve a tájékozatlan és alacsony érdekérvényesítő képességű fogyasztók kiszolgáltatottságát.

Ebben a környezetben különös szerepet kap a törvényileg előírt, szerződésekben vállalt szolgáltatói kötelezettségek teljesítésének ellenőrzése, illetve a fogyasztók megtévesztésének elkerülése érdekében a kötelező tájékoztatás normáinak betartatása. A magyar lakosság pénzügyi ismeretei viszonylag korlátozottak, így a Felügyelet fogyasztóvédelmi felelőssége kiemelt szerepet kap a pénzügyi kultúra terjesztésében. Az ügyfélvédelem növekvő fontossága a magyar pénzügyi szektor valamennyi részterületére vonatkozik, beleértve a válságidőszakban kiemelten veszélyeztetett hitelpiaci szolgáltatásokat, valamint a biztosítási, tőkepiaci és pénztári szolgáltatásokat is.

A prioritások módosulása 2010. második felében

A 2010. évi tényleges folyamatok jelentős mértékben igazolták a 2009. év végén meghatározott prioritások alapvető helyességét. A hitelpiaci eszközminőség, ezen belül a devizahitelek helyzete ténylegesen romlott, a szolgáltatók jövedelmezősége csökkent, a likviditási kockázatok nemzetközi tényezők, elsősorban a szuverén adósságprobléma kiéleződése következtében ismét növekedésnek indultak, a fogyasztóvédelmi problémák pedig minden korábbit megha-

ladó mértékben kerültek előtérbe. A fentebb említett tényleges folyamatok tanulságai alapján az új vezetés belépését követően szükségessé vált a felügyelési tevékenység fő hangsúlyainak – a meghirdetett prioritásokhoz képest történő – év közbeni módosítása. A Felügyelet a szükségzerű módosításokat elsősorban szervezeti struktúrájának megváltoztatása, illetve felügyelési eljárásainak, technikáinak módosítása, erőforrásainak átcsoportosítása révén érvényesítette, miközben formálisan új prioritásokat nem határozott meg.

A tevékenység hangsúlyok itt említett módosítása elsősorban az alábbi két területen valósult meg:

- Egyrészt a korábbiakhoz képest előtérbe került a Felügyelet fogyasztóvédelmi tevékenysége, amit részben a területnek a korábbi évekre jellemző ellátatlansága, részben a Felügyelet törvényben meghatározott fogyasztóvédelmi felelősségének egyértelműbb meghatározása, és növekedése, továbbá a fogyasztóvédelmi problémák már tárgyalt kiéleződése tett indokolttá. Hozzájárult ehhez az is, hogy az újonnan hivatalba lépő felügyeleti vezetés – a jogszabályok adta keretek között – újrafogalmazta a pénzügyi fogyasztóvédelem feladatait és céljait egy új fogyasztóvédelmi stratégia mentén. Ez a stratégia a korábbiaknál szervezettebb, célirányosabb, tudatosabb és szélesebb körű tevékenység kibontakozását teszi szükségessé, a fogyasztóvédelmi monitoring, a felügyeleti vizsgálatok és intézkedések, a felügyeleti kommunikáció és a fogyasztóvédelmi szabályozás tekintetében.
- Másrészt jelentősen átalakult az intézményfelügyelet ellátásának módszere, a helyszíni vizsgálatok szerepének és súlyának érdemi növekedése irányában. Ezt részben a törvényi előírások változása, részben pedig a részletesebb és közvetlenebb hozzáférést biztosító helyszíni vizsgálatok jelentőségének a gazdasági válság fejleményei fényében bekövetkezett felértékelődése indokolta. A helyszíni vizsgálatok szerepének növelésével, a Felügyelet új vezetése megvalósította az intézményfelügyelés módszereinek valamint a felügyeleti szervezet és erőforrás-elosztás szükséges irányú és mértékű változtatásait is.

Az említett változásokról további részletekkel szolgálnak a Jelentésnek a fogyasztóvédelemről és az intézményfelügyeletről szóló fejezetei.

Kockázatalapú felügyelés, hatásbesorolás

A Felügyelet folyamatos felügyeletet gyakorol a pénzügyi ágazati törvények hatálya alá tartozó szervezetek és személyek felett, melynek része az engedélyezési, az intézményfelügyelési (prudenciális), a fogyasztóvédelmi és a piacfelügyeleti eljárás is.

A kilencvenes évek utolsó harmadáig a Felügyelet elődszervezeteinél a törvényességi felügyelés volt jellemző, vagyis a felügyelés fókuszában alapvetően a jogszabályi előírások betartásának ellenőrzése állt. Idővel a törvényességi felügyelést növekvő mértékben a prudenciális felügyelés váltotta fel, amely során a hangsúly az intézmények működésében rejlő kockázatokra és veszélyekre tevődött át.

A Felügyelet intézményfelügyelési feladatainak ellátásában ma már – sok évre visszatekintő hosszabb időszak óta – a kockázatalapú felügyelés elvére épülő módszertan szerint működik, amelynek alapelvei a tavalyi év folyamán megerősítésre kerültek. A kockázatalapú felügyelés olyan felügyeleti módszer, amely a felmerülő törvényességi és prudenciális felügyelési felada-

tok ismeretében optimális felügyeleti eredményesség elérésére törekszik, a rendelkezésre álló erőforrások minél hatékonyabb elosztása révén. A pénzügyi felügyelés európai gyakorlatában mindinkább teret nyerő megközelítés arra a felismerésre épül, hogy a rendelkezésre álló erőforrások mindig végesek, és azok semmilyen felhasználási módja sem járhat valamennyi fennálló kockázat teljes semlegesítésével. Éppen ezért a kockázatalapú felügyelés a felügyeleti erőforrások lehető legjobb elosztására, illetve a leghatékonyabb kockázatkezelő módszerek kiválasztására összpontosít. Alapfeltétele a felmerülő kockázatok megfelelő mérése és értékelése, amelyhez pedig követelmény, hogy a kockázat fogalmát a felügyelt intézmények, csoportok kapcsán előre meghatározott, adekvát módon, egységesen értelmezze a Felügyelet.

1. táblázat: A hatásbesorolt intézmények száma szektoronként (2010. végén)

Megnevezés	Erős hatású (db)	Közepesnél erősebb hatású (db)	Közepes alatti hatású (db)	Gyenge hatású (db)	Összesen (db)
Csoportok	14	9	11	18	52
Hitelintézetek	10	14	13	0	37
Szövetkezeti hitelintézetek	0	14	56	67	137
Pénzügyi vállalkozások	2	64	16	182	264
Tőkepiaci intézmények	17	7	24	44	92
Biztosítók	8	34	11	53	106
Pénztárak	24	34	35	40	133
Összesen	75	176	166	404	821

A kockázatalapú felügyelés tehát a felügyelési folyamatot a kockázatokhoz igazítja. Az intézmények kockázatát a pénzügyi rendszerre gyakorolt hatásuk (Hatásbesorolás) és az egyes intézmények, intézménycsoportok kockázatosága (Intézményértékelés) alapján méri a Felügyelet. Első lépésben a pénzügyi rendszerre gyakorolt hatás mérése során a felügyelt intézményeket meghatározott szempontok alapján kategorizálja. Az alkalmazott mérőszámok az egyes szektorok illetve intézménytípusok jellemzőihez igazodnak.

2. táblázat: Az egyes szektorok kockázati besorolásai (2010. végén)

Megnevezés	Magas kockázatú (%)	Jelentős kockázatú (%)	Mérsékelt kockázatú (%)	Alacsony kockázatú (%)
Hitelintézetek	21	49	27	3
Szövetkezeti hitelintézetek	19	50	31	0
Pénzügyi vállalkozások	32	50	14	4
Tőkepiaci intézmények	28	35	33	4
Biztosítók	6	60	31	3
Pénztárak	26	24	43	7
Összesen	28	48	22	2

A következő fázisban a rendszer az előzőekben felmért hatások bekövetkezésének valószínűségét, vagyis az egyes felügyelt intézmények kockázatoságát állapítja meg az intézmények egyedileg elvégzett értékelése alapján. Az intézményértékelés egy olyan, periodikusan ismétlődő eljárás, melynek során a Felügyelet az egyes szolgáltatók kockázatoságát számos mennyiségi és minőségi mutató alapján, jellemző kockázataikat értékelve kockázati kategóriákba sorolja be. Az említett kockázatfajták a környezet, az üzleti teljesítmény és a kínált termékek, valamint a vállalatvezetés körébe tartozó számos tényező szerinti értékelést valósítanak meg.

E folyamat végén az értékelt intézmények besorolási értékeik súlyozott átlaga alapján kerülnek különböző kockázatosági kategóriákba.

Az előző két lépés eredményeként sor kerül a felügyelt intézmények ún. hatás/valószínűség mátrixba való besorolására. Ez a pénzügyi szektor intézményeinek egészét felölelő egyfajta kockázati térképként írható le, amelybe az intézmények a rendszer egészére való hatásukkal súlyozott kockázatoságuk szerint kerülnek. Az egyes intézmények kockázati besorolása jelzi az intézmény felügyeletére fordítandó felügyelési erőforrás-szükségletet.

3. táblázat: Szektorszintű kockázati térkép – hatás/valószínűség mátrix (2010. végén)

		VALÓSZÍNŰSÉG				
		Alacsony	Mérsékelt	Jelentős	Magas*	Összesen
HATÁS	Erős hatású	0,2%	4,8%	2,8%	2,2%	10,0%
	Közepesnél erősebb hatású	1,0%	8,8%	13,1%	4,3%	27,2%
	Közepes alatti hatású	0,7%	5,0%	8,8%	5,3%	19,8%
	Gyenge hatású	0,7%	6,5%	23,2%	12,6%	43,0%
	Összesen	2,6%	25,1%	47,8%	24,4%	100,0%

Megjegyzés - A táblázat színei a felügyelési intenzitásra vonatkoznak, az alábbiak szerint:

Szoros felügyelés	Sztenderd felügyelés	Monitoring alapú felügyelés
-------------------	----------------------	-----------------------------

* A bekövetkezett kockázat oszlopban található intézmények a magas besorolású intézmények között szerepelnek.

Módszertanok felülvizsgálata

2010-ben elkészült a kockázatalapú felügyelés elveinek megfelelően a hitelkockázati, illetve a jövedelmezőségi kockázati kézikönyv. A kézikönyvek gyakorlati használhatóságát szem előtt tartva 2010 második felében felsővezetői döntés született arról, hogy – a vizsgálatok során értékelendő kockázatokra fókuszálva – az egyes felügyelt intézménytípusokra külön készüljenek vizsgálati kézikönyvek. Ennek megfelelően 2010 legvégén megkezdődtek a szövetkezeti hitelintézetek átfogó vizsgálati kézikönyvének előkészítő munkái.

Szintén 2010 folyamán került sor az Európai Tőkeirektívák (CRD) hatálya alá tartozó intézmények (bankok, szakosított hitelintézetek, szövetkezeti hitelintézetek, befektetési vállalkozások, összevont felügyelet alá tartozó pénzügyi vállalkozások az anyavállalatuk összevont alapú felügyelete tekintetében) tőkemegfelelésének belső értékelési folyamatával foglalkozó kézikönyvek felülvizsgálatára. Ezek kiterjedtek mind az intézmények által készített (Internal Capital Adequacy Assessment = ICAAP) útmutatóra, valamint ennek a felügyeleti ellenőrzésére vonatkozó módszertani (Supervisory Review Process = SREP) szakmai áttekin-tésére és módosítására.

A felülvizsgálat során a módszertani útmutatókba bekerültek olyan új uniós irányelvek, útmutatók, amelyeket mind a felügyelt intézményeknek, mind pedig a Felügyeletnek adott határidőre implementálnia kellett.

A SREP útmutatót 2010 első félévében a gyakorlati tapasztalatok alapján kellett felülvizsgálni, amely során:

- Módosult a kockázatértékelési rendszer (Risk Assessment System = RAS) és a tőke-előírás viszonya oly módon, hogy a RAS eredménye ne automatikusan jelentse a többlet tőke előírást, hanem az csupán a legvégső eszköz legyen a felügyeleti intézkedések terén.
- Megtörtént a kisintézményi SREP kérdőív és a SREP áttekintő lap aktualizálása a jelenleg használt tartalomnak megfelelően.
- A devizaárfolyam kockázat számítására alkalmazni kért belső modell számítási útmutató tartalma a SREP vizsgálatok során nyert tapasztalatok alapján módosult.
- A piaci kockázati stressz teszthez kapcsolódó felügyeleti követelményrendszer szigorodott oly módon, hogy a Felügyelet által a részvételre felkért bankok esetében a stressz tesztben való részvételt az ICAAP-SREP folyamatban meghatározott stressztesztelési kötelezettség teljesítés részének tekinti.
- A útmutató kiegészült azzal, hogy az intézmény is kérheti a SREP évközi felülvizsgálatát indokolt esetben, de a Felügyelet joga továbbra is eldönteni, hogy elvégzi-e ezt a külön ellenőrzést.

2010 második félévében az ICAAP és a SREP módszertani útmutatók aktualizálása során olyan új uniós irányelvek kerültek be az útmutatókba, amelyeket mind a felügyelt intézményeknek, mind pedig a Felügyeletnek adott határidőre implementálnia kellett. Ennek során az útmutatók kiegészültek a javadalmazási politikáról; a bankcsoportok esetében a második pillér kapcsán előírt tőkekövetelményhez kapcsolódó közös döntésről; a koncentrációs kockázat második pillér alatti kezeléséről és a stressz tesztekéről; a kockázatkezelés magas szintű alapelveiről; a likviditási tartalékokról és a piaci tevékenységekhez kapcsolódó működési kockázatok kezeléséről szóló CEBS irányelvekkel, valamint a CEBS állásfoglalásával a diverzifikációs hatás elismeréséről.

Kidolgozásra került továbbá a független biztosításközvetítő intézmények felügyelését segítő módszertani kézikönyv is.

INTÉZMÉNYFELÜGYELÉS

A helyszíni és nem-helyszíni felügyeleti területek szétválasztása

A Felügyelet folyamatos felügyeletet gyakorol a pénzügyi ágazati törvények hatálya alá tartozó szervezetek és személyek felett. A folyamatos felügyelet helyszíni ellenőrzéssel, valamint a rendszeres és eseti adatszolgáltatásból származó adatok, a Felügyelet részére megküldött dokumentumok, illetve a hivatalosan ismert tények ellenőrzésével és elemzésével valósul meg. A Felügyelet ellenőrzési eljárása keretében a felügyelt intézményeknél meghatározott időszakonként átfogó ellenőrzési eljárást folytat le, illetve célvizsgálatot vagy témavizsgálatot végez. Az átfogó vizsgálat részeként a Felügyelet mindenkor helyszíni ellenőrzést is tart. Minden átfogó vizsgálatnak részét képezi a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni tevékenység jogszabályi előírásoknak és felügyeleti elvárásoknak való megfelelési vizsgálat is.

2010-ben jelentősen átalakult az intézményfelügyelés módszere és gyakorlata, amely a helyszíni vizsgálatok súlyának és szerepének érdemi növekedését eredményezte. Ezt egyfelől a törvényi előírások változása, másfelől a helyszíni vizsgálatok jelentőségének a gazdasági válság fejleményei tükrében bekövetkezett felértékelődése indokolta. A törvényi előírások tekintetében érdemi változás, hogy a Felügyelet 2009. májusa óta újra köteles valamennyi általa felügyelt intézménynél – az adott intézmény típusától, jelentőségétől függően – három, illetve ötévenként legalább egy alkalommal, helyszíni szakaszt is magában foglaló átfogó vizsgálatot végezni. E kötelezettség a helyszíni ellenőrzési kapacitás érdemi növelését tette szükségessé, ami megkövetelte a Felügyelet intézményfelügyeleti területének (Felügyeleti igazgatóság) átalakítását.

2010. szeptember 1-től a Felügyeleti igazgatóságon új szervezeti modellt vezettek be, s ennek következtében elvált egymástól a helyszíni (on-site) vizsgálatokat végző és a nem-helyszíni (off-site) felügyelést folytató terület. A szervezeti ábrán is megjelenő változást ez csak a pénzügyi területén jelent, ahol külön Pénzügyi vizsgálati főosztály jött létre a helyszíni vizsgálatok ellátására. A tőke-, biztosítás és pénztári piacon a két terület elkülönítése az adott főosztályon belül, az osztályok szintjén történt.

A helyszíni és nem-helyszíni felügyelés szervezeti elkülönítése a fejlett pénzügyi szektorral rendelkező országok pénzügyi felügyeletei által gyakorta alkalmazott megoldásnak számít. Szakmai oldalról mellette szól, hogy a helyszíni és nem-helyszíni felügyelés bizonyos mértékig eltérő módszertan alapján zajlik, ami a kétfajta munkafolyamat elkülönült szervezését is indokolja.

A nem-helyszíni felügyelésre a – helyszíni vizsgálati tervhez hasonlóan – részletes felügyelési terv készül. Ez tartalmazza a rendszeresen készülő kockázatértékeléseken és elemzéseken túl a prudenciális találkozókat, a SREP – és validálási feladatokat, a home-host felügyeleti együttműködés tennivalóit. A nem-helyszíni felügyelés során az intézmény, vagy intézménycsoport felügyelésének irányítását olyan vezető felügyelő látja el, aki tapasztalatai és szakmai ismeretei alapján megfelelő partnere a vizsgált intézmények vezető beosztású munkatársainak. Pénzügyi területen kisebb intézmények esetén egy felügyelőhöz több intézmény is tartozhat, a felügyelés pedig nem egyedileg, hanem szabványosított módszerek szerint történik.

Az on-site vizsgálatot végző felügyelők feladata a helyszíni vizsgálatok munkaprogram szerinti elvégzése és a jelentések megírása. A Felügyelet arra számít, hogy a szóban forgó feladatra történő szakosodás a helyszíni vizsgálatok módszertanának további jelentős fejlődéséhez fog vezetni, amennyiben a nagyszámú vizsgálat lebonyolítása során megszerzett ismeretek és tapasztalatok révén kialakul egyfajta legjobb gyakorlat és fejlődik a felügyelők problémaérzékelő képessége is. Az új szervezeti modell lehetővé teszi a feladatok és a felelőség teljes elkülönítését a helyszíni és nem-helyszíni felügyelői területek között, elősegíti speciális szakmai ismeretek megszerzését, hatékonyabbá teszi a feladatok és erőforrások allokálását és a koordinálást is.

Nem-helyszíni felügyelés

A kockázatalapú felügyelés során a teljes felügyelési folyamat a felügyelt intézmények kockázataihoz igazodik és a jelentkező problémák időben történő felismerését célozza. A nem-helyszíni felügyelés e folyamat egyik fő megnyilvánulási formája és eszköze.

A nem-helyszíni felügyelés elsődlegesen az adatszolgáltatás figyelését, feldolgozását, bármely egyéb formában elérhető, illetve a Felügyeletre beérkező adat és információ figyelését, feldolgozását és elemzését, az intézményekkel kapcsolatos egyéb kommunikációt (bejelentések, engedélykérelmek véleményezése, állásfoglalás kérések véleményezése stb.) foglalja magában.

A nem helyszíni felügyelés része a piacra lépő, engedélyezés előtt álló társaságok képviselőivel történő egyeztetésekben való részvétel, illetve a személyes kapcsolattartás a már működő nagyobb hatású vagy jelentősebb kockázatot hordozó intézményekkel, ezen belül pedig a rendszeres, vagy eseti jelleggel tartott prudenciális megbeszélések lebonyolítása, és az intézmény felső vezetésével, jogi képviselőivel, compliance-vezetőjével, a belső ellenőrrel, a kockázatkezelővel, és más képviselőivel folytatott egyeztetések.

A gyorsan változó piaci környezetben fokozott jelentőséggel bír a napi szinten végzett, a felügyelt intézmények adatszolgáltatásaira épülő monitoring és kockázatértékelő tevékenység. A folyamatos felügyelői munka során a kockázatok azonosítása és felmérése céljából rendszeresen, havonta és negyedévente értékelik az intézményekről rendelkezésre álló adatokat és információkat, valamint a vizsgálatok megállapításai alapján az intézmények által megtett intézkedéseket. Meghatározott módszertan alapján kockázatértékelés készül, és a feltárt kockázatok alapján különböző felügyeleti intézkedések történnek (az intézmény monitoring súlypontjainak módosítása, vizsgálati prioritások módosítása vagy eseti intézkedés előírása).

Rendszeresen, évente visszatérő feladat a hitelintézetek és befektetési vállalkozások belső tőkeszükséglet-számítási eljárásainak, a tőkeszükséglet meghatározásának felülvizsgálata (ICAAP-SREP), azaz annak megítélése, hogy az intézmények az alkalmazott stratégia, a vonatkozó szabályzatok, a kialakított folyamatok, eljárások és mechanizmusok alapján elegendő tőkével rendelkeznek-e az általuk vállalt és felmerülő kockázatokból fakadó esetleges veszteségek fedezésére.

A kockázat alapú felügyelés új módszertana szerint intézmény alapú értékelések készülnek a pénzügyi szektor egyes ágazatairól kiegészítve a meglévő elemzési struktúrát (kockázatértékelési-, éves beszámoló-, könyvvizsgálói jelentések-, aktuáriusi jelentések-, kgfb-jelentések összefoglaló anyaga stb.).

Az intézményfelügyelési tevékenység fontos része a felügyelt intézmények vezető testületei működésének, a társasági eseményeknek a nyomon követése, az intézménnyel kapcsolatos panaszügyek feldolgozásának áttekintése, egyéb elérhető információforrások (a sajtó, az adott intézmény honlapja, egyéb értesülések) figyelemmel követése.

A felügyelési feladatok jellemzője azok mindinkább nemzetközivé válása a határokon átnyúló szolgáltatások körének bővülésével párhuzamosan. Ennek része az EU és egyéb nemzetközi együttműködésből fakadó feladatok elvégzése, az egyes bizottságokban történő részvétel, a felügyeleti kollégiumok létrehozása és az azokban való közreműködés.

Az EU együttműködésből adódó, illetve a folyamatos felügyelés során feltárt jogszabály módosítási igények alapján a felügyelői területek javaslatot tesznek a vonatkozó jogszabályok és felügyeleti ajánlások, állásfoglalások, módszertani útmutatók tartalmára, illetve részt vesznek azok kidolgozásában.

Helyszíni vizsgálatok

Az új szervezet felállítása

Mint már említettük, a pénzügyi intézmények esetében a helyszíni vizsgálatok lefolytatására 2010. szeptemberében külön főosztály jött létre, amelynek feladatkörébe a bankok, bankcsoportok, szövetkezeti hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások helyszíni vizsgálatai tartoznak. A szervezeti változással párhuzamosan átalakuló munkafolyamatoknak megfelelően átalakult a felügyeleti ellenőrzések lebonyolításának eljárásrendje és a Felügyeleti Igazgatóság tervezési rendszere, valamint megerősítésre került a helyszíni vizsgálatok erőforrás-ellátottsága.

Az új tervezési rendszer keretében:

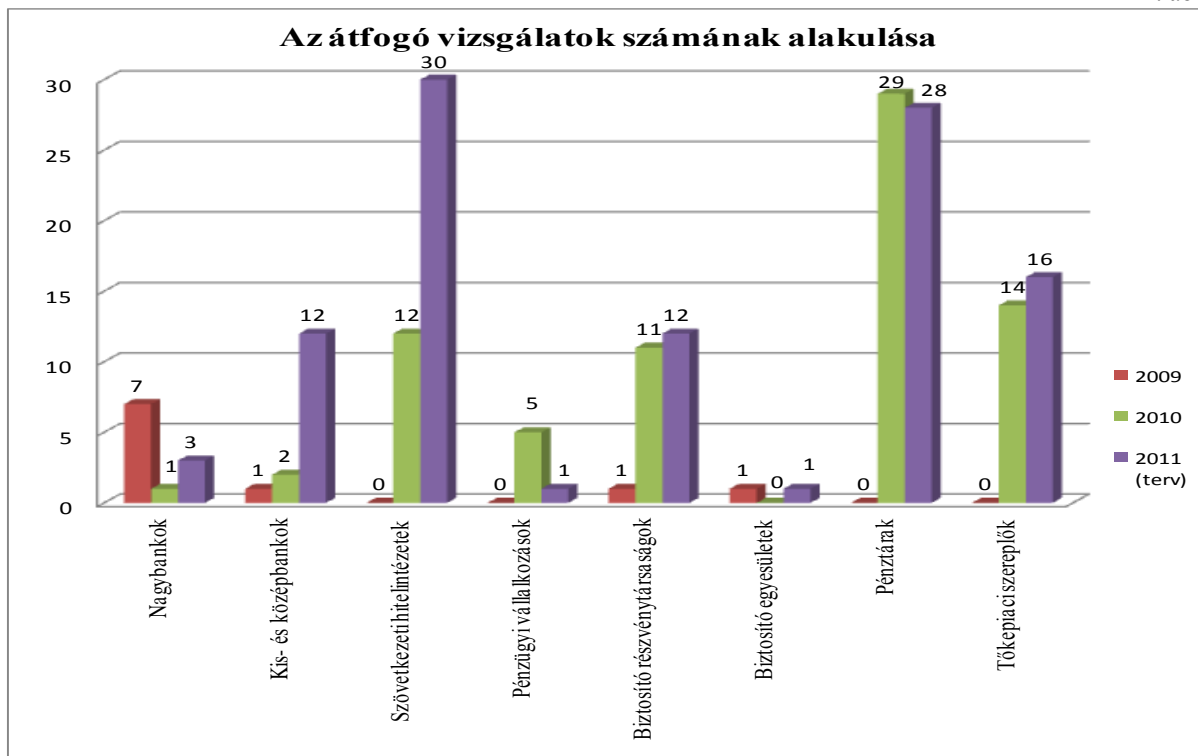
- Létrejött az erőforrás-kalkuláció rendszere, amely az egyes intézménytípusok esetében az intézmény méretének és tevékenységének függvényében kalkulálja az átfogó vizsgálat erőforrásigényét,
- az átfogó vizsgálati ciklusok megtervezéséhez intézménytípusonként megszületett az a szempontrendszer, amely a hatásbesorolás, a kockázatértékelés eredménye és a nem-helyszíni felügyelés során keletkezett egyéb információk alapján besorolja az egyes intézményeket,
- intézményesült az átfogó vizsgálati ciklusok és az erőforrás-kalkuláció alapján kialakuló éves tervek összeállítási mechanizmusa,
- útjára indult az éves tervek főosztályonkénti napra lebontott részletes tervezésére, az erőforrások hozzárendelésére és a vizsgálatok ütemezésére alkalmas eszközrendszer,
- végül pedig bevezették a vizsgálatok folyamatának követésére és a vizsgálati statisztikák készítésére alkalmas vizsgálati nyilvántartást.

Vizsgálati statisztika

Az intézményfelügyelés átszervezésére azért volt szükség, hogy a helyszíni vizsgálatok lebonyolításának hatékonysága növelhető legyen, illetve a Felügyelet a Pszvtv. előírásainak megfelelően el tudja végezni a számára kötelezően előírt átfogó vizsgálatokat. Az alábbi táblázatból kitűnik, hogy 2010-ben jelentősen megnőtt az átfogó vizsgálatok száma. Ennek egyrészt az az oka, hogy a vizsgálatok fókuszja a törvényi előírásoknak megfelelően áthelyeződött a cél- és

témavizsgálatokról az átfogó vizsgálatokra, másrészt pedig az, hogy 2009-ben a Felügyelet a nyolc nagy bankcsoport jelentős kapacitást lekötő vizsgálatára koncentrált, 2010-ben viszont a kisebb intézmények vizsgálata került előtérbe. Kiemelendő a szövetkezeti hitelintézeteknél megnövekedett számú átfogó vizsgálat, illetve az, hogy az ilyen vizsgálatok száma a 2011. évi tervek szerint tovább emelkedik.

2. ábra

A vizsgálat folyamatának szabványosítása

A kisebb intézményeknél elvégzendő átfogó vizsgálatok számának ugrásszerű megnövekedése szükségessé tette a vizsgálat folyamatának szabványosítását és a vizsgálati jelentések formai egyszerűsítését, tartalmi koncentráltságuk növelését. A vizsgálatok előkészítése során a Felügyelet illetékes részlege a vizsgált intézmény könyvvizsgálójával rendszeres konzultációs gyakorlatot alakít ki abból a célból, hogy a könyvvizsgálói tapasztalatokat fel tudja használni a vizsgálatok fókuszának meghatározásánál. A gyakorlat tükrözi a Felügyelet azon szándékát is, hogy a könyvvizsgálókkal történő együttműködést erősítse.

Kiemelt ügyek

A) Egy szövetkezeti takarékpénztár helyszíni vizsgálata

A Felügyelet 2010. szeptember 1. és október 25. között átfogó vizsgálatot tartott egy szövetkezeti takarékpénztárnál. A vizsgálat jelentős értékvesztés-képzési hiányt állapított meg és nagykockázat-vállalást tárt fel, amelyek következtében a takarékpénztár figyelembe vehető szavatoló tőkéje a vizsgált időpontban (2010. június 30-án) 755 MFt-ról mínusz 1.529 MFt-ra csökkent. A tőkevesztés nagyságrendje miatt a Hpt. 163.§ (2) bekezdés b) pontja alapján felügyeleti biztos kirendelése vált szükségessé. A kirendelt felügyeleti biztos munkáját 2010. december 27-én kezdte meg a hitelintézetnél, az év utolsó két, illetve 2011. első munkanapján azonban az ügyfelek részéről olyan mértékű betétkivonás valósult meg, amely, tekintettel a takarékpénztár likvid eszközeinek mértékére, ellehetlenítette a hitelintézet további működését. A felügyeleti biztos által tett bejelentés alapján ezért a Felügyelet 2011. január 3-án visszavonta a takarékpénztár tevékenységi engedélyét és kezdeményezte a felszámolási eljárás megindítását.

B) A belső csalások megelőzésére és feltárására való felkészültség vizsgálata a szövetkezeti hitelintézeteknél

Az elmúlt időszakban a szövetkezeti hitelintézeteknél elszaporodtak a betétekkel és hitelekkel kapcsolatosan feltárt belső visszaélések. Az esetek nagy többségére jellemző, hogy nem egyszeri nagy összegű károkozás áll az ügyek háttérében, hanem általában hosszú időn keresztül, folyamatosan végzett, rendszeres tevékenységről van szó, amelyet a megfelelő kontrollok hiánya tesz lehetővé. Emiatt, a belső csalások kockázatának felmérésére a szövetkezeti hitelintézeti szektorban a Felügyelet kérdőíves információkérésen alapuló, off-site témavizsgálatot folytatott le. A kérdőívre kapott válaszok alapján a vizsgálat megállapította, hogy a visszaélések elsődlegesen a vezetői és belső ellenőrzés elmulasztására, a rendszeres ügyfél-tájékoztatásra vonatkozó előírások figyelmen kívül hagyására, illetve a szervezeti sajátosságokból adódó munkafolyamatokba beépített ellenőrzési pontok hiányára vezethetők vissza. A Felügyelet levélben szólította fel a szövetkezeti hitelintézeteket a belső kontrollmechanizmusok megfelelő kiépítésére. A vizsgálat újabb csalást nem tárt fel.

A SREP-vizsgálatok eredményei

A Felügyelet a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényben (Hpt.), illetőleg a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvényben (Bszt.) foglalt kötelezettségének megfelelően rendszeresen értékeli a felügyelt intézmények tőkehelyzetét és legalább évente egyszer felülvizsgálja azok belső tőke megfelelés értékelési folyamatát (SREP). A felülvizsgálat keretében a Felügyelet értékeli a teljes pénzpiac kockázatait is és azok, illetve az egyes intézményekre jellemző sajátosságok figyelembe vételével, egyedileg állapítja meg a felügyelt intézmények tőkeszükségletét. A felülvizsgálat mélysége függ az intézmények méretétől, kockázati helyzetétől és a pénzpiacra gyakorolt hatásuktól. A rendszeres átfogó vizsgálatok 2010. évi újraindítása óta a Felügyelet a SREP-vizsgálatokat lehetőség szerint az átfogó vizsgálatok keretében hajtja végre.

Az eredményeket tekintve: a hitelintézetek teljes tőkeszükségletének túlnyomó hányadát, átlagosan mintegy háromnegyedét a hitelkockázatok alapján számított tőkekövetelmény adja, a működési kockázat fedezésére mintegy 10%-nyi tőkerész szolgál, a piaci kockázatokra képzendő tőke súlya pedig 3% körül alakul, a fennmaradó részt pedig az összes egyéb kockázatra allokkált tőkekövetelmény teszi ki.

A nagybankok többsége esetében a SREP keretében pótlólagosan előírt tőkekövetelmény mértéke alig növelte a teljes tőkeszükségletet a jogszabályban előírt minimális szinthez képest, ám három intézménynél jelentősen megemelte. A felügyeleti felülvizsgálatok eredményeképpen a 9 nagy bankcsoport összesített tőkeszükséglete összességében mintegy 17%-kal emelkedett.

A közép- és kisbankok, valamint az egyenértékes vállalkozások¹ (összesen 24 intézmény) esetében a Felügyelet összességében 8%-kal emelte meg az intézmények által szükségesnek tartott tőkeszükséglet szintjét.

A 138 szövetkezeti hitelintézet belső tőke megfelelés-értékelési folyamatának felülvizsgálatát a Felügyelet 2010-ben három szakaszban végezte el. Az intézmények nagy többsége elfogadta a Felügyelet szempontjait és annak megfelelően módosította eljárását, mindössze egy alkalommal kellett határozatban kötelezni egy intézményt a Felügyelet által indokoltnak tartott

¹ A Hpt. 87/A. §-ában foglaltaknak megfelelő, hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozások.

tőkeszükséglet tartására. A Felügyelet a jogszabályban előírt minimális tőkeszükséglethez képest átlagosan mintegy egynegyeddel magasabb tőkekövetelményt írt elő.

A 22 befektetési vállalkozást érintő felügyeleti felülvizsgálat tapasztalatai alapján ebben a körben a legtöbb tőkét a működési kockázatokra képezték. Ezt nagyság szerinti sorrendben a hitelezési kockázatra és a piaci kockázatokra megállapított tőkekövetelmény követi. A felülvizsgált befektetési vállalkozások közül mindössze két intézmény állapította meg a szabályozói tőkekövetelményhez képest magasabb belső tőkekövetelményt. Tekintettel arra, hogy a befektetési vállalkozások szavatoló tőkéje jellemzően jelentősen meghaladja az általuk számított tőkeszükséglet szintjét, illetve vállalt kockázataik szintje alacsony, a Felügyelet nem állapította meg részükre többlet tőkekövetelményt.

Felügyeleti kollégiumok

Az országhatárokon átnyúló pénzügyi csoportok felügyeleti kollégiumai a felügyeleti együttműködés – több országot és nemzeti felügyeletet érintő – intézményei, amelyek megteremtésének és működtetésének igényét a globális pénzügyi válság erősítette fel. A G20-csoport határozottan támogatta a kollégiumok létrehozását és működtetését, a jelentős nemzetközi sztenderdalkotók pedig ajánlásokat készítettek az előbbieket működtetésére. Európai szinten az Ecofin Tanács 2009 végére írta elő felügyeleti kollégiumok életre hívását az összes jelentős európai pénzügyi csoportra vonatkozóan. Az új európai felügyeletet alapító EU-rendeletek 2010-ben jogszabályi szinten is rögzítették a kollégiumok szerepkörét.

A kollégium szervezését és vezetését a pénzügyi csoport csúcsán álló intézményt felügyelő nemzeti felügyelet végzi. A kollégiumi tagok egymással többoldalú együttműködési megállapodást kötnek. Ennek keretében rendszeresen felügyeleti információkat cserélnek az adott csoportról, felkérhetik egymást felügyeleti eljárások lefolytatására.

Az új európai felügyeleti hatóságokat 2010-ben megalapító rendeletek előírták az európai felügyeleti hatóságok képviselőinek részvételét a kollégiumi üléseken, és azt, hogy utóbbiaknak ellenőrizniük kell, betartják-e a tagok a rájuk vonatkozó előírásokat. Így a felügyeleti kollégiumok is részeivé váltak az új európai felügyeleti struktúrának.

A PSZÁF 20 banki² és 15 biztosítói kollégium munkájában vesz részt. A Felügyelet az OTP-csoport esetében látja el banki felügyeleti kollégium vezetését – rendszeresen tartva megbeszélést Budapesten az OTP-csoportba tartozó külföldi intézmények felügyeleteinek részvételével – a többi EU-beli felügyeleti kollégium esetében pedig leányvállalatot felügyelő hatóságként meghívás alapján vesz részt az üléseken. Ezen túlmenően a Felügyelet egyes EU-n kívüli országok felügyeleti hatóságaival is folytat tartalmát tekintve kollégiumi együttműködést.

² 4 bankcsoport esetében a Magyarországon tevékenykedő leányvállalat pénzügyi vállalkozás.

4. táblázat: Bankcsoporti és biztosítói felügyeleti kollégiumok

Bankcsoportok	Anyaországi (home) felügyelet
OTP-csoport	PSZÁF (HU)
Erste-csoport	FMA (AT)
Raiffeisen-csoport	FMA (AT)
KBC-csoport (K&H)	CBFA (BE)
BLB-csoport (MKB)	BaFin (DE)
Intesa Sanpaolo-csoport (CIB)	Banca d'Italia (IT)
UniCredit-csoport	Banca d'Italia (IT)
Banco Popolare-csoport	Banca d'Italia (IT)
GE Capital-csoport (BB*)	PSZÁF (HU)
Credit Agricole-csoport (Credigen)	ACP (FR)
BNP Paribas-csoport (Cetelem)	ACP (FR)
Banque PSA Finance-csoport	ACP (FR)
Banque Accord-csoport (Oney)	ACP (FR)
RCI Banque-csoport	ACP (FR)
Commerzbank-csoport	BaFin (DE)
Deutsche Bank-csoport	BaFin (DE)
DZ Bank-csoport (Takarékbank, Fundamenta)	BaFin (DE)
HSBC-csoport	FSA (UK)
Volksbank-csoport	FMA (AT)
Fióktelep	
ING-csoport	De Nederlandsche Bank (NL)
Biztosítói csoportok	
Allianz-csoport	BaFin (DE)
Aviva-csoport	FSA (UK)
AXA-csoport	ACP (FR)
BNP Paribas Assurance-csoport (Cardif)	ACP (FR)
Generali-csoport	ISVAP (IT)
Grawe-csoport	FMA (AT)
Groupama-csoport	ACP (FR)
HDI/Talanx-csoport (Posta Biztosító)	BaFin (DE)
KBC-csoport (K&H)	CBFA (BE)
Signal Iduna-csoport	BaFin (DE)
UNIQA-csoport	FMA (AT)
Aegon-csoport	De Nederlandsche Bank (NL)
VIG-csoport (Union, Erste)	FMA(AT)
ING-csoport	De Nederlandsche Bank (NL)
Munich Re-csoport (Victoria, Ergo Élet, DAS)	BaFin(DE)

* A Budapest Banknak (BB) nincs EU-beli anyabankja, így a CRD értelmében a PSZÁF látja el a home felügyelet szerepét.

Bankcsoporti kollégiumok

A bankcsoportok felügyeleti kollégiumainak szoros együttműködése 2010-ben is tovább folytatódott.

- A Felügyelet 2010-ben anyaországi (home) felügyeletként³ két alkalommal (immár 5. és 6. üléseként) szervezte meg az OTP-csoport felügyeleti kollégiumának ülését, amelyen az érintett nyolc felügyeleti hatósággal együtt:
 - áttekintette a bankcsoport aktuális helyzetét;
 - egyeztetette a vizsgálatok tapasztalatait és
 - áttekintette az egyes leányvállalatok kockázatait.

A Felügyelet az OTP-csoporthoz tartozó külföldi leányvállalatok helyszíni vizsgálatára 2010 őszén sikeres közbeszerzési pályázatot írt ki, amelyre a csoportszintű kockázatok felmérése érdekében volt szükség. Tekintettel ugyanis arra, hogy az OTP banknak 8 országban eltérő számviteli és felügyeleti szabályok alá tartozó leányvállalata van, szükség volt arra, hogy azonos metodikára épülő, azonos időpontra vonatkozó vizsgálati program alapján a Felügyelet az egész csoportról átfogó képpel rendelkezzen.

Magyar szempontból a felügyeleti kollégiumok szervezésének és működtetésének még megoldandó feladata a nem ekvivalens felügyelet bevonásának módja. A felügyeleti kollégiumokban ugyanis EU-n kívüli érintett felügyelet is részt vehetnek, ha eleget tesznek az Európai Felügyeleti Hatóságok jogelődei által kidolgozott értékelési kritérium-rendszernek. Problémát okoz az, hogy egyes országok szabályai nem ekvivalensek az EU követelményeivel, de az illetékes hatóságaik részvétele nélkül az adott felügyeleti kollégium nem teljes körű. A PSZÁF mind a harmadik országok érintett tár felügyeleteivel, mind az Európai Bankfelügyelet Hatósággal (EBA) közösen keresi a megoldás módját.

- Befogadó ország (host) felügyeletként a Felügyelet a külföldi társhatóságok által szervezett felügyeleti kollégiumoknak továbbra is aktív résztvevője. Tekintettel arra, hogy a magyar bankrendszer zömét külföldi tulajdonban lévő bankok teszik ki, ezért ez a fajta együttműködés Magyarország esetében kiemelkedően fontos. E kollégiumok ülésein a résztvevők a kockázatértékelések és vizsgálatok tapasztalatait, módszertani kérdéseit vitatják meg.

Az intenzív információcserét és a hatékony felügyelést szolgálja, hogy a felügyeletek többsége – köztük a PSZÁF is – olyan védett informatikai felületet üzemeltet az egyes bankcsoportok vonatkozásában, amely lehetővé teszi a felügyeletek közötti gyors és pontos információ átadást.

A legfőbb szakmai kihívást a 2011-től életbelépő ún. közös felügyeleti felülvizsgálat és tőke megfelelési szint előírása jelenti, melynek előkészítését a felügyelői kollégiumok 2010-ben kezdték el.

³ A Felügyelet hatáskörébe tartozik az EU-szintű hitelintézeti anyavállalat, ezért az OTP bankcsoport konszolidált felügyeletét is a PSZÁF látja el.

Biztosítói kollégiumok

A felügyelet közötti együttműködés keretében 2010-ben a biztosítói csoportok tekintetében is intenzív munkakapcsolat alakult ki a társfelügyelettel, amelynek fókuszában a Szolvencia II direktíva követelményeire, illetve az új tőkeszámítási rendszerre való felkészülés állt. Összességében elmondható, hogy az egyes biztosítói csoportok vezető felügyeletének szerepét betöltő felügyeleti hatóságok erősítették a felügyelet együttműködését, amelyen belül a kollégiumi üléseket növekvő gyakorisággal, évente több alkalommal is összehívták.

A felügyeleti kollégiumok főbb témái és az együttműködés formái:

- Az ülések fő témája a biztosítói csoportoknak a Szolvencia II-re való felkészülésének áttekintése, a belső modellek kialakítása, a CEIOPS által indított QIS5 hatástanulmány megvitatása, valamint vizsgálatok indítása volt a csoporton belüli kockázatok feltárására.
- A bizalmas információk küldését informatikai megoldások támogatják, a kollégiumok közös kommunikációs platformokat, weboldalakat alakítottak ki, ahová biztonsággal felhelyezhetők az érzékeny információkat tartalmazó dokumentumok.
- Egyes biztosítói csoportok esetében a Felügyelet az EU-n kívüli országok felügyeleteivel történő együttműködés erősítése, együttműködési megállapodások (MoU) megkötése érdekében tett erőfeszítéseket.
- Az esetleges válsághelyzetek kezelése érdekében a kollégiumok válságkezelési eljárásokat („Emergency Plan”) fogadtak el, amelyek a CEIOPS/EIOPA ajánlásai alapján dolgoztak ki.

A jövőre nézve a felügyeleti kollégiumok munkájába az EIOPA képviselői is aktívan bekapcsolódnak és a korábbi CEIOPS-ajánlások folytatásaként további kötelező egyeztetési szabályok kidolgozása várható a biztosítói kollégiumok működésére.

Pénztárak felügyelése

Az Országgyűlés 2010. végén elfogadta:

- a nyugdíjpénztár-választás szabadságáról szóló 2010. évi C. törvényt,
- a magánnyugdíjpénztári befizetésekhez kapcsolódó törvénymódosításokról szóló 2010. évi CI. törvényt, továbbá
- a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapról, és a szabad nyugdíjpénztár-választás lebonyolításával összefüggő egyes törvénymódosításokról szóló 2010. évi CLIV. törvényt.

Az új szabályozás értelmében megszűnt a kötelező magánnyugdíjpénztári tagság, továbbá 2010. november 1. és 2011. december 31. között a befizetett nyugdíjjárulékok kizárólag az állami nyugdíjalapba kerülnek.

A magánnyugdíjpénztárak esetében a 2010. decemberében elfogadott, törvényi és kormányrendeleti módosítások alapján 2011. január 31-éig kellett minden magánnyugdíjpénztári tagnak döntenie arról, hogy a magánnyugdíjpénztári rendszer tagja kíván-e maradni, vagy visszalép az állami társadalombiztosítási rendszerbe (TB rendszer). Azon tagok, akik nem nyilatkoztak, automatikusan visszakerültek a TB rendszerbe. A visszalépő tagok tagsági jogviszonya 2011. március 1-vel szűnt meg.

A hatályos törvényi és kormányrendeleti előírások alapján a magánnyugdíjpénztárak legfontosabb feladata a 2011. évben a TB rendszerbe visszalépő tagokkal kapcsolatos elszámolások lefolytatása, valamint a várhatóan jelentős létszámcsökkenéssel összefüggő, a további működést, illetve végelszámolást befolyásoló döntések meghozatala lesz. Az elkövetkező időszakban az egyik legfontosabb felügyeleti prioritás a pénztárban maradó és a visszalépő tagokkal kapcsolatos elszámolások folyamatos felügyelése mellett a magánnyugdíjpénztárak likviditásának monitoringja lesz. Ennek érdekében a Felügyelet heti és havi adatszolgáltatásokat rendelt el, a működés folyamatos figyelemmel kísérése céljából.

A magánnyugdíjpénztárakkal kapcsolatban az utóbbi hónapokban megjelent jogszabályokban foglalt feladatok végrehajtása, az érintett személyi kör nagysága és a téma iránti politikai és médiaérdeklődés fokozott kihívás elé állítja a Felügyeletet is. Az e kihívásnak való megfelelés érdekében a folyamatos felügyelésen túl szükségessé vált egy változáskezelési munkacsoport létrehozása. E munkacsoport folyamatosan nyomon követi a pénztárakkal kapcsolatos eseményeket, elemzi a várható piaci hatásokat és amennyiben indokolt, megteszi a szükséges azonnali intézkedéseket, illetve kidolgozza és a vezetés elé terjeszti a lehetséges döntési alternatívákat, valamint javaslatot tesz azok megvalósítására.

Prudenciális jogérvényesítési tevékenység

A Felügyelet 2010. év végén szigorította a felügyelt intézmények késedelmes adatszolgáltatásához kapcsolódó szankcionálási gyakorlatát, amelynek nyomán a késedelem beálltával felszólító határozatot küld a késedelmes adatszolgáltatónak.

Pénz- és tőkepiaci jogérvényesítés

A Felügyelet pénz- és tőkepiaci jogérvényesítéssel foglalkozó területe 2010-ben kilenc átfogó felügyeleti vizsgálatban vett részt, amely határozattal zárult. Mindemellett jelentős számú felügyeleti intézkedést hozott, különösen a késedelmes adatszolgáltató, illetve a tőkeproblémákkal küzdő pénz- és tőkepiaci intézményekkel szemben.

Egyes pénzügyi intézmények, különösen a pénzügyi vállalkozások esetében 2010-ben is jellemző volt, hogy a veszteséges működés következtében az intézmények jelentős mértékű tőkeproblémával küzdöttek. Az intézmények rendszeres adatszolgáltatása alapján a felügyeleti területek számos esetben jelezték a felügyeleti intézkedések alkalmazásának szükségességét, mert megállapítást nyert, hogy valamely pénzügyi intézmény saját tőkéjének összege nem érte el az engedélyezési feltételként előírt legkisebb induló tőke összegét, illetve az intézmény saját tőkéje a jegyzett tőke alá csökkent.

Ezekben az esetekben a Felügyelet határozatban hívta fel a társaságokat, hogy a jövőben feleljenek meg a saját tőke mértékére vonatkozó jogszabályi előírásoknak, készítsenek a tőkehelyzet rendezésére vonatkozó intézkedési tervet, továbbá egyes esetekben kötelezte a pénzügyi intézmények igazgatóságát a közgyűlés összehívására és felhívta a figyelmet a tőkehelyzet

helyreállítására vonatkozó döntések meghozatalának szükségességére. A 2010. évben több mint száz állásfoglalás iránti kérelem érkezett a pénz- és tőkepiaci jogérvényesítéssel foglalkozó területhez, különösen a fogyasztóknak nyújtott hitelek, illetve körültekintő lakossági hitelezés körében 2010. évben hatályba lépett jogszabályok jogértelmezési kérdéseit illetően.

Biztosítási jogérvényesítés

A Felügyelet a biztosítási jogérvényesítési területen 2010. évben hét biztosító átfogó ellenőrzését, továbbá hat biztosító cél-, illetve utóvizsgálatát lezáró határozatot adott ki. Tőkeproblémák miatt egy-egy biztosító kapott pénzügyi terv készítésére kötelező határozatot, illetve pénzügyi helyreállítási tervet jóváhagyó határozatot.

A biztosítási területen a független biztosításközvetítők kötelező szakmai felelősségbiztosításának hiánya miatt a Felügyeletnek számos biztosításközvetítő esetében kellett intézkednie. Elterjedt piaci jelenségnek tekinthető, hogy – jellemzően a kis, családi vállalkozásként működő – független biztosításközvetítők egy része a szakmai felelősségbiztosítás díját nem fizeti. A felelősségbiztosítási fedezetet nyújtó, a piacot e vonatkozásban gyakorlatilag lefedő két magyarországi biztosítónak a biztosítási fedezetek megszűnéséről szóló felügyeleti bejelentései a 2010. évben is számottevőek voltak. Az ily módon jogszabályt sértő független biztosításközvetítők több esetben a felügyeleti adatszolgáltatási kötelezettségüknek sem tettek eleget.

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást nyújtó biztosítók ellenőrzései során a 2010. évben is számos esetben voltak azonosíthatóak a díjhátralékos szerződések kezeléséhez kapcsolódó, a nyilvántartási-adatszolgáltatási és szabályozási rendszer hiányosságaira visszavezethető jogszabálysértések, úgy mint az üzembentartók határidőn túl történő felszólítása a díjfizetésre, vagy a szerződés megszűnéséről való tájékoztatási/értesítési kötelezettség megsértése. Előbbiek alapján a díjhátralékos szerződéseknek a biztosítók általi kezelése kapcsán javulás 2010-ben nem volt megfigyelhető.

A Felügyelet több esetben is megállapított a 2010. január 1-én hatályba lépő új törvényi szabályozással ellentétes állománykezelési tevékenységet a gépjárműflotta-szerződések vonatkozásában, azaz a biztosítók egy része a 2010. évben még nem állt készen az új szabályozásból fakadó kötelezettségek teljesítésére.

Az év kiemelt ügyei:

„A” biztosító és önszegélyező egyesület

Az egyéb jogérvényesítő határozatok közül jelentős intézkedés volt az „A” biztosító és önszegélyező egyesületnél feltárt jogszabálysértések alapján az egyesület elnöksége, első számú vezetője, vezető jogtanácsosa és a számviteli rendért felelős vezetője felmentésének kezdeményezése.

Egyéb kiemelt ügyek

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás területén kiemelkedő piaci esemény volt „B” biztosító termékterjesztési tilalmának feloldása, valamint a piacról kivonuló „C” általános biztosító eltiltása a termékterjesztéstől.

Pénztári jogérvényesítés

A 2010. év a pénztári jogérvényesítés tekintetében jellemzően a magánnyugdíjpénztárak éve volt, amely tendencia várhatóan 2011-ben is folytatódni fog.

Egy 2010. közepén kiadott körhatározat a magánnyugdíjpénztárakat arra kötelezte, hogy teljesítsenek eseti adatszolgáltatást a bevallások feldolgozottságának szintjéről. Kifejezetten a magánnyugdíjpénztári szféra átalakításával kapcsolatos az a 2010. év végén kiadott körhatározat, amely a magánnyugdíjpénztárakat arra kötelezte, hogy havi rendszerességgel teljesítsenek adatszolgáltatást működési-likviditási tartalékaik állapotáról. Ugyancsak e szektort érinti az első olyan határozat (ING Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár) kiadása, amelyben az indokolatlan közvetett befektetéssel okozott többletköltség megtérítését írta elő a Felügyelet. A Pénztárak Központi Nyilvántartása (PKN) és a pénztári nyilvántartás adatai közötti egyezőség megteremtésére vonatkozó kötelezés több magánnyugdíjpénztárat érintett.

A vizsgálatokat lezáró jelentősebb határozatok is a magánnyugdíjpénztárak ügyében születtek. 2010-ben több magánnyugdíjpénztárat kötelezett a Felügyelet szabályos számlaértesítők megküldésére, illetve az átlépési szabályok betartására, más határozatok pedig egyebek között a nyilvántartás hibáit állapították meg.

2010-ben négy kisebb (főleg egészség- és önszegélyező) pénztár tevékenységi engedélye visszavonására került (Pajzs Egészségpénztár, Kafetéria Önszegélyező Pénztár stb.).

FOGYASZTÓVÉDELEM

Fogyasztópolitika

Megújított fogyasztóvédelmi politika

2010-ben jelentősen felértékelődött a pénzügyi fogyasztóvédelem és a Felügyelet ebben betöltött szerepe. A fogyasztóvédelem a természetes személyként megjelenő ügyfél és a szolgáltató közötti információs és érdekérvényesítési aszimmetria, vagyis a két fél egyenlőtlen helyzete miatt kap különös jelentőséget.

A fogyasztó és a szolgáltató között aszimmetria mutatkozik az információ ellátottság, a termékismeret, a gazdasági erő, az érdekérvényesítő képesség és a szakmai/jogi ismeretek vonatkozásában is. Az említettek egyfajta fogyasztói kiszolgáltatottsághoz vagy ilyen érülethez vezetnek, amely a pénzügyi területen kiemelten van jelen. Egyik oldalon a szolgáltatásnyújtók magas fokú szervezettsége és szakmai felkészültsége, a szerződések sokszor magas értéke és hosszú lejáratja, a másik oldalon pedig a lakosság pénzügyi ismereteinek hiánya, a termékek összetett, bonyolult feltételrendszere és gyakran átláthatatlan költségstruktúrája, a vonzó rövid távú előnyök és a hosszabb távú kockázatok láttatásának egyensúlytalansága, valamint a fogyasztók gyenge érdekérvényesítő képessége áll. Ezt az aszimmetriát hivatott a hatékony fogyasztóvédelmi szabályozás kialakítása és betartatása révén az állam, illetve a Felügyelet ellensúlyozni.

Nemzetközi jelenség, és Magyarországra is érvényes az a megállapítás, hogy az egyes pénzügyi szolgáltatásokban és így a pénzügyi szektor egyes szereplőiben csalódott fogyasztók száma a pénzügyi válság, illetve a válsággal összefüggő károk következtében jelentősen megnőtt. A csalódottság gyakran a pénzügyi szolgáltatók nem teljes körű, vagy megtévesztő tájékoztatására, illetve a pénzügyi tájékoztatásból adódó felelőtlen fogyasztói döntéshozatalra vezethető vissza. Ezek a jelenségek és gyakorlatok rombolják a pénzügyi szervezetekbe és a pénzügyi rendszerbe vetett bizalmat, amely lényegi eleme a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan működésének. A bizalomvesztés, a csalódott fogyasztók kritikus tömegén felüli száma erodálja a piaci bizalmat és aláássa a pénzügyi piacok stabilitását.

A Felügyelet új vezetése a korábban felhalmozódott ügymennyiség szakszerű kezelése érdekében a következő intézkedéseket tette 2010. szeptemberétől:

- funkcionális jellegű szervezeti átalakításokat hajtott végre a szakterületen;
- megvalósította a fogyasztói beadványok szigorú szűrését, a jogalap hiányában elutasított kérelmezők általános tájékoztatását a további jogérvényesítési lehetőségeikről;
- törvénymódosítási kezdeményezés nyomán a fogyasztói kifogásokat első körben a címzett pénzügyi szervezethez csatornáztatta be;
- megkezdte a civil pénzügyi tanácsadói hálózatot országos szintű kiépítését, amely helyben segíti a fogyasztókat a beadványok helyes megfogalmazásában és a megfelelő jogérvényesítési fórum kiválasztásában;
- megújította a Felügyelet fogyasztóvédelmi honlapját;
- egyértelmű, világos kommunikációt folytat a Felügyelet fogyasztókkal kapcsolatos hatásköréről;

- törvénymódosítási javaslattal megteremtette minden pénzügyi szervezetnél a kijelölt fogyasztóvédelmi felelős intézményét, az intézményi fogyasztóvédelmi politika és gyakorlat erősítése érdekében;
- törvénymódosítási kezdeményezésével indítványozta a Pénzügyi Békéltető Testület intézményének létrehozását, amely szakszerű alternatív vitarendezési fórum lesz az évekig elhúzódó rendkívül költséges bírósági eljárással szemben;
- megteremtette a fogyasztók számára az elektronikus ügyintézés feltételeit.

A Felügyelet fogyasztóvédelmi tevékenységének alapjai és a rendelkezésre álló eszközök

A Pszttv-ben és a Felügyelet küldetésében megfogalmazott fogyasztóvédelmi cél elérésének legfontosabb pillérei a következők:

- Hatékony fogyasztóvédelmi szabályozás;
- Fogyasztóvédelmi célú felügyelési funkció, amely egyrészt a fogyasztóvédelmi hatósági eljárások, másrészt pedig a fogyasztóvédelmi monitoring tevékenység által valósul meg;
- Rendszeres és proaktív felügyeleti kommunikáció;
- Ügyfelek tájékoztatása és a lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztése.

A Felügyelet 2010. augusztusában elkészítette stratégiai jellegű fogyasztóvédelmi koncepcióját, amely a Pszttv-ben megfogalmazott fogyasztóvédelmi célok elérésére irányul.

Hatékony fogyasztóvédelmi szabályozás

A jogszabály-előkészítésben való részvétel

A Pszttv. 2.§ (5) bekezdése értelmében a Felügyelet javaslatot tehet jogszabályok megalkotására és véleményezési joggal rendelkezik a pénzügyi közvetítő rendszert, a felügyelt szervezeteket és személyeket, valamint a feladat- és hatáskörét érintő döntések és jogszabályok előkészítése során. E felhatalmazás alapján a Felügyelet javaslatot tett a fogyasztóvédelmi kapcsolattartó intézményének létrehozására, amely a 2011. január 1. napjával hatályba lépett szabályozás alapján valósult meg. Emellett a Felügyelet kezdeményezésére került sor a fogyasztóval szemben devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott és forintban törlesztett lakáscélú hitel- vagy kölcsönszerződés és a pénzügyi lízingszerződés esetében a kötött devizaárfolyam bevezetésére.

A Pszttv. 2010. évi módosításával az ágazati jogszabályokba 2011. január 1-től beépülő kötelezettség alapján a pénzügyi szervezetek kötelesek fogyasztóvédelmi ügyekért felelős kapcsolattartót kijelölni és azt a Felügyelet részére bejelenteni. A Felügyelet elvárásai szerint a fogyasztóvédelmi kapcsolattartó intézményen belüli tevékenysége elsődlegesen arra irányul, hogy gondoskodjék a fogyasztók érdekeinek védelméről szolgáló, jogszabályi, felügyeleti és egyéb kritériumoknak a pénzügyi szervezet üzemszerű működésébe, illetve napi gyakorlatába való hatékony és szerves beépüléséről. Kulcsfontosságú, hogy a fogyasztóvédelmi kapcsolattartó a szervezeten belül kellő felhatalmazással és támogatással rendelkezzen a fogyasztókkal szembeni korrekt és a hosszú távú, kölcsönös előnyökön nyugvó, stabil partnerkapcsolaton alapuló felelős szolgáltatói szemlélet elterjesztéséhez. Elengedhetetlen, hogy ez a szemlélet a vezető tisztségviselőktől a fogyasztókkal kapcsolatba kerülő eljáró ügyintézőkig a vállalati kultúra integráns részévé váljon, továbbá, hogy az a pénzügyi szervezet fogyasztókat érintő

valamennyi tevékenységének szerves részét képezze. A Felügyelet a kapcsolattartó munkájának szakmai támogatásának érdekében az aktuális pénzügyi fogyasztóvédelmi kérdésekben rendszeres jellegű konzultáció-sorozatot indított.

Hatósági eljárások

A Felügyelet fogyasztóvédelmi hatósági szerepkörében folyamatosan vizsgálja, hogy az érvényes pénzügyi fogyasztóvédelmi előírások betartása nem sérül-e. Ezért hivatalból – cél-, vagy témavizsgálat formájában – fogyasztóvédelmi eljárást indít, ha a fogyasztóvédelmi monitoring tevékenységből, az ügyfélszolgálatra érkező megkeresésekből, fogyasztói beadványokból, vagy egyéb forrásból olyan jelzést kap, hogy egy adott magatartás jogszerűségének kivizsgálása szükséges, vagyis ha a fogyasztóvédelmi rendelkezések sérelme valószínűsíthető.

A fogyasztóvédelmi tartalmú pénzügyi ágazati jogszabályok sérelme esetén az alábbi jogi eszközöket alkalmazhatja a Felügyelet:

A) Fogyasztóvédelmi hatósági eljárás

A Psztv-ben rögzített eljárás, amely kérelemre, vagy hivatalból indul, a fogyasztókat érintő ágazati jogszabályok fogyasztóvédelmi rendelkezései vagy egyéb, a fogyasztók védelmét szolgáló jogszabály vonatkozó részeinek megsértése esetén. Amennyiben az eljárás lefolytatásával jogsértés állapítható meg, az eljárás intézkedéssel zárul.

B) Hatósági szerződés

Egyes esetekben, amikor egy intézmény jogsértő gyakorlata a fogyasztóknak kárt okozott, vagy számukra különös hátrányt tartalmazott, a Psztv. alapján a Felügyelet hatósági szerződést köthet. A Felügyelet meggyőződése, hogy az esetleges bírságnál nagyobb hatást fejt ki egy nyilvánosságra hozott hatósági szerződés. Tipikus példája lehet ennek egy alacsonyabb felügyeleti bírság helyett szerződésben kötelezni az intézményt arra, hogy akár visszamenőleges hatállyal kártalanítsa az ügyfeleit, s hagyjon fel a jogsértő gyakorlat alkalmazásával.

C) Általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítása (a korábbi jogszabályokban ez közérdekű keresetként szerepelt)

A Felügyelet a Ptk. értelmében kérheti a bíróságtól az általános szerződési feltételként a fogyasztói szerződés részévé váló tisztességtelen kikötés érvénytelenségének megállapítását is.

D) Közérdekű igényérvényesítés

A Psztv. lehetőséget biztosít a fogyasztók polgári jogi igényeinek a Felügyelet részvételével történő érvényesítésére is, ha a szolgáltató jogsértő gyakorlata a fogyasztók széles, ám meghatározható körét érinti. Az eljárásra akkor van lehetőség, ha az intézmény az ágazati jogszabályokat, illetve a Felügyelet fogyasztóvédelmi eljárása által érintett három fogyasztóvédelmi jellegű jogszabály vonatkozó részeit megsérti, amennyiben az adott jogsértés kapcsán a Felügyelet a fogyasztóvédelmi eljárást már megindította, a jogsértés bekövetkeztétől számított három éven belül. Az eszköz kiemelt előnye, hogy a Felügyelet akár a fogyasztók szélesebb körére kiterjedően is követelhet kártérítést, hátránya viszont, hogy csak ismert fogyasztók esetében élhet vele a Felügyelet.

Fogyasztóvédelmi monitoring-tevékenység

A fogyasztóvédelmi monitoring-tevékenység keretében valósul meg a pénzügyi piac tendenciáinak, a fogyasztói trendek, valamint az intézményektől bekért adatok folyamatos figyelése, a fogyasztói beadványokról készített statisztika és az egyéb rendelkezésekre álló információk elemzése. Hatékony és hiteles fogyasztóvédelmi monitoring – hasonlóan az intézményfelügyelési célú monitoring tevékenységhez – akkor valósítható meg, ha az megfelelően kiválasztott prioritások mentén és az erős hatású problémákra fókuszáltan zajlik.

A fogyasztóvédelmi monitoring tevékenység fókuszában a kapcsolódó fogyasztóvédelmi kockázatok mértéke és azok hatóköre alapján kiválasztott

- intézmények, piacok;
- tipikus, a fogyasztók széles köre által igénybe vett termékek és szolgáltatások, az itt tapasztalható elmozdulások;
- a termékeknél, szolgáltatásoknál alkalmazott költségek, díjak, kamatok;
- az értékesítési csatornák, folyamatok;
- a pénzügyi termékek megújítása;
- a piaci szereplők tájékoztatási és hirdetési tevékenységének

rendszeres figyelemmel kísérése és elemzése áll.

A fogyasztóvédelmi monitoring kiterjed a fentiek mellett az újonnan piacra lépő intézmények tevékenységének, termékeinek meghatározott ideig történő fokozott figyelemmel kísérésére, valamint a határon átnyúló tevékenység keretében szolgáltatást nyújtó intézmények monitorozására is.

Rendszeres és proaktív felügyeleti kommunikáció

A tapasztalatok szerint az egyik legerősebb fogyasztóvédelmi eszköz a nyilvánosság. A fogyasztóvédelmi tevékenység eredményeire, az azonosított kockázatokra, az esetleges piaci anomáliákra, a tisztességtelen gyakorlatot folytató szereplőkre a médián keresztül lehet a leghatékonyabban felhívni a fogyasztók figyelmét. Ezért az említett jelenségek és a megtett felügyeleti lépések rendszeres és következetes kommunikálása elengedhetetlen, illetve a piac részéről is elvárt tevékenység.

Ügyfelek tájékoztatása és a pénzügyi kultúra fejlesztése

A Felügyelet fogyasztóvédelmi céljai között a jogsértések visszaszorítása és a proaktív felügyeleti monitoring tevékenység mellett fontos helyet foglal el a fogyasztói tudatosság, a pénzügyi kultúra fejlesztése. A tapasztalatok szerint a tudatos és tájékozott fogyasztó még a viszonylag bonyolultabb pénzügyi termékek esetében is ritkában lesz elszennvedője megtévesztő, tisztességtelen gyakorlatnak.

Fogyasztói beadványok, fogyasztóvédelmi vizsgálatok a Felügyelet új szabályozásában és szervezetében

A Pszvtv. 2010. január 1-én hatályba lépett módosítása alapvetően megváltoztatta a fogyasztói kezdeményezésekhez kapcsolódó eljárás tartalmát és menetét. Eszerint, mint feljebb már említettük, a Felügyelet hatósági eljárás keretében kezeli a hozzá érkező fogyasztói beadványokat. Az ágazati jogszabályokban megfogalmazott fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértése esetén a Felügyelet fogyasztóvédelmi intézkedéseket hoz az érintett pénzügyi intézménnyel szemben és bírságot szab ki.

A Pszvtv-ben meghatározott fogyasztóvédelmi eljárás indulhat a fogyasztó beadványa (kérelme) nyomán, de a Felügyeletnek lehetősége van hivatalból (fogyasztóvédelmi, piacfelügyeleti és intézményfelügyeleti szerepkörében észlelt anomáliák kivizsgálása céljából) is eljárást indítani. A Felügyelet a fogyasztóvédelmi rendelkezések betartásának ellenőrzésére meghatározott szolgáltatónál célvizsgálatot, vagy egyidejűleg több szolgáltatót érintő témavizsgálatot

tarthat. Az eljárás során a Felügyelet a tényállást teljes körűen és körültekintően köteles tisztázni, a megállapításokat pedig mindig részletesen, dokumentumokkal alátámasztottan indokolja. A Felügyelet az eljárás lezárásaként megtiltja a jogsértő magatartás folytatását, kötelezi a pénzügyi szervezetet a feltárt hibák megszüntetésére, a jogszerű állapot helyreállításáig felételhez köti vagy megtiltja az érintett szolgáltatás nyújtását és bírságot szab ki. Nem alkalmas a fogyasztóvédelmi eljárás arra – a Felügyeletnek erre nincs hatásköre – hogy anyagi természetű vitás kérdésekben állást foglaljon vagy döntsön. Ilyen jellegű vitákkal a fogyasztó eddig bírósághoz és békéltető testületekhez fordulhatott. 2011 közepétől azonban a Felügyelet kereite között működő Pénzügyi Békéltető Testület ezen viták rendezésére is lehetőséget fog biztosítani.

A Felügyelet 2010. január 1. – 2010. augusztus 31. közötti időszakban a beérkező kérelmek jelentős részét – előzetes szűrés nélkül – vizsgálta. Ezen időszak alatt nagy mennyiségű olyan iratanyag keletkezett, amelyek esetében a vizsgálat eredményeként a Felügyelet utólag hatáskörének hiányát állapította meg, tekintettel a vitás kérdések egyedi jellegére. A megnövekedett adminisztratív terhek a beérkező kérelmek kezelésének átalakítását tették szükségessé.

A Felügyelet 2010. szeptember 1-től a fogyasztói beadványok kezeléséhez új munkamódszert rendelt annak érdekében, hogy az igen nagyszámú beadvány kezelésére a lehető leghatékonyabban kerüljön sor. Eszerint a beadványok beérkezését követően előzetes szűrést végez, amelynek során a beadványok tartalmát összeveti a Felügyelet hatásköri szabályaival. Amennyiben hatásköre hiányát állapítja meg, a kérelmet elutasítja, a hatáskörét érintő beadványok esetében pedig haladéktalanul vizsgálatot indít.

A törvényi hatáskör megfelelő kialakítása és az ügyek fent említett előszűrése eredményeképpen a Felügyelet ma azokkal a területekkel, feladatokkal foglalkozik, amelyekben hatékony megoldást tud kínálni. Ha a Felügyelet nem rendelkezik a fogyasztói cél eléréséhez szükséges eszközzel, azt mihamarabb közli és megpróbálja a fogyasztót a számára leginkább kedvező megoldási alternatíváról tájékoztatni. A Felügyelet főként olyan, célirányosan tervezett fogyasztóvédelmi vizsgálatokat folytat, amelyek a fogyasztók széles rétegét érintő problémák feltárására és megoldására irányulnak, és amelyek a pénzügyi szektor szereplőivel szemben tájékoztató, megelőző, illetve elrettentő hatást fejthetnek ki. A Felügyelet ilyen vizsgálatok útján kívánja megakadályozni az egyedi jogvitás esetek kialakulását.

A fogyasztóvédelmi eljárások összetettsége miatt, valamint a jogérvényesítés szétaprózottságának elkerülése érdekében a Felügyelet szervezetileg kettéválasztotta az eljárásokhoz kapcsolódó vizsgálatokat, illetve jogérvényesítési tevékenységet. Emellett elvégezte a vizsgálatindítás, a vizsgálati programok kidolgozása, a határozathozatal és a szankciópolitika egységesítését is. A jogszabályokban előírt kapcsolattartás érdekében létrehozta azokat a technikai feltételeket és eljárásokat, amelyek szerint a fogyasztók az ügyfélkapu felhasználásával elektronikus beadványokat nyújthatnak be a Felügyelethez. Az ilyen kérelmek elbírálásának eredményéről a fogyasztót a Felügyelet elektronikus úton értesíti.

A fogyasztói beadványok számának alakulása

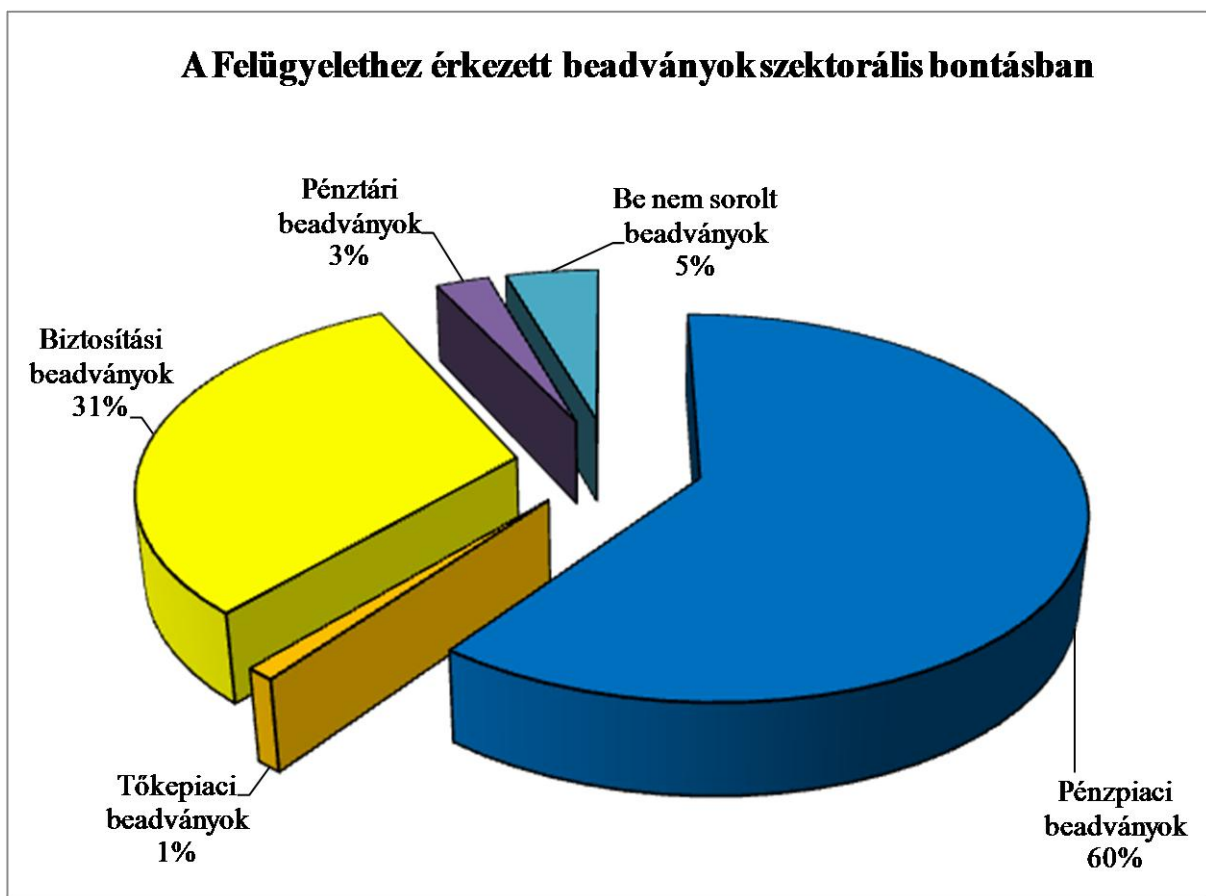
2010-ben a Felügyelethez érkező beadványok összesített száma kismértékű csökkenést (-9%) mutatott a 2009. évhez képest.

5. táblázat: A fogyasztóvédelmi beadványok szektoronkénti megoszlása

Szektor	2009. év		2010. év		2010/2009
	darab	megoszlás (%)	darab	megoszlás (%)	index (%)
Pénzpiac	7 602	66	6 330	60	-17
Tőkepiac	242	2	112	1	-54
Biztosítás	2 644	23	3 279	31	24
Pénztár	578	5	281	3	-51
Be nem sorolt	491	4	491	5	0
Összesen	11 557	100	10 493	100	-9

Az év során a pénzügyi beadványok száma csökkent a legnagyobb mértékben (-1 272 darab), növekedést pedig csak a biztosítási beadványok mutatták (+24%). A tőkepiacra és a pénztári piacra kapcsolatos beadványok aránya a Felügyelethez érkező összes beadványhoz képest nem tekinthető jelentős mértékűnek, valamint e szektorok esetében 2010-ben az érkező beadványok száma megközelítőleg a felére esett vissza. Továbbá említést érdemel, hogy mind a két szektor esetében az év második felében lényegesen kevesebb beadvány érkezett.

3. ábra

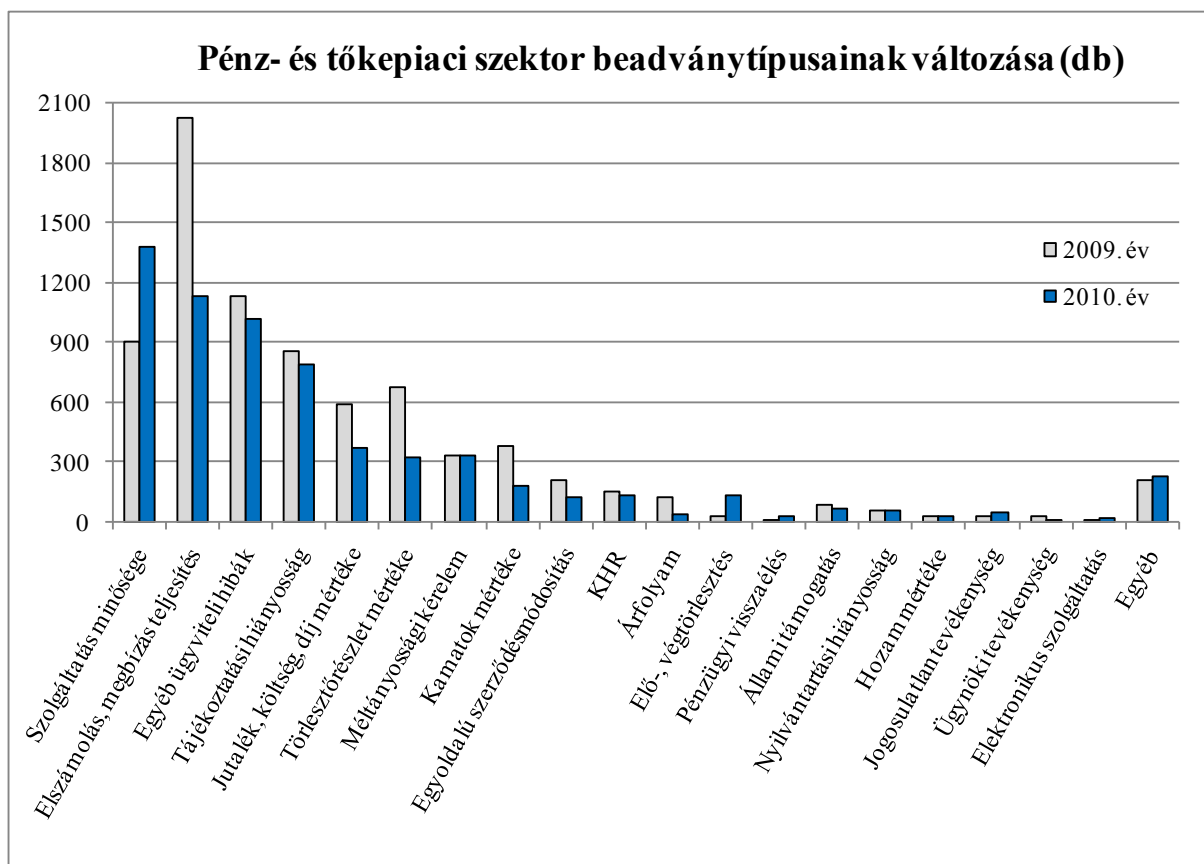

2010-ben a jelentős csökkenés ellenére továbbra is a pénz- és tőkepiaci szektorral kapcsolatos beadványok tették ki a Felügyelethez érkezett összes fogyasztói beadvány 61%-át. A pénz- és tőkepiaci szektornál kiemelendő, hogy a tárgyévben leginkább a szolgáltatás minőségével, az elszámolások, megbízások teljesítésével, az egyéb ügyviteli hibákkal, illetve a tájékoztatási hiányosságokkal és a jutalékok, költségek, díjtételek mértékével összefüggő beadványokkal fordultak a Felügyelethez. Ezek utóbbiak tették ki együttesen az összes beadvány mintegy háromnegyedét.

Az elmúlt két évben a devizahitelek törlesztőrészletének folyamatos emelkedése állt a legtöbb ügyfélbeadvány háttérében. Megfigyelhető, hogy az ezekkel kapcsolatos beadványok száma 2010-ben komoly visszaesést mutatott: a törlesztőrészlet és a kamatok mértékére vonatkozó beadványok 2009-hez képest megfeleződtek, míg az árfolyammal kapcsolatos beadványok száma megközelítőleg a harmadára csökkent.

A Felügyelethez beérkező fogyasztóvédelmi beadványok megoszlását figyelemmel kísérve megállapítható, hogy 2010-ben az összes fogyasztói beadvány majdnem egyharmadát a biztosítási szektor szereplőire érkező ügyek tették ki, időben jelentős emelkedést mutatva. A biztosítási tárgyú beadványok szolgáltatás-típusonkénti megoszlásából kitűnik, hogy azok legnagyobb hányadban a nem-életbiztosítási termékeket érintették. Ezen belül is a beadványok legnagyobb része a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási termékekkel kapcsolatban érkezett. A biztosítási beadványok közel fele a kárkifizetésekkel összefüggésben érkezett. A kárkifizetésekkel kapcsolatos beadványok számának emelkedése összefügg az elmúlt év során előforduló, sokasodó természeti katasztrófákkal, elemi csapásokkal (viharok, árvíz stb.) is.

4. ábra

A bejelentések második leggyakoribb fajtája – a biztosítási beadványok 26%-a – az egyéb ügyviteli hibák, hiányosságok gyűjtőnéven összefoglalt olyan megkeresés volt, amely többek között késedelmes kötvénykiküldés vagy válaszadás, a szolgáltatási igény késedelmes teljesítése, illetve a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása nyomán jött létre.

Ügyfélszolgálat

2010-ben az Ügyfélszolgálatra összesen 26.878 telefonos, 4.725 személyes és 8.462 írásbeli megkeresés érkezett. A 2009-es adatokhoz képest a telefonos megkeresések száma 20%-kal csökkent, a személyes és írásbeli megkereséseké viszont 38%-kal, illetve 80%-kal növekedett.

6. táblázat: Az ügyfélszolgálatra érkezett megkeresések számának alakulása

A megkeresés módja	2009. év (db)	2010. év (db)	változás (%)
Telefonos	33.630	26.878	-20
Személyes	3.430	4.725	38
Írásbeli	4.697	8.462	80

Az ügyfélszolgálati forgalomban felmerült fontosabb témakörök

Pénzpiac:

- A legnagyobb probléma 2010-ben a deviza alapú hitelek felvett ügyfelek fizetési képességének a romlása volt. Jelentősen nőtt a banki, illetve egyéb segítséget kérők száma, továbbá a bankoknak a hitelszerződés felmondását követő behajtási eljárásait és a bírósági végrehajtást kifogásoló ügyfelek beadványainak száma.
- Növekedett az ügyfelek védelme érdekében született jogszabályok betartását a pénzügyi intézményeken számon kérő és jogszabályi ismertetést igénylő ügyfelek száma is.
- Az év közepétől növekedett a jogszabályi változások miatt a Felügyelethez forduló pénzügyi közvetítők száma. A tevékenység engedélyköteles lett, a közvetítők tevékenységének átláthatóbbá és ellenőrizhetőbbé tétele érdekében.

Tőkepiac:

- A 2010-es évben a befektetések hozama okozott gondot, ugyanis a legtöbb befektető a pénzügyi válság előtt fektette be pénzeszközeit a válság előtti hozamszintek ismeretében. Bár számos befektetési konstrukció részben kompenzálta már a válság okozta hozamcsökkenést, de ez nem minden esetben következett be.

Pénztárak:

- A 2009. év végi lehetőség az 52 év felettieknek a társadalombiztosítási rendszerbe való visszalépésére a 2010. év első felében még számos kérdést, problémát vetett fel az ügyfelek részéről.

- Egész évben jelentős volt a pénztárak tagszervezői tevékenysége, amellyel kapcsolatban nagyszámú érdeklődő fordult a Felügyelethez, például a hozamgaranciával, az átlépési költségekkel, és egyéb kérdésekkel kapcsolatban. A kérdések alapján valószínűsíthető, hogy az ügynökök nem tájékoztatták teljes körűen a tagokat. Ezt orvosolandó, a Felügyelet vezetői körlevelet (3/2010. számú) adott ki, s ezt követően jelentősen lecsökkent az érdeklődők száma.
- 2010. IV. negyedévében törvény teremtette meg a lehetőséget a magánnyugdíjpénztárakból az állami társadalombiztosítási rendszerbe való visszalépésre. A magánnyugdíjpénztáraknak 2011. március 1. és 31. között kellett felkérniük azokat a visszalépő pénztártagokat, akik február 28-ig nem nyilatkoztak a reálhozam és a tagdíjkiegészítés kifizetésének módjáról. A visszalépő pénztártagok 3 lehetőség közül választhatnak: a tagi kifizetés összegét kérhetik egy összegben felvenni, utalhatják önkéntes nyugdíjpénztárba vagy az állami társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben kialakítandó egyéni számlájukra. Aki a felhívás kézhezvételétől számított 30 napon belül nem nyilatkozik, annak a tagi kifizetés összegét a lakcímeire utalja a magánnyugdíjpénztár. Az át nem vett összegek a volt tag társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben létrejövő egyéni számláján kerülnek jóváírásra.
- Az állami társadalombiztosítási rendszerbe való visszalépési lehetőség miatt 2010. évben minimálisan növekedett a Felügyeletre érkező ügyfélkérelmek, illetve tájékoztatás kérések száma. 2011. évben – különösen a reálhozamok kifizetése időszakában – azonban jelentős ügyforgalom növekedés várható.

Biztosítás:

- Kötelező gépjármű-felelősségbiztosításnál az előző évi átkötések határidőre történő feldolgozása minden évben gondot okoz. Ebből adódóan év elején rendszeresen kiemelt témakör az ügyfelek számára a meg nem küldött kötvény, csekk, feldolgozatlan csoportos beszedési megbízás, illetve a feldolgozás során felmerülő díjkülönbözet.
- Az új kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási törvény hatályba lépése nem volt zökkenőmentes. A díj-nemfizetéshez kapcsolódó előzetes felszólító levél, a szerződés megszüntetéséről szóló értesítés kiküldésének gyakorlata az év első felében nem bizonyult egységesnek.
- A vagyonszámítások körében a kedvezőtlen időjárás (viharkár, árvíz) és a vörösiszap-katasztrófa miatt sok káresemény történt. A kárbejelentések száma szűk időintervallumon belül jelentősen megugrott, így a biztosítók a tömeges kárbejelentéseket nem mindig tudták időben feldolgozni.
- A válság miatt kialakult hitel-visszafizetési problémák előtérbe hozták a munkanélküliséghez kapcsolódó biztosításokat. A biztosításhoz kapcsolódó gyakorlat most van kialakulóban, a biztosító szolgáltatásához előírt feltételek teljesítése még sokszor gondot okoz (pl.: tipikus probléma a munkaviszony megszűnésére vonatkozó nem megfelelő dokumentum).
- Az egyik biztosító kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási tevékenységét a Felügyelet felfüggesztette, s ezért új szerződéseket már nem köthetett. A meglévő szerződéseire vonatkozóan kötelezettségei azonban továbbra is fennállnak, s ez nem volt egyértelmű a biztosító ügyfelei számára.

Fogyasztói jogérvényesítés

Példák a fogyasztók széles körét érintő ügyek köréből

Pénzpiac

- Közérdekű keresetek

A Felügyelet 2010. III. negyedévében közérdekű keresetet nyújtott be a New Chance Pénzügyi Szolgáltató Zrt., a ZEE Capital Pénzügyi Szolgáltató Zrt. és az Általános Hitel és Finanszírozási Zrt. ellen az általuk alkalmazott általános szerződési feltételként megfogalmazott egyes kikötésekkel kapcsolatban. Tette ezt annak érdekében, hogy azoknak – mint a fogyasztói szerződés részévé vált üzletszabályzat és kölcsönszerződés tisztességtelennek minősülő szövegrészeinek – érvénytelenségét a bíróság a társaságokkal szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal állapítsa meg és a jövőre nézve tiltsa el a tisztességtelennek minősülő szövegrészek alkalmazásától.

- Panaszkezeléssel kapcsolatos problémák

Számos esetben sérültek a felügyelt intézmények panaszkezelésére, különösen a válaszadási határidőkre vonatkozó rendelkezések. Ennek következtében több elmarasztaló határozat született, a bírságok jellemzően 100-200 ezer forintos mértékűek voltak. A fogyasztók számos alkalommal sérelmezik a megválaszolatlan, vagy késve megválaszolt panaszokat és a késedelmes biztosítási ügyintézését.

Biztosítási piac

A bírságok jellemzően a panaszleveleknek a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvényben (Bit.) előírt 30 napos válaszadási határidő túllépése vagy a válaszadás elmulasztása miatt születtek. Az alappanaszok elsősorban a kötelező gépjármű felelősségbiztosítási területet érintették (*jellemző panaszok: a kötelező gépjármű felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvényben előírt 3 hónapos kárrendezési határidő, illetve a díjfelszólító és a törlésértesítő levelek kiküldésének elmulasztása*).

2010-ben egy biztosítóra kiemelkedően sok panasz érkezett az elemi (időjárás) károkat illetően is, amelyeket a Felügyelet jellemzően hatáskör hiányában elutasított, mivel az ügyfelek a kártérítés elutasításának jogalapját, a biztosító által kifizetett kártérítési összeg mértékét, illetve az ügyfelek és a biztosító között létrejött egyedi szerződésekben foglalt kárrendezési határidő elmulasztását kifogásolták. E vitás esetek eldöntésére a Felügyelet hatásköre nem terjed ki, azok megítélésére csak polgári bíróság jogosult, amely miatt a Felügyelet az eljárások megszüntetéséről kellett, hogy döntsön.

Az életbiztosítási szerződéseket érintő fogyasztói beadványok körében kiemelkedő volt a befektetési egységhez kötött (UL) termékeket érintő beadványok száma. E beadványok egy része tájékoztatási hiányosságra vezethető vissza, nevezetesen arra, hogy az ügyfél nem kapott értesítést a szerződés létrejöttéről, illetve tájékoztatást a 30 napon belüli felmondási lehetőségről, valamint a szerződéssel járó költségekről.

A beadványok másik részében a fogyasztók a szerződés lejárat vagy visszavásárlási értékét kifogásolták. A beadványok tartalmából, illetve az azokra adott intézményi válaszokból

megállapítható, hogy a felmerült problémát alapvetően a tájékoztatás hiánya, valamint az UL-életbiztosítás jellemzőinek nem kellő ismerete okozta.

Tőkepiac

- Tájékoztatás hiányossága

Tőkepiaci területen visszatérő probléma a nem kiegyensúlyozott tájékoztatás, mely végső soron a vonatkozó jogszabály sérelmével járhat. A befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (Bszt.) ugyanis kifejezetten előírja a termék előnyei mellett azok kockázatainak is megfelelő módon történő ismertetését.

Visszatérő probléma, hogy a befektetési szolgáltatók függő ügynökei a telefonos ügyletkötés során nem azonosítják az ügyfeleket, illetve a megbízásokat nem olyan telefonvonalon fogadják, amely lehetővé teszi a beszélgetések rögzítését, valamint olyan terméket értékesítenek telefonon, ami körültekintőbb előzetes ügyfél tájékoztatást igényelne.

Hivatalból indított, általános piaci jelentőségű vizsgálatok

- Panaszkezelési szabályzat készítése és közzététele

A Felügyelet eseti jelleggel megvizsgálta a pénzügyi intézmények honlapját annak megállapítása céljából, hogy a pénzügyi intézmények a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.). 2010. január 1-től életbe lépett, a panaszkezelésre vonatkozó rendelkezéseinek maradéktalanul eleget tettek-e. Tekintettel arra, hogy a szűrőpróbaszerűen elvégzett vizsgálat hiányosságokat mutatott, a Felügyelet 2010. októberében mintegy 130 pénzügyi intézménynél – szövetkezeti hitelintézeteknél és pénzügyi vállalkozásoknál – fogyasztóvédelmi témavizsgálatot indított.

A Felügyelet az eljárás 2010. december 31-ig lezajlott szakaszában a bizonyítási eljárásokat folytatta le, a vizsgálat lezárása 2011. második negyedévére várható. A témavizsgálat megállapításai alapján a Felügyelet mintaszabályzatot adott ki.

- Reklamációs díj alkalmazásának vizsgálata

A Felügyelet monitoring tevékenysége során végzett ellenőrzést követően 2010. szeptember 14-i kezdettel témavizsgálat keretében 12 pénzügyi hitelintézet reklamációval összefüggésben alkalmazott díjainak és felszámított költségeinek jogszerűségét vizsgálta abból a szempontból, hogy azokat mikor vezették be, mely esetekben alkalmazzák, milyen kritériumok alapján minősítik a panaszt jogosnak, valamint hogy ezen díjak és költségek a vonatkozó ágazati törvény céljával ellentétesek-e, s hogy bevezetésük és kiszabásuk nem sérti-e az ágazati jogszabályt, illetve a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (Fttv.) vonatkozó rendelkezéseit.

- Vizsgálat a pozitív listás lakossági hitelinformációs rendszerhez önkéntesen csatlakozott pénzügyi intézmények tájékoztatási tevékenységéről

2010-ben a BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. működtetésében Magyarországon először létrejött egy olyan pozitív listás lakossági hitelinformációs rendszer, amelyhez az intézmények önkéntesen csatlakoztak.

A Felügyelet fogyasztóvédelmi vizsgálatot folytatott öt pénzügyi intézménynél annak megállapítása céljából, hogy a pozitív adólistához önkéntesen csatlakozott pénzügyi intézmények ügyfelei egyértelmű és teljes körű tájékoztatást kapnak-e a pozitív adólistáról a szerződéskötés előtt.

Kérelemre indult eljárásokban hozott határozatok

Kiemelt jelentőségű határozatok bankokkal szemben

A) „A” Bank

A Felügyelet egy 2009. november 27-én indult vizsgálatban ellenőrizte a bank képviseletében eljáró ügynökök által megkötött azon számlaszerződéseket, amelyeket táborozó diákokkal kötöttek meg. A vizsgálatban érintett bankkártya- és bankszámla igénylés egy gólyatábor vetélkedősorozatának egyik feladat volt. Az igénylőlapok kitöltéséért pont járt a csapatoknak. Bejelentett képviseletében eljáró ügynökök a számlavezetés és a kapcsolódó szolgáltatások ingyenességéről tájékoztatták a leendő diákokat, amennyiben a számlán egy minimális pénzmozgás, illetve amennyiben a bankszámlán havi három tranzakció történik.

A Felügyelet megállapította, hogy az ügynökök téves, nem megfelelő tájékoztatást nyújtottak a szolgáltatás kondíciói és a kapcsolódó szolgáltatások (pl.: SMS szolgáltatás, telebank-szolgáltatás) tekintetében, s ezzel megsértették az Fttv. vonatkozó rendelkezését. A pénzügyi szervezet ügynökei az adatlapok kitöltéséért nem létező ajándékokat ígértek. A Felügyelet az eljárás során nem csak azt állapította meg, hogy a pénzügyi szervezet a bankszámla- és bankkártya-igényléssel kapcsolatos eljárása során agresszív kereskedelmi magatartást tanúsított, de megsértette a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megakadályozásával kapcsolatos jogszabályban meghatározott ügyfél-azonosításra vonatkozó rendelkezéseket is. A Felügyelet bírságot szabott ki a megbízó pénzügyi szervezettel szemben, aki felelősséggel tartozott az ügynökök tevékenységéért.

B) „B” Bank által felszámított reklamációs díj

A Felügyelet megállapította, hogy a bank megsértette az Fttv. tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmára vonatkozó rendelkezéseit, amikor telefonos ügyfélszolgálati ügyintézője a reklamációs díjra való hivatkozással megpróbálta lebeszélni a fogyasztót az internetbankkal kapcsolatos panaszának előterjesztéséről. Az Fttv. sérelme valósult meg azáltal, hogy az ügyintéző alaptalanul hivatkozott a reklamációs díjra, mivel a panaszos esetében egyébként sem került volna sor annak felszámítására, hiszen nem bankkártyás tranzakcióról volt szó. Ezen felül agresszív kereskedelmi gyakorlatnak minősítette a Felügyelet, hogy az ügyintéző azzal próbálta meg lebeszélni a fogyasztót panasztételi jogának gyakorlásáról, hogy panaszja ügyis megalapozatlannak fog minősülni, de a reklamációs díj súlyos költségét neki kell majd viselnie. A fogyasztó ennek ellenére panasszal élt, amelyet utólag jogosnak ítélt a bank.

A Felügyelet határozatában kötelezte a bankot a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmára vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartására, valamint a vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt 5.000.000Ft fogyasztóvédelmi bírság megfizetésére kötelezte.

Kiemelt jelentőségű határozatok biztosítókkal és nyugdíjpénztárakkal szemben

A) „A” Biztosító

A bejelentők kifogásolták a szerződésről kiállított visszaigazolásban szereplő különféle levonásokat, amelyekről a szerződéskötést megelőzően állításuk szerint nem kaptak előzetes tájékoztatást. A Felügyelet megállapította, hogy a biztosító kondíciós listája olyan megfogalmazást tartalmaz, amely gátolja, hogy a kondíciós listában – a piaci szokásokkal is összhangban – e költség transzparenssé bemutatásra kerüljön. A Felügyelet rendhagyónak – a szokásos piaci gyakorlattól eltérően – értékelte azt, hogy a biztosító a kondíciós listában nem szerepelteti a tartam alatt nem változtatható költségeket.

A Felügyelet megállapította, hogy a biztosító megsértette a biztosítási törvény előírásait azzal, hogy sem a vonatkozó szerződési feltételekben, sem az ahhoz tartozó kondíciós listában, sem pedig egyéb írásos módon nem jeleníti meg a rendszeres díjas szerződéseken érvényesített (kezdeti) költséget. A Felügyelet 2 millió Ft bírság megfizetésére kötelezte a biztosítót, valamint előírta a szerződéses dokumentáció megfelelő módon történő módosítását. A Felügyelet 1 millió Ft bírság megfizetésére kötelezte a többes biztosítási ügynököt is, valamint felszólította az ügyfél-tájékoztatásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartására.

B) „A” Nyugdíjpénztár

2010-ben emelkedett azon panaszbejelentések száma, amelyek tárgya a magánnyugdíjpénztári tagszervezők tevékenysége volt. Fogyasztói bejelentés érkezett többek között a magánnyugdíjpénztár tagszervezőjére, miszerint az hirdetés útján diákokat, pályakezdőket toborozott szórólapozási munkára. Szórólapozás ürügyén a jelentkezőket beléptette a pénztárba.

A Felügyelet fogyasztóvédelmi eljárást indított annak megállapítására, hogy a pénztár tagszervezője megsértette-e az Fttv. előírásait. Ennek során megállapítást nyert, hogy az érintett tagszervező 2010. június – augusztus hónapban 307 pályakezdőt léptetett be a pénztárba. A beléptetett pályakezdők mindegyikét a tagszervező, mint egyéni vállalkozó alkalmazta, alkalmi munkavállalóként. Az érintett pénztár monitoring-rendszere a tagszervezővel kapcsolatos problémákat már a felügyeleti vizsgálat megindulása előtt a kiszűrte és a pénztár felmondta a megbízási szerződést a tagszervezővel.

A Felügyelet a félmillió forintos fogyasztóvédelmi bírságot kiszabó határozatában megállapította, hogy a tagszervező gyakorlata alkalmas volt arra, hogy hamis benyomást keltsen a tekintetben, hogy a tagszervező nem a pénztári tagszervezői tevékenységével összefüggő célból jár el, hanem kizárólag munkaadóként szervezi a munkavállalókat és köti meg a kizárólag alkalmi, egyszeri szórólapozás elvégzésére vonatkozó szerződést ezzel megsértve az Fttv-t.

PIACFELÜGYELÉS

A piacfelügyeleti tevékenység

A piacfelügyeleti tevékenység a nyilvános értékpapír-kibocsátókkal kapcsolatos felügyeletre és a piacellenőrzési tevékenységekre, valamint a kapcsolódó jogérvényesítési tevékenységekre irányul. Ezek fókuszában a pénzügyi piacok szabályszerű, tiszta működése áll. Tárgyát tekintve tehát a piacfelügyeleti munka eltér az intézményfelügyeléstől, amely főként a pénzügyi közvetítők körütekintő és gondos működésének biztosításával foglalkozik. Az eltérő tárgyú tevékenység eltérő vizsgálati módszertant és más vizsgálói attitűdöt igényel. Ugyanakkor a piacfelügyelet hasznosan hozzájárul az intézményfelügyelethez, mert lényeges kockázati pontokra hívja fel a figyelmet.

A 2010. év során a Felügyelet piacfelügyeleti erőforrásainak 30%-át fordította jogosulatlan tevékenységek vizsgálatára, 25%-át tőkepiaci vizsgálatokra, 15%-ot a kibocsátói tevékenységek felügyeletére és 30%-ot pedig a kibocsátói engedélyezési és piacfelügyeleti jogérvényesítési tevékenységekre.

Nyilvános tőkepiaci kibocsátókkal kapcsolatos felügyeleti tevékenység

A Felügyelet feladata, hogy ellenőrizze a nyilvános tőkepiaci kibocsátók jogszabályi kötelezettségeinek teljesítését. E tevékenység a rendszeres és rendkívüli tájékoztatási kötelezettségek megvalósulására, illetve az éves beszámolók számviteli szabványoknak való megfelelésére összpontosít. A Felügyelet rendszeresen áttekinti a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapír-kibocsátók számára előírt tájékoztatási kötelezettségek teljesítését, értékeli a közzétételre, tájékoztatásra kötelezett kibocsátó közzétételeinek megvalósulását és a piac zavartalan működését, valamint a befektetők tájékoztatása szempontjából értelmezett jogszerűségét.

A pénzügyi bizalom erősítését, a befektetők védelmét és a tőkepiac hatékony működését célozza a Számviteli törvény 10.§ (2) bekezdése, amely közvetlen hivatkozással tartalmazza az Európai Parlamentnek és Tanácsnak a nemzetközi számviteli standardok (IFRS) alkalmazásáról szóló 1606/2002/EK rendeletét. Ez előírja, hogy az egyes tagállamok jogszabályainak hatálya alá tartozó, tőzsdén jegyzett társaságoknak a konszolidált beszámolójukat a nemzetközi számviteli standardokkal összhangban kell elkészíteniük. A Felügyelet vizsgálatai során egyes közzétett, nyilvános beszámolókat ellenőriz, elsősorban az egyes standardok közzétételi követelményeire fókuszálva. A vizsgálat alá vont kibocsátók kiválasztása 2010-ben is alapvetően a tőkepiacra gyakorolt hatásuk, a tőzsdei kapitalizáció foka alapján történt.

2010 folyamán a Felügyelet e tevékenységi körében tíz vizsgálatot folytatott le, amelyekből öt esetben vizsgálta, hogy a kibocsátók a korábbi felügyeleti vizsgálatok során tett észrevételeknek megfelelően készítették-e el a konszolidált beszámolóikat. További négy kibocsátónál vizsgálta a Felügyelet az éves beszámolóknak a nemzetközi számviteli standardoknak való megfelelését, egy esetben pedig teljes körűen, visszamenőlegesen ellenőrizte a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírok kibocsátói számára előírt tájékoztatási kötelezettségek teljesítését.

A kibocsátói engedélyezés területén a 2010-ben három új szereplő jelentkezett a kötvények, jelzáloglevelek kibocsátói piacán, ahol két kibocsátó kivételével mindenki megújította korábbi kibocsátási programját. Így összesen 13 kibocsátási program került felállításra, valamint

egy egyedi forgalomba hozatal történt. Általánosságban elmondható, hogy a megelőző évhez képest a programjukat megújító kibocsátók azonos vagy magasabb keretösszeg mellett állítottak fel kibocsátási programot. A részvénykibocsátók között 6 új szereplő részvényei kerültek a Budapesti Értéktőzsdére 2010-ben, ezek mindegyike a „B” kategóriát bővítette.

Piacellenőrzés

A Felügyelet piacellenőrzési tevékenysége keretében piaci magatartást vizsgál annak érdekében, hogy biztosítsa a piac átláthatóságát, tisztaságát és biztonságosságát, megelőzze és elhárítsa az ezt veszélyeztető jelenségeket.

2010-ben a gazdasági-pénzügyi válság, az általános hitelszűke és a befektetési hozamok csökkenésének hatására gyakoribbá váltak a jogosulatlan pénzügyi szolgáltatói kezdeményezések és nőtt az ezekkel kapcsolatos társadalmi kárérték. A piacellenőrzési tevékenység során ennek megfelelően a következő ügýtípusokat vizsgálta a Felügyelet a leggyakrabban:

- engedély nélküli betétgyűjtés;
- engedély nélküli kölcsönnyújtás;
- internetes devizakereskedelem.

A Felügyelet vizsgálatok és próbavásárlások végrehajtásával 133 vizsgálatot zárt le, amelyeknél szankcióként összesen 359 millió forint pénzbírságot szabott ki. Számos esetben kezdeményezett büntetőeljárást, illetve az illetékes kamaráknál fegyelmi eljárást a cselekményekben szerepet vállalt ügyvédekkel, könyvvizsgálókkal és közjegyzőkkel szemben. A jogosulatlan tevékenységek vizsgálata elleni fellépés eszközeként a felügyeleti eljáráson túl szoros kapcsolatot építettünk ki a nyomozóhatósággal, hiszen ezek a tevékenységek többnyire átnyúlnak a bűncselekmények területére is.

A piacon megjelent és vizsgált anomáliák között mind értékét, mind gyakoriságát tekintve továbbra is vezet az engedély nélküli betétgyűjtési és kölcsönnyújtási tevékenység. A feltárt kockázatok szinte minden esetben azonosak voltak: az illegális betétgyűjtők a piacit jelentősen meghaladó hozam ígéretével csábítják el a befektetőket a felügyelt szolgáltatók által kínált lehetőségektől, csalás és tőkevesztés gyakori előfordulásával. Hasonló problémákat talált rendre a Felügyelet az engedély nélkül kölcsönt nyújtók esetében is, akik jellemzően az egyszerűbb és olcsóbb finanszírozás lehetőségével kecsegtették a hozzájuk fordulókat, miközben az általuk kínált út sokszor gyorsan kialakuló adósságcsapdához vezetett.

Kiemelt ügyek

Jóllehet a Felügyelet hatásköre nem terjed ki a fogyasztói csoportok felügyeletére, de a folyamatosan érkező beadványok és a közvélemény fokozott érdeklődése miatt a Felügyelet indokoltnak találta – jogosulatlan tevékenység végzésének szempontjából – megvizsgálni a hitelezési feltételek szigorodása miatt ismét erőre kapó, a tagokat a gyanú szerint sokszor megtévesztő magatartással toborzó és magas szerződéskötési díjakat szedő fogyasztói csoportokat. Az eljárások lefolytatása során feltárt jogszabályi űr miatt a Felügyelet az illetékes szabályozó hatóságoknál szigorú tiltást kezdeményezett a fogyasztói csoportokkal szemben.

Kiemelt kockázatot azonosított a Felügyelet az internetes devizakereskedelem lehetőségét nyújtó szolgáltatókkal kapcsolatban, mivel egyes cégek a bizonyos stratégiák révén elérhető, szinte automatikus haszon lehetőségét felvillantva, jelentős tőkeáttétel mellett ismeretlen pia-

cokra vezetik a befektetőiket. Közös jellemzője e szolgáltatóknak és tevékenységüknek, hogy agresszív online-marketing eredményeként külföldi irányadó jog kikötése mellett szerződnek az ügyfelekkel, és az ügyféleszközök kezelését a Felügyelet által közvetlenül nem ellenőrzött módon bonyolítják. A Felügyelet ezekben az esetekben a folyamatos piacmonitoring tevékenysége során látókörébe kerülő szolgáltatók módszeres ellenőrzésével és a legális tevékenységeken túlterjeszkedő magatartások szankcionálásával tisztítja a piacot.

A fentieken túl 2010. folyamán a Felügyelet szükségesnek látta több, javarészt az interneten terjesztett, külföldi eredetű, befektetési jelleget hordozó értékesítési rendszer vizsgálatát is, amelyek elsődleges célja a többnyire MLM-alapú hálózatépítés és az ennek keretében ígért, jövedelemnek nevezett jelentős anyagi előny a szervezőnek, jellemzően nemesfém vagy drágakő forgalmazása kapcsán.

„A” nyilvános kibocsátó

2010. év második felében a Felügyelet megkezdte a Felügyelet hatáskörébe tartozó jogszabályok (így a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény és a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség részletes szabályairól szóló 24/2008. (VIII. 15.) PM rendelet) alapján a kibocsátókat terhelő kötelezettségek teljesítésének célvizsgálatok keretében való ellenőrzését, különös tekintettel a rendszeres és rendkívüli tájékoztatási kötelezettségek jogszabályi határidőben, illetve a jogszabályoknak megfelelő tartalommal történő közzétételére.

Ennek keretében került sor többek között a 2010. június 2. és július 16. között lefolytatott célvizsgálatra. A célvizsgálat megállapította, hogy a nyilvános kibocsátó rendszeres tájékoztatás keretében közzétett 2009. évi konszolidált éves beszámolója nem felelt meg a nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról szóló 1606/2002/EK rendeletben, illetve a 24/2008. PM rendelet 1. sz. mellékletében foglalt rendelkezéseknek.

Tekintettel arra, hogy a nyilvános kibocsátó súlyosan megsértette a hivatkozott jogszabályi előírásokat és a bemutatás során rendkívüli módon sérült a megbízható és valós összkép, így a félrevezető, nem valós tartalom hátrányosan érinthette a piaci résztvevőket, a Felügyelet KJ-III-B/1/2010. számú határozatában figyelmeztette a nyilvános kibocsátót, hogy a jövőben maradéktalanul tegyen eleget a tájékoztatási kötelezettségére, ennek keretében a közzétételre kerülő konszolidált éves beszámolójának tartalmára vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek, valamint felszólította a 2009. évi konszolidált éves beszámolójának a jogszabályoknak megfelelő tartalommal történő ismételt közzétételére. Ezen túlmenően a Felügyelet a nyilvános kibocsátót és a 2009. évi konszolidált éves beszámolót elfogadó vezető állású személyeit felügyeleti bírság megfizetésére kötelezte, továbbá fegyelmi eljárás lefolytatását kezdeményezett a közreműködő könyvvizsgálóval szemben a Magyar Könyvvizsgálói Kamaránál.

ENGEDÉLYEZÉSI TEVÉKENYSÉG

Pénzpiaci engedélyezés

A 2010. év folyamán a hitelintézeti szektorban több hitelintézet esetében részben vagy egészben módosult a hitelintézetekben minősített befolyással rendelkező személyek köre (pl.: az Allianz Bank Zrt., a GRÁNIT Bank Zrt. és a Széchenyi Kereskedelmi Bank Zrt.). A szövetkezeti szektorban az év során egy takarékszövetkezeti egyesülés zajlott le, illetve egy esetben takarékszövetkezet bankká alakult át.

A takarékszövetkezetek esetében továbbra is az egyik lényeges jövedelemforrás a zálogügynökök foglalkoztatása, ezért sok takarékszövetkezet él ezzel a lehetőséggel. Ezt a tényt mutatja, hogy kiemelkedően sok zálogügynöki szerződés és szerződés-módosítás engedélyezése iránti kérelem érkezett.

2010. január 1-én hatályba lépett a Hpt. pénzügyi közvetítőkkel kapcsolatos módosítása, melynek következtében átalakult a közvetítői piac, új engedélyezési és szakmai követelmények fogalmazódtak meg. A korábbi ügynökök a továbbiakban közvetítőként tevékenykednek, ami jelentős változást idézett elő a szektorban. (Többes ügynöki engedélyt 633-an, többes kiemelt közvetítői engedélyt 8-an, alkuszi engedélyt 5-en kaptak.) A piacon megjelentek a független, saját jogon tevékenykedő, több intézménnyel kapcsolatban álló közvetítők, alvállalkozók, valamint az alkuszok. Ilyen tevékenység a pénzügyi piacon korábban nem volt szabályozva.

A 2010. év folyamán a pénzügyi vállalkozások alapítása kapcsán korábban tapasztalható lendület megtört: jóval kevesebb kérelmező nyújtott be alapítási és tevékenységi engedély iránti kérelmet és a létrehozni kívánt társaságok tevékenységi körei (követelésvásárlás, faktoring, záloghitelnyújtás kézzizálog fedezete mellett) is szűkültek, illetve a gazdasági válsággal összefüggésben átalakultak.

2010-ben a Felügyelet négy pénzügyi vállalkozás tevékenységi engedélyét vonta vissza szankciós jelleggel.

Tőkepiaci engedélyezés

A tőkepiaci szektorban a korábbi évek tendenciájával ellentétes irányú mozgás figyelhető meg a kockázati tőkealap-kezelő társaságok engedélyezésénél. 2009-ben 10 ilyen cég kapott működési engedélyt, 2010-ben viszont kilenc kockázati tőkealap-kezelő engedélye szűnt meg. A piacról való kivonulás/kivezetés oka az volt, hogy e társaságok a JEREMIE-pályázaton nyertesként nem kerültek kiválasztásra, s így megfelelő forrás hiányában nem tudtak kockázati tőkealapot létrehozni és kockázati tőke-alapkezelési tevékenységet végezni.

2010-ben négy új befektetési vállalkozás jött létre és egy új befektetési alapkezelő társaság alakult, valamint több esetben került sor állomány-átruházás engedélyezésére. Az év során két befektetési vállalkozás működési engedélyének visszavonására került sor.

Az egyéb ügyek között továbbra is jelentős számot képeznek a határon átnyúló szolgáltatók, valamint a függő ügynökök bejelentési eljárásai.

Biztosítási engedélyezés

A magyarországi székhelyű biztosítók száma 2010. év folyamán nem változott jelentősen, mert csak egyetlen mezőgazdasági biztosító egyesület (Jászsági Növénybiztosító Egyesület) vonult ki végleg a piacról. Biztosító alapítására, illetve biztosítási tevékenység megkezdésére vonatkozó kérelem az év során nem érkezett.

A külföldi tulajdonban álló magyar székhelyű biztosítótársaságok fiókká alakulásának korábbi tendenciája sem erősödött, annak ellenére, hogy a Felügyelet 2010. harmadik negyedében engedélyt adott egy biztosító részvénytársaság (Aviva Életbiztosító Zrt.) részére 100%-os közvetlen tulajdonosával történő határon átnyúló egyesülésre. Az egyesülés azonban az anyavállalat későbbi döntése miatt meghiúsult, s így a fiókalapítás elmaradt.

Élénkülni látszik ugyanakkor a letelepedés szabadsága alapján történő szolgáltatásnyújtás mind hazánkba irányulóan, mind pedig Magyarországról kiindulóan. A Magyarországon működő tagállami biztosítói fióktelepek és egyben a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást terjesztő biztosítók száma 2010. októberétől eggyel gyarapodott (Societatea Comerciala de Asigurare-Reasigurare ASTRA S.A. Biztosító Magyarországi Fióktelepe). Ugyanakkor a magyar székhelyű biztosítóknak környező tagállamokba irányuló aktivitása is nőtt, például a Genertel Biztosító Zrt. szlovákiai fiókja, az Aegon Magyarország Általános Biztosító Zrt. szlovákiai és csehországi fiókja, illetve az Allianz Hungária Biztosító Zrt. szlovén fióktelepének határon átnyúló tevékenysége következtében.

A biztosítók részére kiadott, biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő egyéb tevékenység végzésére szóló engedélyek egy része a cégcsoporton belüli, a biztosítási üzem működése és fenntartása körébe eső tevékenységek végzésére szolt, másik részük pedig elsősorban a keresztértékesítés függő biztosításközvetítés formájában történő megkezdését célozta. A minősített befolyásszerzést engedélyező határozatok jellemzően csoporton belüli tulajdonosi szerkezetátalakítással függtek össze. Jelentősebb változás volt az EBRD kivonulása egyik magyarországi biztosítói érdekeltségéből (AXA Biztosító Zrt.).

Pénztári engedélyezés

2010-ben elsősorban az önkéntes nyugdíjpénztári területen voltak nagyobb léptékű változások, több beolvadás történt. Az átvevő pénztárak jellemzően banki-biztosítói háttérűek (például: Allianz, ING, OTP), a beolvadó pénztárak pedig általában munkáltatói háttérű pénztárak (pl.: Malév Önkéntes Nyugdíjpénztár, Unilever Nyugdíjpénztár, Település-szolgáltató Országos Nyugdíjpénztár) voltak. 2010. IV. negyedében a magánnyugdíjpénztári rendszert alapvetően érintő törvényi változások még nem éreztették hatásukat, ezekre visszavezethető engedélyezési határozatok nem készültek. A legfontosabb határozat e területen a Premium Magánnyugdíjpénztárnak az AXA Önkéntes és Magánnyugdíjpénztárba történő beolvadása volt. További jellegzetes határozattípus volt az önkéntes nyugdíjpénztárak esetében a választható portfóliós szabályzat módosításának engedélyezése.

A beolvadás mellett több önkéntes nyugdíj- és önszegélyező pénztár szűnt meg végelszámolással, de az önszegélyező pénztári szektorban egy összeolvadásra is volt, melynek nyomán a Vasutas Önszegélyező Pénztár és a Villamos-, Bányaiipari Dolgozók Önszegélyező Pénztárának jogutóda a LIGA Önszegélyező Pénztár lett. Összességében megállapítható, hogy folytatódott az önkéntes pénztárak számának csökkenése, vagyis nőtt a pénztári szektor szervezeti koncentrációja.

Hatósági vizsga engedélyezése

A Felügyelet jegyzéket vezet a nyilvántartásba vett hatósági képzéseket és a vizsgákat lebonyolító képző szervekről, valamint a hatósági vizsgákon közreműködő vizsgabiztosokról.

Megnehezíti a feladatok elvégzését, különösen az ellenőrzési tevékenység ellátását, hogy a terület eljárásaira kizárólag a Ket. rendelkezései vonatkoznak, nem terjed ki rá a Psztv. hatálya. Továbbá a hatósági vizsgával foglalkozó szakterület (Hatósági vizsga osztály) nem volt önálló szakterület 2010. szeptember 1-ig, addig a biztosítási, illetve pénzügyi szakterületek keretei között működött.

Hatósági vizsgák szervezésére – augusztus és december hónapok kivételével – a PM rendeletek alapján a Felügyeletnek havi két időpontot szükséges biztosítani, de az igények kielégítése érdekében minden héten keddi és csütörtöki napokon vannak hatósági vizsgák.

A Hpt. módosítás alapján a pénzügyi szolgáltatás közvetítőknél a szükséges képesítési feltételeknek 2011. január 1-től kellett megfelelniük, illetve ezen időpontig kellett a Felügyelet felé igazolniuk, hogy rendelkeznek a tevékenység ellátásához szükséges végzettséggel. A hatósági vizsga nem az egyetlen lehetőség volt a számukra, mégis a résztvevők száma 2 hónap alatt elérte a biztosításközvetítők hatósági vizsgán résztvevők éves létszámát, mely a Felügyeletre óriási, rendkívüli munkaterhet jelentett. (2010. november 25. napján a vizsgázók száma meghaladta a 3000 főt.)

A függő és független biztosításközvetítők hatósági képzés követelményrendszeréről és a hatósági vizsgáról szóló 18/2008. (VI.13.) PM rendelet alapján a Felügyelet 2008. október 16. napja óta szervezi a biztosításközvetítők hatósági vizsgáját. A pénzügyi szolgáltatás közvetítők hatósági képzés követelményrendszeréről és a hatósági vizsgáról szóló 18/2010. (IV. 29.) PM rendelet alapján pedig 2010. október 7. napjától szervezi a pénzügyi szolgáltatás közvetítők hatósági vizsgáját.

BELFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Együttműködési megállapodások

A 2010. év során a Felügyelet a jogszabályi környezet változása, illetve a hatályos együttműködési megállapodások tapasztalatai alapján megújította együttműködését a Magyar Aktuárius Társasággal, a Központi Statisztikai Hivatallal, a Magyar Köztársaság Rendőrségével, a Vám- és Pénzügyőrséggel és a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatósággal.

A Felügyelet és a fogyasztóvédelemben érintett civil szervezetek közötti együttműködés erősödését jelzi, hogy együttműködési megállapodás jött létre a Felügyelet és az Indra Biztosítótak Országos Érdekvédő Egyesülete, illetve a Felügyelet és a Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete között. Ezen megállapodások célja, hogy segítsék a Felügyelettel együttműködő civil szervezetek munkáját a fogyasztók tájékoztatása, oktatása, és a fogyasztóvédelmi tanácsadás területén.

A PSZÁF a felügyelt intézményekkel, a társszervezetekkel és társhatóságokkal közösen rendszeresen tart a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni tevékenységről konzultációkat és olyan szakmai rendezvényeket, amelyek elősegítik a szakmai ismeretek és tapasztalatok bővítését.

2011. első félévében Magyarország tölti be az Európai Unió soros elnökének tisztjét, ezért a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Magyar Nemzeti Bank és a Felügyelet között fennálló együttműködési megállapodás kiegészítésre került az Európai Unió egyes intézményeiben ellátott magyar képvisellel kapcsolatos feladatokkal. A megállapodás alapján a Felügyelet szakértői támogatást biztosítanak az elnökségi feladatok ellátására történő felkészüléshez, valamint azok ellátásához.

SZABÁLYOZÓ ESZKÖZÖK

A Felügyelet elnöke az alábbiakban részletesen bemutatott szabályozó eszközökkel rendelkezik: rendeletalkotási jog, ajánlás, vezetői körlevél, módszertani útmutató és irányelvek. Ezek közül kötelező érvényű jogszabályi forma a rendelet, míg a többi szabályozási eszköz nem rendelkezik kötelező jogi erővel a Psztv. hatálya alá tartozó személyekre és szervezetekre vonatkozóan.

Rendeletalkotási jog

A Psztv. felhatalmazást ad a Felügyelet elnökének arra, hogy meghatározott tárgykörben, így különösen az adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének módjára vonatkozóan kötelező jogi normát adjon ki. A rendeletalkotási jog lehetősége megeremti az alapját annak, hogy a jövőben, amennyiben az Országgyűlés úgy dönt, további tárgykörökben is sor kerülhessen felügyeleti rendeletek kiadására. A Felügyelet ugyanis akkor tud érdemben megfelelni szabályozási jogkörének, ha a jogszabályok tovább szélesítik az alacsonyabb szintű szabályozási beavatkozást számára lehetővé tévő tárgyköröket.

Ezenfelül a Felügyelet elnöke rendkívüli helyzetekben 2011. január 1. napjától rendeletben megtilthatja, korlátozhatja vagy feltételekhez kötheti a pénzügyi közvetítőrendszer biztonságos működése érdekében az érintett tevékenység folytatására jogosult valamennyi felügyelt intézményre kiterjedően határozott időre, de legfeljebb kilencven napra egyes, hatáskörébe tartozó tevékenységek végzését, e tevékenységek körébe tartozó szolgáltatások nyújtását, ügyletek kötését, termékek forgalmazását.

Törvények és egyéb jogszabályok

A Felügyelet több törvény (különösen a Psztv. és a Hpt. módosításának) előkészítésében is közreműködött 2010 során. A törvény előkészítési munkát a „Törvény-előkészítés” című fejezet mutatja be részletesen.

Ajánlások

A Felügyelet jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető, nem kötelező jogi érvényű iránymutatások közül jelentőségét tekintve kiemelkedik az ajánlás és a vezetői körlevél. Az e kategóriákba tartozó dokumentumok hatálya a Felügyelet feladatkörét érintő ágazati törvények hatálya alá tartozó szervezetekre, és személyekre terjed ki.

Az ajánlás hatékony felügyeleti eszköznek tekinthető, hiszen egyértelműen rögzíti a felügyeleti elvárásokat és jogértelmezést. Az ajánlást széles körben nyilvánosságra hozza a Felügyelet. 2010. során a Felügyelet az alábbiakban részletezett ajánlást bocsátotta ki.

1/2010. számú ajánlás a javadalmazási politika alkalmazásáról

A Felügyelet ajánlást adott ki a pénzügyi szervezetek számára a javadalmazási politika alkalmazásáról, amely az Európai Bankfelügyelők Bizottsága (Committee of European Banking Supervisors, CEBS) által a hitelintézetek javadalmazási politikájára vonatkozóan megfogal-

mazott elveket tartalmazza. A Felügyelet a CEBS által kidolgozott elvek alkalmazását minden pénzügyi szervezet részére ajánlotta.

Az ajánlásban a Felügyelet a pénzügyi szervezetek számára meghatározta azokat a szempontokat, amelyeket a javadalmazási politika kialakítása során követni javasol, annak érdekében, hogy a pénzügyi szervezetek javadalmazási rendszerei a kockázatvállalási és kockázatkezelési elveikkel összhangban álljanak.

Az ajánlás a vállalati és munkavállalói érdekek összehangolására, az átláthatóságra, a javadalmazással kapcsolatos döntési és ellenőrzési hatáskörökre, a javadalmazás alapjául szolgáló teljesítmény mérésére és a javadalmazás formáira vonatkozóan fogalmaz meg elveket.

Vezetői körlevelek

A Felügyelet az ajánlások mellett vezetői körlevél kiadása révén is megfogalmazhatja a piaci szereplők részéről elvárt magatartást, követendő elveket. A fogyasztóvédelmi tárgyú állásfoglalások szintén orientáló jelleggel bírnak a piaci szereplők számára. 2010-ben az alábbi vezetői körlevelek kiadására került sor:

- a) 1/2010. számú Vezetői körlevél az elhatárolt szerzési költségekről (DAC) – a körlevélben tett javaslatok a képzés szabályozottsága, számviteli alátámasztottsága, valamint a képzés módszere témaköreivel foglalkoznak;
- b) 2/2010. számú Vezetői körlevél a belső csalások megelőzéséről és felderítéséről – a Felügyelet e vezetői körlevéllel a belső csalások felderítéséhez és megelőzéséhez kíván segítséget nyújtani a szövetkezeti hitelintézetek vezetői számára;
- c) 3/2010. számú Vezetői körlevél a pénztárak tagszervezési tevékenységéről és a tagokkal folytatott kommunikációról – a Felügyelet kiemelt figyelmet fordít a tagi érdekek védelmére a pénztári életciklus minden szakaszában, úgymint a belépéskor, a pénztárak közötti váltáskor és a szolgáltatások nyújtásakor;
- d) 4/2010. számú Vezetői körlevél a hitelintézetek számára a konszolidált betétadat előállításáról szóló útmutató változásáról – figyelemfelhívás a betétesek azonosító adatainak (konszolidált betétadatok) az útmutatóban foglalt módosításoknak megfelelő nyilvántartására;
- e) 5/2010. számú Vezetői körlevél a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjtarifa-hirdetéssel kapcsolatos felügyeleti elvárásokról – 2010-től megszűnik annak lehetősége, hogy a kgfb-tevékenységet művelő biztosítók az október 30-i díjhirdetést megelőzően díjtarifájukat kétoldalú konzultációkon egyeztessék a Felügyelettel;
- f) 6/2010. számú Vezetői körlevél a magánnyugdíjpénztári hozamgarancia megállapításával kapcsolatos eljárásokról – a Felügyelet a Nemzetgazdasági Minisztériummal és a Pénztárak Garancia Alapjával történő egyeztetést követően hívja fel a figyelmet a hozamgarancia megállapítása során alkalmazandó eljárásokra;
- g) 7/2010. számú Vezetői körlevél a vörösiszap-katasztrófával érintett területeken élő károsult személyek jelzáloghiteleivel kapcsolatos ügyintézésről – a Felügyelet vezetői körlevélben fordult a hitelintézetekhez a károsultak jelzáloghiteleivel kapcsolatos ügyintézés méltányos, a körülményekre kellő módon tekintettel levő, tisztességes megvalósítása érdekében;

- h) 8/2010. számú Vezetői körlevél a pénzügyi intézmények számára a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény hatályba lépésével kapcsolatban – a Felügyelet körlevélben hívja fel a pénzügyi intézmények figyelmét a Vám- és Pénzügyőrség megszűnéséből és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal felállításából eredő egyes változásokra;
- i) 9/2010. számú Vezetői körlevél a hitelintézetek számára a konszolidált betétadat előállításáról szóló útmutató változásáról – figyelemfelhívás az "Útmutató hitelintézetek számára az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) által előírt konszolidált betétadat előállításához" változásaival kapcsolatban.

Módszertani útmutatók

Az ajánlásokhoz hasonlóan a pénzügyi piacok stabilitásának megőrzését, illetve a pénzügyi szervezetek ügyfeleinek alapvető érdekeit szolgálják a módszertani útmutatók. 2010-től az adatszolgáltatási rendeletek kitöltési útmutatói is módszertani útmutatókban jelennek meg. 2010-ben az alábbi módszertani útmutatók jelentek meg:

- a likviditási kockázat méréséről és kezeléséről
- 5db adatszolgáltatási útmutató

Kiemelt témakör: 6/2010. számú módszertani útmutató a likviditási kockázat méréséről és kezeléséről

Az új Bázeli Tőkeegyezmény és az annak alapjaira épülő Európai Uniós szabályozás – az összetett pénzügyi eszközök elterjedése, a pénzügyi piacok globalizálódása, valamint a piaci alapú finanszírozás előtérbe kerülése miatt – a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt helyez a likviditási kockázat kezelésére. Az említett két nemzetközi dokumentum megegyezik abban, hogy a likviditási kockázat fedezésére képzendő tőkekövetelményt nem a jogszabály által előírt minimum tőkekövetelmények (1. pillér), hanem a felügyeleti felülvizsgálati folyamat (2. pillér) keretein belül határozzák meg.

A 2006/48/EK irányelv módosításával (CRD II.) – az eredeti szándékoknak megfelelően – a likviditási előírások is tovább pontosodtak, valamint a likviditáskezelés kérdésköre tekintetében is megindult az alacsonyabb szintű, az elvárásokat részletesebben meghatározó, a legjobb gyakorlatokat összegyűjtő európai iránymutatások kidolgozása.

A globális pénzügyi válság tapasztalatai nyomán a folyó szabályozási munkák keretein belül nagyobb jelentőségű témává lépett elő az intézmények és a felügyeleti hatóságok normál piaci és stresszkörnyezetben folytatott likviditáskezelési, illetve ellenőrzési gyakorlata, valamint a megfelelő likviditási pufferek képzése és fenntartása.

A fentiekre tekintettel, a nemzetközi folyamatokkal és tendenciákkal összhangban – a szükséges jogszabály módosításokon túlmenően – a Felügyelet is szükségesnek tartotta, hogy a korábban a hitelintézetek eszköz-forrás gazdálkodásáról és a piaci kockázatok kezeléséről szóló 2/2000. számú ajánlás keretein belül megfogalmazott elvárásrendszer egy önálló módszertani útmutató kiadásával átfogóan felülvizsgálja és kiegészítse.

Adatszolgáltatási módszertani útmutatók

2010-ben az alábbi 5 adatszolgáltatási tartalmú módszertani útmutatók jelent meg:

- a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 1/2010. számú módszertani útmutatója a hitelintézetek adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló, a 42/2009. PM rendelettel módosított 45/2008. PM rendeletben előírt felügyeleti jelentések elkészítéséhez

- a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 2/2010. számú módszertani útmutatója a pénzügyi vállalkozások adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 46/2008. (XII.31.) PM rendeletben előírt jelentések kitöltéséhez
- a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 3/2010. számú módszertani útmutatója a biztosítók adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló a 24/2009. (XI.13.) PM rendelettel módosított 5/2006. PM rendeletben előírt jelentések elkészítéséhez
- a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 4/2010. számú módszertani útmutatója a független biztosításközvetítők (alkuszok vagy többes ügynökök) adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló a 26/2009. PM rendelettel módosított 45/2007. (XII.31.) PM rendeletben előírt jelentések elkészítéséhez
- a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 5/2010. számú módszertani útmutatója a befektetési szolgáltatási tevékenységet, befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatást, árutőzsdei szolgáltatást végzők adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 3/2010. (I.21.) PM rendeletben előírt jelentések elkészítéséhez

Alacsonyabb szintű jogszabályok

Az alsóbb szintű jogszabályok előkészítése tekintetében a Felügyelet munkája során a felügyelt intézmények adatszolgáltatási rendeleteinek elkészítése kapott kiemelt szerepet. A második félévben előkészített adatszolgáltatási rendeletek egy része nem jelent meg 2010. év végéig, ezért azok visszakerültek a Felügyelethez, mivel a korábbi jogalkotónak már nem volt felhatalmazása a rendeletek módosítására és kiadására. Ezek a rendeletek 2011. elején már PSZÁF rendeletként jelentek meg a Magyar Közlönyben.

A Felügyelet részt vett az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXX. törvényhez kapcsolódó kormányrendelet, a szerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló kormányrendelet, egyes kormányrendeleteknek a naptári napban való határidő-számítással összefüggésben történő módosításáról szóló kormányrendelet tervezetének, valamint számos irányelv jogharmonizációs javaslatának, PM- és NGM-rendelet módosításának véleményezésében.

Jelentős szerepet vállalt a Felügyelet a pénzügyi szolgáltatás közvetítői hatósági képzés követelményrendszeréről és a hatósági vizsgáról szóló 18/2010. (IV.29.) PM rendelet, valamint a függő és független biztosításközvetítői hatósági képzés követelményrendszeréről és a hatósági vizsgáról szóló 18/2008. (VI. 13.) PM rendelet módosításáról szóló tervezet előkészítésében.

A Felügyelet munkatársai közreműködtek a teljes hiteldíj-mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló 83/2010. (III. 25.) kormányrendeletnek az uniós normáknak megfelelő módosításában. A rendeletben – a módosítás után – a számításról és közzétételről rendelkező új szabályok mellett a jelzáloghitelre vonatkozó különös szabályok, valamint a kereskedelmi kommunikációra vonatkozó szabályok is megjelentek. Ezzel összefüggésben módosult a betéti kamat és az értékpapírok hozama számításáról és közzétételéről szóló 82/2010. (III.25.) kormányrendelet is: a módosítás következtében a hozam számításáról és közzétételéről rendelkező szabályokon túlmenően az általános rendelkezések keretében néhány fogalom pl.: betét, betéti kamat stb. meghatározását is tartalmazza.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS

A Felügyelet nemzetközi együttműködési tevékenységének az új európai felügyeleti hatóságok létrehozásával kapcsolatos részét „A Felügyelet státusza és működési környezete” című fejezet tartalmazza.

Európai szintű együttműködés

Részvétel az EU szakértői bizottságainak munkájában

A Lámfalussy-eljárás keretében az EU többszintű bizottsági rendszert hozott létre pénzügyi jogszabályalkotásának hatékonyabbá tételére. A PSZÁF hatáskörébe tartozó feladatok túlnyomó többsége 2010-ben az ún. harmadik szintű bizottságok hatáskörébe tartozik, amelyek az új európai felügyeleti hatóságok létrehozataláig három európai bizottság (CEBS, CESR, CEIOPS) keretében működtek.

Az európai bizottságok kis létszámú titkárságokkal rendelkeztek, ezért feladataik legnagyobb részét az általuk a nemzeti felügyeleti hatóságok szakértőiből szervezett munkabizottságok látták el. Ezekben a munkabizottságokban a PSZÁF szakértői jelentős szerepet vállaltak, 2010-ben összesen 44 állandó bizottság, illetve eseti munkacsoport tagjaként. Igen aktívan vett részt a Felügyelet pl.: a CEIOPS Pénzügyi Követelmények (FinReq), a Belső Modellek (IMEG), a CEBS Prudenciális Követelmények (EGPR) Szakértői Csoportokban, a CESR Másodpiaci Albizottságban (SMSC) és a Csomagolt Befektetési Termékek (PRIps) Munkacsoportban.

Az új európai felügyeleti hatóságok átvették az európai felügyeleti bizottságok valamennyi feladatát és azok munkabizottságait is. Ennek előkészítéseképpen a munkabizottságok struktúrája részben már 2010-ben átalakult. A PSZÁF – egyrészt az átalakulásokat követve, másrészt pedig az erőforrásaival való minél jobb gazdálkodás érdekében, figyelembe véve azt is, hogy az európai felügyeleti hatóságoknál jelentős nagyságú főállású szakértői gárda jön létre – a munkabizottság eredményei és a magyar részvétel hasznosságának értékelése alapján áttekintette az egyes bizottságokban való részvételének indokoltságát és döntést hozott a jövőbeni aktivitása szintjéről. Az ESRB Technikai Tanácsadó Bizottságában (ATC) – tekintettel annak kiemelt fontosságára – a PSZÁF alelnöki szinten képviselteti magát.

Szolvencia II

A Felügyelet 2010-ben is aktív szerepet vállalt a biztosítók új kockázatalapú szabályozási keretrendszerébe, a Szolvencia II kidolgozásában. Ez részben a CEIOPS szakértői csoportjaiban, részben pedig a felügyelői kollégiumokban történő részvétellel valósult meg. A Szolvencia II kereteit leíró, 2009. év végén hatályba lépett egyes szintű szabályozást követően tovább folyt a kettes és hármas szintű szabályrendszerek kialakítása. A Nemzetgazdasági Minisztérium a második szintű szabályrendszer, vagyis a végrehajtási szabályok megalkotásával kapcsolatban folyamatosan konzultál a Felügyelet, a biztosítók és az aktuárius szakma képviselőivel.

Az alakuló szabályozás hatásainak tesztelésére és a továbblépés irányainak felmérésére a CEIOPS 2010-ben a nemzeti felügyeleti együttműködésével újabb mennyiségi hatástanulmányt végzett (QIS5). Ebben a hazai biztosítói piac is nagy aktivitással – 97%-os piaci lefedettséggel – vett részt. A felügyeleti felkészülés érdekében a PSZÁF Szolvencia II bizottsága

koordinálásával négy szakértői csoport működik egy-egy kiemelt Szolvencia II témakörön. Ezek a felügyeleti felülvizsgálati folyamat, az új adatszolgáltatás, az engedélyezési kézikönyv, és a tartalékolási- és tőkekövetelmények kérdéskörei. A téma fontosságára való tekintettel a felügyelet folyamatosan konzultál a piaci szereplőkkel, illetve a felügyeleti Hírlevélben külön melléklet foglalkozik a Szolvencia II kiemelt eseményeivel.

Részvétel az EU felügyeleti hatóságainak informatikai fejlesztéseiben

2010-ben az EU felügyeleti bizottságai mellett működő informatikai albizottságok munkájában jelen volt a Felügyelet is. A résztvevők erőfeszítései elsősorban arra irányultak, hogy az egyes bizottságok informatikai megoldásai közelítsenek egymáshoz.

A PSZÁF 2010-ben sikeresen csatlakozott a CESR tagoknak a más országban történt értékpapír forgalmi események cseréjét biztosító alkalmazásához, s az adatcsere folyamatos üzeme biztosított.

EU szintű adatszolgáltatás

Az Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer (ESFS) kiépülésével egyre növekvő mértékben jelentkezik az igény az európai szinten közös tartalmú, illetve közös formátumú jelentőrendszerek kialakítására, működtetésére. Az európai szintű közös adatbázisok létrehozásában a Felügyelet is aktív résztvevővé válik. A hitelintézeti és a tőkepiaci jelentések már jelenleg is tartalmazzák az Unió adatigényeinek megfelelő táblákat, melyek köre a jövőben várhatóan tovább bővül. A biztosítói szektorban 2013-tól kerülnek bevezetésre európai szinten közös adatszolgáltatási táblák, a Szolvencia II-vel kapcsolatban. Tekintettel arra az elvárásra, hogy nem lehet átfedés a hazai felügyelést szolgáló és az uniós közös jelentések tartalma között, a közeljövőben az eddiginél nagyobb horderejű változtatások valószínűsíthetők az adatszolgáltatások terén.

Felkészülés a magyar EU elnökség lebonyolításában történő részvételre

A Felügyelet 2010-ben kiemelt feladatként határozta meg a 2011. első félévi magyar EU elnökség sikeres lebonyolításának saját szakmai eszközeivel történő előmozdítását. Ennek érdekében valamennyi pénzügyi tárgyú jogalkotási témában, amely 2011. első félévében sorra kerülhet, létrehozta az ún. dossziéfelelősi rendszert. A felelősök olyan szakértők, akik naprakészek a saját témájukból. A Felügyelet biztosította és biztosítja részvételüket a témájukkal foglalkozó bel- és külföldi egyeztetéseken, konzultációkon, tanácsi munkacsoport üléseken stb., az érintett magyar hatóságok kérésére. Az áttekinthetőség érdekében olyan nyilvántartás létesült, amelybe minden dossziéfelelős folyamatosan egységes formában viszi be a téma dokumentumait, adatait és elemzéseit. A dossziéfelelősök rendszeres konzultációk keretében számolnak be a PSZÁF vezetésének az egyes témák fejleményeiről, és ebben a körben véleménycserére is sor kerül. A Felügyelet szakértői az előkészületek során számos alkalommal vettek részt tanácsadóként minisztériumi megbeszéléseken és készültek fel a brüsszeli ülésekre.

Részvétel EU-n kívüli nemzetközi szervezetek tevékenységében

IAIS (International Association of Insurance Supervisors)

Az IAIS a világ közel 140 országának biztosításfelügyelőit tömörítő szakmai szervezet. 2010-ben az IAIS legfőbb projektje a biztosításfelügyeleti alapelvek átdolgozása volt.

A szövetség négy főbizottsága közül az Executive Committee-ban a közép- és kelet-európai régió képviselőjét 2006-tól 2010 végéig a PSZÁF látta el, az Implementation Committee-ban a Felügyelet képviselője alelnöki funkciót tölt be, illetve a Technical Committee, valamint több albizottság és munkacsoport tevékenysége is magyar felügyeleti részvétellel zajlik.

OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development)

Az OECD-nek a pénzügyi kultúra terjesztésével foglalkozó hálózatában, az INFE-ben (International Network on Financial Education) a PSZÁF a fogyasztóvédelem kiemelt kezelése érdekében aktívan részt vett. Tekintettel a Felügyelet 2011-től kezdve ellátandó új feladataira a fogyasztóvédelem területén, a téma a Felügyelet kiemelt feladatai között szerepel. Az OECD egyéb bizottságainak munkájában a PSZÁF 2010-ben általában adatszolgáltatás, kérdőívek kitöltése és dokumentumok véleményezése formájában vett részt.

Európa Tanács – Moneyval

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni harcra létrejött világ- és regionális szervezetek közül Magyarország az Európa Tanács Moneyval Bizottságának tagja. A magyar delegációban több hatóság működik közre, a delegáció vezetője pedig a PSZÁF egyik igazgatója. A nemzetközi sztenderdeknek megfelelően rendszeresen sor kerül a tagországok kölcsönös értékelésére. A Moneyval szakértői 2010. során negyedik körben folytattak helyszíni és nem-helyszíni ellenőrzéseket a hatóságoknál és a felügyelt intézményeknél a tevékenység magyarországi állásáról, majd szakmai vitákat követően benyújtották jelentésüket a Moneyval-nak, amely azt az őszi plenáris ülésén megtárgyalta és elfogadta. A magyar pénzügyi felügyelet és a felügyelt intézmények jogkövető gyakorlata nemzetközi összehasonlításban kifejezetten jó minősítést kapott.

A Felügyeletnek a Moneyval szakértői listáján szereplő munkatársai a Moneyval, valamint a vele szorosan együttműködő IMF és Világbank megbízásából rendszeresen végeznek európai országértékeléseket az EU-ban és azon kívül is.

IOPS (International Organisation of Pension Supervisors)

A Pénztárfelügyelők Nemzetközi Szervezetének (IOPS) rendszeres ülésein kívül a Felügyelet képviselője 2010-ben több szemináriumon is előadást tartott a magyar tapasztalatokról, illetve a felügyeleti rendszerről a kockázatalapú felügyelés témakörében. Az IOPS 2010. évi legfontosabb projektje a kockázatalapú felügyelési eszközrendszer és az ahhoz kapcsolódó webes felület kialakítása volt. A projektben a PSZÁF is részt vett, az általa alkalmazott Kockázat Alapú Felügyelés Módszertana (KOMÓD) pedig az eszközrendszer kidolgozásának egyik modelljeként szolgált. Ugyanakkor, a szektor jelentőségének csökkenése miatt, valamint a rendelkezésre álló erőforrások racionális felhasználása érdekében a Felügyelet a jövőben kevésbé intenzíven fog részt venni ennek a csoportnak a munkájában.

IOSCO (International Organisation of Securities Commissions)

Az 1974-ben alakult szervezetnek a Felügyelet 1990 óta tagja, s így részt vett a 2010-ben megrendezésre került 35. éves konferencián. A PSZÁF ezen kívül az Európai Regionális Bizottság és az Enforcement and Exchange of Information munkacsoport munkájában vállalt aktívan szerepet.

BSCEE (Group of Banking Supervisors from Central and Eastern European Countries)

A Közép- és Kelet-Európai Bankfelügyelők Csoportja (BSCEE) 1991-ben magyar kezdeményezésre alakult. A PSZÁF alapító tagja és 2004-ig titkára is volt a kezdetben hat-, jelenleg már 21 tagú, Varsó központú csoportnak, amely Ausztriától Ukrajnáig, Észtországtól Albániáig nyújt együttműködési fórumot a régió országainak szakmai kérdések és információk megtárgyalására felsőszintű vezetői találkozói és konferenciáin. A 2010-es konferencia vendég látója Macedónia volt.

Konferenciák, előadások, konzultációk

A Felügyelet vezetői és munkatársai az EU-bizottsági kereteken kívül is számos jelentős konferencián vettek részt meghívott előadóként és vitapartnerként 2010-ben; köztük az EUROFI Financial Forum 2010-en, ahol az EU pénzügyi szervezeteinek és felügyeleteinek vezetői beszéltek meg az aktuális problémákat; a világ vezető bankfelügyeleti szakértőinek találkozóján, a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS) által 1979 óta két évenként szervezett International Conference of Banking Supervisors-on (ICBS); a gazdasági és pénzügyminiszterek, jegybankelnökök regionális (V6) CEE pénzügyi stabilitási találkozóján; a pénzmosás elleni szakértők szervezete, az Anti Money Laundering Professionals Forum (AMLFP Forum) európai konferenciáján, illetve a fogyasztók jobb tájékozódását elősegítő Investor Education Conference-en.

Nemzetközi szervezetek, külföldi felügyelet és pénzügyi szervezetek megbeszélései a Felügyeleten

A Nemzetközi Valutaalap (IMF) és a Világbank képviselői magyarországi látogatásaik során rendszeresen felkeresték a Felügyeletet. A Felügyelet vezetői és szakértői részletes és átfogó tájékoztatást adtak a magyar pénzügyi közvetítői rendszer állapotáról, a nagybankok – korábbi megállapodások alapján – figyelemmel kísért adatairól, a pénzügyi stabilitás érdekében tett intézkedésekről, az EU szabályozási és intézményi változásainak hatásairól, a devizahitelekkel kapcsolatos problémákról, a Felügyelet státuszáról és a felügyelés gyakorlatáról. A 2010. évi IV. cikkely szerinti konzultációt követő IMF-közlemény alapvetően pozitív értékelést adott a Felügyeletről. A PSZÁF szabályozásának módosítására tett korábbi IMF-javaslatok legnagyobb része – többek között a helyszíni ellenőrzési gyakorlat visszavezetése a rendszerbe, a kötelező felügyeleti rendelkezési jogosultság megteremtése – a PSZÁF-törvény módosításakor megvalósult, a határon átnyúló válságkezelésre tett javaslatok pedig részben az új európai felügyeleti intézmények létrehozásának keretében, részben pedig a határon átnyúló stabilitási csoportok létrehozására tett előkészületek formájában vannak megvalósulóban. A Pénzügyi Stabilitási Tanács működésére vonatkozóan ezzel szemben egyfajta korrekcióra került sor – a korábban az IMF támogatását is bíró, egyes kérdésekben alárendeltségi helyzetet teremtő konstrukciót – a jogalkotó a résztvevő 3 intézmény (MNB, NGM, PSZÁF) teljes

egyenjogúságára helyezte, amelyben mindhárom intézmény a törvényben számára előírt felelősséget és jogokat csorbítatlanul gyakorolja. Ez van összhangban az európai gyakorlattal és a hazai jogi környezettel. E változást az IMF tudomásul vette.

A kétoldalú felügyeleti kapcsolatok keretében a Felügyeleten rendszeresek a társfelügyeletek vezetőinek látogatásai. Így például 2010-ben a PSZÁF vendégei voltak az osztrák Pénzügyi Piacfelügyeleti Hatóság (FMA) és a Kínai Értékpapír Felügyelet (China Securities Regulatory Commission) elnöki szintű delegációi. Egyes szomszédos országok felügyeleteivel megállapodás alapján rendszeres középvezetői és szakértői szintű látogatásokat, kölcsönös előadásokat szervez a PSZÁF.

Rendszeresen visszatérő látogatók a világ nagy kereskedelmi bankjai és értékpapír-kereskedői, illetve hitelminősítő ügynökségeinek képviselői, akik a magyarországi pénzügyi folyamatokról, magyar és európai szabályozási változásokról és a piaci események felügyeleti megítéléséről tájékozódnak. Az ország hitelminősítésére a felügyeleti munka minősége is kihat. Végül, gyakran keresik meg a Felügyeletet kutatási intézmények szakértői konzultáció, vélemény és adatkérés céljából. A Felügyelet az ő tevékenységüket is igyekszik adat- és információ-szolgáltatással segíteni.

A FELÜGYELET MŰKÖDÉSE

Belső szabályozás és szervezetfejlesztés

Belső szabályozás

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2007. évi CXXXV. törvény 2010. január 1-ei módosítását követően új szervezeti és működési szabályzat lépett hatályba.

Az új szervezeti felépítés és az ehhez kapcsolódó belső működési rend életbe lépése szükségessé tette a belső szabályozó dokumentumok (elnöki utasítások, körlevelek) teljeskörű felülvizsgálatát. Ennek megfelelően került sor 2010. első felében 58 utasítás és valamennyi hatályban lévő körlevél aktualizálására, illetve deregulációjára.

2010. július 1-én a Felügyelet élén vezetéváltás történt. Az új vezetés elképzeléseit tükröző szervezeti struktúra létrehozása és az ehhez szükséges belső munkamegosztás a Felügyelet elnöke által 2010. szeptember 1-én kiadott új szervezeti és működési szabályzatban fogalmazódott meg.

Az új SZMSZ hatályba lépésével megteremtődtek a hatékonyabb felügyeleti munka alapfeltételei, lehetővé vált a pénzügyi intézmények magas színvonalú ellenőrzése, valamint a pénzügyi fogyasztók érdekeinek fokozottabb védelme. A korábbiakhoz képest:

- egyértelműen elkülönült a vizsgálati és a jogérvényesítési terület;
- lehetővé vált az átfogó ellenőrzések lefolytatása, a helyszíni vizsgálatok erősítése, a különböző piaci szereplők – például a közvetítők – egységes kezelése;
- megerősödött a fogyasztóvédelmi szakterület, egyértelművé váltak a hatáskörök és a feladatok;
- lehetővé vált a pénzügyi szektorra vonatkozó szabályozási munkában való aktívabb részvétel.

A határozottabb, kezdeményezőbb felügyeleti szerepvállalás az érdemibb, eredményesebb prudenciális felügyelést és fogyasztói érdekvédelmet is szolgálja. A Felügyelet fokozott figyelemmel kíséri a piaci történéseket, e mellett hangsúlyt kap a lakosság pénzügyi kultúrájának a fejlesztése, a fogyasztók tájékoztatása is. Az egyablakos ügyfélszolgálat létrejötté lehetővé tette a lakossági beadványok, észrevételek, kérelmek alapos és körültekintő kezelését.

A feladatok ellátásában az elnök munkáját két alelnök segíti, megosztva az ellenőrzési és a fogyasztóvédelmi feladatokat.

2010. szeptemberében, az új szervezeti és működési szabályzat előírásainak figyelembe vételével ismételten megkezdődött a belső szabályozó dokumentumok felülvizsgálata. A szeptembertől decemberig tartó időszakban 37 elnöki utasítás lépett hatályba, amelyből 34 a már korábban is létező szabályozó dokumentum felülvizsgálatának eredményeként született meg, három pedig az új igényekhez igazodóan készült el. A Felügyeleten 2010. december 31-én 69 elnöki utasítás volt hatályban.

Szervezetfejlesztés

A szervezeti működésre 2010-ben alapvető hatást gyakorolt, hogy az év során három alkalommal módosult a Felügyelet státusztörvénye. A változásokkal párhuzamosan került sor a

szervezeti keretek felülvizsgálatára: változtak a szervezet folyamatai és a feladat-felelősségi viszonyok is. A változások folyamatosan hatást gyakoroltak a szervezeti célokra, irányelvekre, módszerekre, a belső kontrollokra, mindazon tényezőkre, amelyek célkitűzéseket, útmutatást és belső összefogottságot adnak a szervezeti működésnek.

A Felügyelet vezetése a szervezeti átalakulások időszakában is kiemelt jelentőséget tulajdonított az integrált minőség- és információbiztonsági irányítási rendszer működtetésének. Az alkalmazott ISO 9001:2008 minőségirányítási szabvány és az ISO 27001:2005 információbiztonsági szabvány éves felülvizsgálata sikerrel zárult, a Felügyelet tanúsítványainak érvényesége újabb egy évvel meghosszabbodott. E két szabvány követelményeinek teljesítésével a Felügyelet a szolgáltató közigazgatással szemben megfogalmazott kormányzati elvárások teljesítéséhez is eredményesen hozzájárult, az állampolgárok és egyéb partnerek érdekeit szem előtt tartva. Az alkalmazott szabványok az elektronikus közszolgáltatások nyújtásának informatikai biztonságát is szolgálják.

A 2010. júliusi vezetőváltást követően számos, a szervezeti hatékonyság növelését célzó intézkedés született, mint pl.: a szervezeti egységek hatáskörének módosulása, egyes hierarchikus szintek változása és a szervezeti egységek keretein kívül végzett feladatok újragondolása, például a belső bizottságok újraszervezése. A belső kontrollrendszer fejlesztéseként és az elvárt szervezeti működés biztosítására megkezdődött a szervezeti folyamatok átvilágítását is szolgáló, folyamatszemplétű megközelítésen alapuló integrált kockázatmenedzsmentrendszer létrehozása.

A Felügyelet működését alapvetően befolyásolja a szervezeti struktúra, a kialakított funkciók és a munkatársi állomány viszonya, de legfőképpen az, hogy mennyire tud összhangot teremteni az egyéni és szervezeti célok között és milyen hatékonysággal képes humán erőforrását céljai érdekében mozgósítani. Az alkalmazottak közérzete, elégedettsége, meghatározója viselkedésüknek, a munkához és a munkaadóhoz való viszonyuknak, teljesítményüknek. A vezetés számára ezért kiemelten fontos, hogy a munkatársak motivációjának aktuális állapotáról pontos képpel rendelkezzen. Ennek részletes megismeréséhez munkatársi körben elégedettség-felmérés készült az év utolsó negyedében.

Ugyanebben az időszakban kezdődött el a valamennyi szervezeti egységre kiterjedő belső auditálási folyamat, amelynek eredménye az irányítási rendszer folyamatos fejlesztésére szolgál.

Belső ellenőrzés

A belső kontrollrendszer

A belső kontrollfolyamatok rendszere a szervezeten irányítás fontos segédeszköze. A Felügyelet belső kontrollfolyamatai az intézmény tevékenysége során kockázatot jelentő tényezők feltárását, a kockázatok kezelését és a kontrollok megfelelőségének biztosítását szolgálják. Megfelelő működésük esetén a kontrollrendszer elősegíti azt, hogy a szervezet a küldetését megfelelően és időben teljesítse, a jogszabályokban előírt feladatait megvalósítsa, céljait elérje.

2010-ben a Felügyelet belső kontrollrendszere a „folyamatba épített előzetes, utólagos és vezetői ellenőrzésből” (FEUVE), valamint a függetlenített belső ellenőrzésből állt. A belső ellenőrzés független, tárgyilagos bizonyosságot adó és tanácsadó tevékenységével hozzájárult

ahhoz, hogy a Felügyelet működésének továbbfejlődését a szabályok betartása, a gazdaságosság, hatékonyság és eredményesség területén elősegítse.

A Felügyelet belső szabályzataiban kialakított követelmények – betartásuk esetén – biztosítják a rendelkezésre álló források (pénzügyi, humán és reputációs) szabályszerű, gazdaságos, hatékony és eredményes felhasználását. A 2010. évben lefolytatott vizsgálatok nem tártak fel a belső szabályzatokban foglalt követelmények súlyos megsértéséből eredő szabálysértést, ezért nem került sor felelősség megállapítására sem.

Ennek jelentőségét tovább emeli, hogy 2010-ben változások történtek a vezetők személyében, a szervezeti rendben és a működést szabályozó rendszerben egyaránt, és ezek a változások a feladatok ellátásában az év egészét tekintve sem okoztak fennakadást.

Belső ellenőrzési vizsgálatok

A Belső ellenőrzési főosztály 2010. évi feladatai ellátása során a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003 (XI.26.) kormányrendelet előírásai szerint járt el, amely előírások – összhangban a nemzetközi gyakorlattal – a belső ellenőrzési terv kockázatelemzésre alapozottságát írja elő.

2010-ben a belső ellenőrzés vizsgálta:

- az illetmény-számfejtési és humánpolitikai szabályoknak való megfelelést;
- a gazdálkodási kockázatok kezelését;
- a közbeszerzési törvény alkalmazását a tárgyi eszközök beszerzése során és egy konkrét tanácsadási szolgáltatás esetében;
- a Szakmai ellenőrzési főosztály 2006-2008 között végzett vizsgálatainak hasznosulását a szakmai és a belső ellenőrzés összeolvadása kapcsán;
- a bírságpénzek pályáztatását, felhasználásának és nyomon követésének alakulását 2004 és 2009 között;
- a 2009. évi költségvetési beszámoló pénzügyi és szabályszerűségi megfelelést;
- a pénzügyi szervezetek felszámolását, illetve végelszámolását végző, a Felügyelet vagyongazdálkodásában lévő gazdasági társaság működésének jogszabályi megfelelését, gazdálkodását és számvitelét;
- a 2010. I. félévi költségvetési beszámolót, és az annak alapjául szolgáló számviteli nyilvántartásokat;
- valamint a Felügyelet iratkezelésének megfelelését.

A belső ellenőrzés 2010. november-december folyamán a felügyeleti középvezetőkkel folytatott interjúkra alapozva kockázatértékelést végzett abból a célból, hogy a 2011. évi ellenőrzési tervet a Felügyelet számára kockázatot hordozó legjelentősebb tényezőkre összpontosíthassa.

A megfelelő kockázatértékelés elősegíti a prevenciót, a Felügyelet vezetése számára időben ad jelzést a megelőzéshez, vagyis ahhoz, hogy a szervezeti kockázatok ne váljanak reputációs, humán vagy pénzügyi veszteséggé. A 2011. év ellenőrzési és tanácsadási tervét megalapozó kockázatértékelés új eleme volt, hogy annak során nem csupán az egyes szakterületek tipikus kockázatait, hanem a felügyeleti folyamatok ellátásában meghúzódó ún. kooperációs kockázatok feltárására is törekedett.

A belső ellenőrzési vizsgálatok tapasztalatai alapvetően azt igazolták, hogy a Felügyelet pénzügyi kontrolljai megfelelően szabályozottak és működésük is megfelelt a rendelkezésre

álló források szabályszerű, szabályozott, gazdaságos, hatékony és eredményes felhasználására vonatkozó jogszabályi és belső előírásoknak. A belső ellenőrzés rendszeresen egyeztetette belső ellenőrzési vizsgálat megállapításaira épített intézkedési javaslatokat a vezetői ellenőrzést végző vezetőkkel. A vezetés számára szükséges naprakész információk elérhetősége érdekében a belső ellenőrzés kidolgozta az intézkedési tervek státuszának elektronikus nyilvántartását.

A Felügyelet belső kontrollrendszerének fejlesztése során figyelembe veszi az államháztartási belső ellenőrzést végző szervek számára megfogalmazott ajánlásokat és javaslatokat. A belső kontrollrendszer továbbfejlesztése érdekében a Felügyelet folyamatszemléletű kockázatértékelést végez. A kockázatértékelési módszer fejlődésével párhuzamosan az éves ellenőrzési munkatervek és az egyes vizsgálati programok összeállításakor fokozottabban érvényesíthetővé válnak a kockázatértékelés eredményei.

A kockázatértékelési módszer továbbfejlesztésével párhuzamosan a Felügyelet kockázatkezelési keretrendszere is felülvizsgálatra kerül. A cél az, hogy

- a kockázatértékelés és -kezelés a Felügyelet összes eljárását, szervezeti egységét, rendszerét és projektjét lefedje, továbbá valamennyi szakterület megfelelően lássa el a kockázatkezelési feladatát;
- az ellenőrzési rendszer (FEUVE és belső ellenőrzés) mérje vissza a kockázatok kezelésének megfelelőségét, az intézkedéseket igénylő megállapításokra vonatkozóan készüljenek el intézkedési tervek és azokat hatékonyan és időben hajtsák végre;
- történjen meg az ellenőrzés részéről az intézkedések nyomon követése, mert ezzel bizonyosodik meg a Felügyelet vezetése a kockázatértékeléstől a kockázatkezelésig ívelő folyamat sikerességéről.

Humánpolitika és humánerőforrás-gazdálkodás

Humánpolitika

A Felügyeletnek, mint kiemelkedő jelentőségű alkotmányos szervnek elsődleges humánpolitikai célja egy olyan magasan képzett, elhivatott szakembergárda biztosítása, amelyre támaszkodva a PSZÁF képes megvalósítani stratégiai céljait. A sikeres munkavégzés nélkülözhetetlen feltétele a munkatársak elkötelezettségének folyamatos erősítése, a jó munkahelyi légkör, valamint az általános munkatársi elégedettség szem előtt tartása. A célok megvalósítását hivatottak támogatni a humánpolitikai stratégia elemei az áttekinthető előmeneteli rendszer, az alkalmazottak egyéni, a felügyeleti igényekkel összhangban álló fejlődését támogató oktatási-képzési terve, valamint a teljesítmény-értékelési és ösztönzési rendszer.

Humánerőforrás-gazdálkodás

A Felügyeleten a munkatársak a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény, illetve a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény alapján állnak jogviszonyban.

A 2010-ben megváltozott szervezeti struktúra jelentős munkaerőmozgáshoz, illetve számos, szervezeten belüli áthelyezéshez vezetett.

A 2010. december 31-i állapot szerinti legfontosabb létszámadataink a következők:

- a státuszban lévő és a helyettesítő munkatársak létszáma összesen 512 fő (448 fő köztisztviselő és 64 fő munkavállaló);
- vezetők létszáma 100 fő;
- felügyeleti tanácsadói/főtanácsadói címmel rendelkezők létszáma 62 fő;
- 2010. évi belépők száma 88 fő (ebből 25 fő határozott időre, 63 fő határozatlan időre);
- 2010. évi kilépők száma: 78 fő.

A Felügyelet lehetőséget biztosít a 2004. évi CXXIII. törvény által szabályozott ösztöndíjas foglalkoztatás alapján történő foglalkoztatásra, ezzel is támogatva a fiatalok gyakorlati munkatapasztalat-szerzését, illetve az oktatás és a munka világa közötti átmenet megkönnyítését. Ez egyben támogatja a Felügyelet utánpótlás-tervezését is. Az ösztöndíjas foglalkoztatottak száma 2010. december 31-én 32 fő volt.

Belső szabályozottság, juttatási rendszer

A Felügyelet kiemelt fontosságúnak tartja, hogy a belső szabályozók folyamatosan, rugalmasan biztosítsák a hatékony munkavégzés kereteit. 2010. során az összes humánpolitikai tárgyú szabályzat módosult.

A béren kívüli juttatási rendszer úgy került kialakításra, hogy minden munkatárs egyénre szabottan kiválaszthassa a számára legmegfelelőbb juttatási elemeket a törvény adta kereteken belül, szem előtt tartva a takarékos gazdálkodás követelményét. A dolgozói felmérés adatai alátámasztják, hogy a Felügyelet kompenzációs, illetve ösztönzési rendszere kivívta a munkatársak elégedettségét.

Képzés, fejlesztés

A Felügyelet 2010. évi képzési terve a szakterületek képzési igényeire alapozva állt össze. Elfogadása után a Humánpolitikai főosztály szervezte meg a képzési programokat és gondoskodott a képzési piac monitoringjáról, illetve az új képzési igényeket beépítette a képzési tervébe.

Az év során előtérbe kerültek a belső erőforrásból megvalósítható képzések. Ezek egyrészt költségtakarékosságuk miatt előnyösek, másrészt pedig hasznos a felügyeleti szellemi tőke közvetítése széles körű megosztása miatt. Nyelvi képzésen 63 fő vett részt, tanulmányi szerződése 71 munkatársnak van, továbbá az év során 217 fő vett részt konferencián, illetve szakmai továbbképzésen.

Kiválasztási rendszer

A kiválasztási rendszer hozzájárult ahhoz, hogy a Felügyeleten rendelkezésre álljon a komplex feladatok elvégzéséhez szükséges létszámú és magasán kvalifikált munkaerő. 2010-ben a kiválasztási rendszer keretében a Felügyelet 39 állaspályázatot írt ki.

Teljesítményértékelési rendszer, munkaköri rendszer

A Felügyelet által alkalmazott kompetencia-alapú teljesítményértékelési rendszer keretein belül megtörtént a 2010. évi egyéni teljesítményfeladatok meghatározása és értékelése. A Felügyelet teljesítményértékelésének működése, az értékelés szakaszainak lebonyolítása a rend-

szer informatikai alapú támogatásával valósult meg, amely a vezetők feladatainak megoldásához hatékony segítséget nyújtott.

Az alkalmazott, részben kompetencia alapú munkaköri rendszer munkakörönként határozza meg a munkatársaktól elvárt általános és specifikus ismereteket, készségeket, képességeket, valamint attitűdelemeket. Mindezek beépültek a munkaköri leírásokba, továbbá felhasználhatók az új dolgozók kiválasztása során is.

Képzés rövid neve	Célcsoport	Képzés időpontja
Külső szervezésű képzés		
US GAAP képzés	BB vizsgálatban résztvevők (18 fő)	febr. 23.
FORRÁS könyvelő program oktatása	Gazdasági igazgatóság munkatársai (15 fő)	febr. – jún.
IFRS szakértői képzés	Számviteli szakemberek (kijelölés alapján 10 fő)	ápr. – dec.
Belső szervezésű képzés		
Válságkezelés, menedzselés	Felügyelők (50 fő)	jún. 18.
Iratkezelői rendszer oktatása	Új belépők és iratkezelőt használók (102 fő)	okt. 19., 21., 26., 28., nov. 9., 11., 16., 18., dec. 7.
Előadás az osztrák felügyelet működéséről	Felügyelők (21 fő)	okt. 11.
Bírósági tapasztalatok	Az Engedélyezési és jogérvényesítési, a Fogyasztóvédelmi és a Piacellenőrzési igazgatóság munkatársai (70 fő)	nov. 25.
CRD változás	Alaptevékenységet ellátók (162 fő)	okt. 29, nov. 19., 26., dec. 14.
EU elnökség, új felügyeleti hatóságok	Felügyeleti munkatársak (35 fő)	nov. 11.

Kommunikációs tevékenység

Kommunikáció

A Felügyelet tájékoztatási kötelezettségének megfelelően elsősorban vezetői interjúk, sajtótájékoztatók, konferencia-kommunikáció, a sajtószóvivő sajtószerelése, illetve a honlap segítségével terjesztette a közérdekű információkat. 2010-ben összesen 1034 sajtómegkeresést kapott a hatóság. Az év során az ezek révén és más forrásokból szerzett információk alapján az írott és elektronikus sajtóban a Felügyelet tevékenységével kapcsolatban 5248 híradás jelent meg, amely mintegy 13 százalékos növekedés az előző évhez képest, s ebből 428 alkalommal a média a sajtószóvivő személyes tájékoztatására tartott igényt.

2010-ben a legfontosabb sajtónyilvánosságot kapott események a Felügyelet által a hitelfelvők védelméhez kapcsolódó javaslatok, az intézmény törvényi hátterének és szervezetének átalakítása, a fogyasztóvédelmi témavizsgálatok, illetve a magánnyugdíjpénztári rendszer átalakításával kapcsolatos felügyeleti lépések voltak. A további, jelentős nyilvánosságot kapott témák az alábbiak voltak: a Capital Partners ügye, a kötelező gépjármű-felelősség-

biztosítási változások, a krízisalapba történő felügyeleti befizetés, a MÁV ÁBE Biztosító vagyonszámolója, a Freedom Rocks-szal kapcsolatos vizsgálat, közérdekű keresetek indítása egyes piaci szereplőkkel szemben, MOL részvénykönyvi bejegyzés, a CEBS európai stressztesztje, a felügyeleti kockázati jelentések, a Magatartási Kódex-szel kapcsolatos felügyeleti szankciók, egyedi intézményi bírságok, a hitelközvetítői vizsga új rendszere, jogszolgáltatás az iszapkatasztrófa érintettjeinek, kgfb-kötés tiltása az AIM Biztosítónak, a fogyasztói csoportokkal kapcsolatos felügyeleti fellépés, a Pénzügyi Békéltető Testület létrehozása, valamint a Jógazda Takarékszövetkezettel kapcsolatos intézkedések.

A Felügyelet 2010-ben hét sajtótájékoztatót, illetve háttérbeszélgetést tartott, ezek témái az alábbiak voltak: az ügyfélszolgálat és a call-center megújítása, a Magatartási Kódex; a jelzáloghitelező pénzügyi vállalkozások vizsgálata és a Felügyelet intézkedései; a nyugdíjpénztárak 2009. évi hozamteljesítménye és a szektorral kapcsolatos egyéb aktualitások; a PSZÁF 2010. évi első kockázati jelentése; a Felügyelet fogyasztóvédelmi tevékenységének megújítása; a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjtarifa-hirdetéssel kapcsolatos felügyeleti elvárások; felügyeleti fellépés a jogosulatlan pénzügyi szolgáltatókkal és a fogyasztói csoportszervezőkkel szemben. A sajtótájékoztatók, háttérbeszélgetések többségénél hangsúlyos témaként szerepelt a pénzügyi fogyasztók segítése. Az év során a hatóság 81 sajtóközleményt, tájékoztatót juttatott el a médiának, illetve tett közzé a honlapján.

A Felügyelet honlapja

A Felügyelet weblapján 2010-ben is folytatódtak a fejlesztések és további, a pénzügyi fogyasztók és a felügyelt intézmények tájékoztatását elősegítő alkalmazások jelentek meg. A Felügyelet elektronikus rendszere hitelesített adatok fogadásához (ERA) lehetővé teszi, hogy a pénzügyi szolgáltatók termékeik aktuális kondícióit biztonságosan, elektronikus úton juttassák el a Felügyelethez. A 2010. év elején elérhetővé vált hitel- és lízingtermék-választó program már a pénzügyi szolgáltatók – jogszabály által előírt – adatszolgáltatása szerint tartalmazza az egyes termékek legfrissebb kondícióit és nyújt segítséget a fogyasztók számára a megfelelő hiteltermék kiválasztásban. Ez a program egyedülálló az eddigi felügyeleti gyakorlatban. A hasonló elv szerint működő, a betéti és megtakarítási termékek adatait tartalmazó alkalmazás 2011 nyarától, a folyószámla-választó program pedig várhatóan 2012. elejétől lesz használható.

A PSZÁF honlapjának látogatottsága 2010-ben dinamikusan nőtt: 156 országból mintegy 620 ezer látogató több mint 11 millió oldalt töltött le a honlapról. A weblap színvonalas megjelenítését és szolgáltatási körének bővítését 2010. decemberében a Magyar Marketing Szövetség „Az Év Honlapja 2010” díj odaítélésével ismerte el.

A fogyasztók tájékoztatása és szakmai konzultációk

A Felügyelet 2010. decemberében két témában adott ki fogyasztóvédelmi tájékoztatót, „Szánjon egy percet a PSZÁF netes alkalmazásaira!” és „Az áruhitelek” címmel. A karácsonyi fogyasztási hitelek felvevők tájékoztatása érdekében indított felügyeleti fogyasztóvédelmi kampány során közel 250 000 példányban jutottak el az információs kiadványok az érintett bankok, pénzügyi vállalkozások ügyfélszolgálatára, illetve hipermarketekbe.

A Felügyelet az elmúlt évben több mint 100 rendezvényt bonyolított le. Az év második felétől rendszeressé vált szakmai konzultáción a felügyeleti munkatársak – az új vezetés szándékait

tükrözően – 18 alkalommal tájékoztatták a felügyelt intézmények képviselőit, valamint egyéb partnereiket a jogszabályi változásokról, a Felügyelet tapasztalatairól és kezdeményezéseiről.

Informatika

A Felügyelet belső informatikai szolgáltatása

A Felügyelet működéséhez jellemzően kétirányú informatikai szolgáltatás társul: a befelé irányuló a felügyeleti feladatok támogatását végzi a hagyományos informatikai infrastruktúra és alkalmazások útján, a kifelé irányuló pedig a felügyelt intézmények saját informatikájának megfelelőségét, alapvetően informatika-biztonsági megfelelőségét vizsgálja.

A Felügyelet tevékenységét a vonatkozó jogszabályok határozzák meg, ez igaz az informatikai tevékenységekre is. A felügyelt intézményekkel összefüggésben ez nyilvánvaló, de a Felügyelet belső szolgáltató informatikájának is követnie kell a vonatkozó jogszabályokat, ezek közül is meghatározó a Ket. Ez a jogszabály ugyanis jelentősen átalakítja magát az ügymenetet, és ehhez a szolgáltató informatikának minden szükséges eszközt rendelkezésre kell bocsátani.

A Felügyelet 2010 végén maradéktalanul eleget tesz az alábbiaknak:

- ellátja az elektronikus tájékoztatási kötelezettségéből eredő feladatait (honlap és központi rendszer útján),
- biztosítani tudja az elektronikus kapcsolattartás lehetőségét mindazokban a kérelemre induló hatósági eljárásokban, amelyekben erre a Ket. az ügyfél számára lehetőséget nyújt,
- lehetővé teszi más hatóságokkal az elektronikus adat- és dokumentumcsere biztonságos és hiteles úton történő lebonyolítását.

Az elektronikus ügyintézés folyamatos elterjesztése stratégiai jelentőségű és hosszú távú feladatot jelent a Felügyelet számára.

A felügyelt intézmények informatikai vizsgálata

Az Informatika Felügyeleti főosztály (IFF) legfontosabb feladata a pénzügyi szektor informatikai biztonsága jogszabályok szerinti megfelelőségének felügyelete, a vizsgálati ütemterv végrehajtása. Ennek keretében – a felügyeleti főosztályokkal közösen, illetve saját kezdeményezés alapján – részt vettek 2010-ben is a felügyeleti vizsgálatok tervezésében, végrehajtásában és értékelésében. Az alaptevékenységet jelentő vizsgálati feladatok mellett részt vesznek az engedélyezési és a szakmai véleményezési feladatokban is. Ezek alapvetően a beérkezett dokumentumok alapján történő értékelések. A vállalt kontrollok kialakítását és működtetését a működési engedély kiadása utáni első helyszíni vizsgálaton tudják ellenőrizni.

Az informatikai felügyelők 2010-ben is részt vettek a bázeli irányelveknek való megfelelést vizsgáló validációkban. Mind a hitelezési, mind a működési kockázat oldaláról informatikai szempontból – az informatikai biztonság alapkövetelményén túl – kiemelt jelentőségűek az adattárolás, a reprodukálhatóság, a logikai hozzáférés témakörei, az ezekhez kapcsolódó kontrollok alkalmazásának szükségessége, valamint az adatkezelés és adatminőség kérdései.

A közös európai felügyeleti hatóságok informatikai felügyeleti módszertanának és gyakorlatának kölcsönös megismerésében tevékeny részt vállal a Felügyelet, megalapozva ezzel egy közös vizsgálati módszertan jövőbeli kialakítását.

A Felügyelet informatikai környezete, e-ügyintézés

A belső informatikai szolgáltatók az alkalmazásokhoz olyan informatikai technológiai környezetet alakítottak és alakítanak ki mindehhez, amelyik megfelelő (a bizalmasság, sértetlenség, rendelkezésre állás meghatározott követelményeit teljesítő) infrastruktúrát teremt és a szoftver technológia terén is biztosítja a megfelelő teljesítményű hozzáféréseket és karbantarthatóságot.

2010-ben az infrastruktúra üzem-folytonossága, biztonságának növelése érdekében megkezdük a földrajzilag elkülönülő másodlagos szerverközpont kiépítését. A jelentős beruházási és üzemeltetési költséggel járó fejlesztés 2011-ben fejeződik be.

Ugyancsak 2010-ben vált esedékessé a 2003 óta üzemelő, az alaptevékenységeket támogató informatikai alkalmazások felújítása, átalakítása. Ez azonban nem lehet egyszerű újrainrás, vagy új technológiai átalakítás, mert ezek a feladatok az ügyviteli folyamatok szükséges újratervezésével kapcsolódnak össze, különös tekintettel az e-ügyintézés lehetőségeire.

A PSZÁF kiemelten fontos feladatként kezeli az elektronikus ügyintézés mind szélesebb körű alkalmazását, mert az elektronikus ügyintézés kiterjesztése a Felügyelet feladatainak hatékony és gyors ellátását segíti. A Felügyelet élen jár a kommunikációs folyamatok elektronizálásában, mert ez biztosítja a felügyelt szervezetekkel, a társhatóságokkal és az ügyfelekkel történő biztonságos és költségtakarékos kapcsolattartást.

Felügyeleti aktivitás az adatszolgáltatás, az adatok nyilvánosságra hozatala és a kockázati monitoring területén

A felügyeleti adatszolgáltatások elsősorban a felügyelési tevékenységet alapozzák meg. A jogszabályi megfelelés ellenőrzésén és a kockázatok elemzésén túl a szektoradatok, illetve idősorok nyilvánosságra hozatalát is szolgálják. A rendszeres (napi, heti, havi, negyedéves és éves gyakoriságú) adatszolgáltatásokat 2010-ben még miniszteri és kormányrendeletek szabályozták, amelyek előkészítését a Felügyelet végezte. 2011-től a Felügyelet rendeletalkotási jogosultsága rugalmasabbá teszi az adatszolgáltatások rendeleti úton történő szabályozását.

A Felügyelet tudatosan törekszik arra, hogy az intézmények adatszolgáltatási terheit csak indokolt esetben növelje. Az adatminőség biztosítása, illetve az adatszolgáltatók támogatása érdekében a Felügyelet honlapján a kitöltést segítő, rendszeresen frissített tartalmú módszertani útmutatókat tesz közzé.

A Felügyelet a rendszeres adatszolgáltatások útján rendelkezésre álló információkból a közérdeklődésre számot tartókat szektorszinten aggregáltan havi, illetve negyedéves gyakorisággal frissítve honlapján nyilvánosságra hozza magyar és angol nyelven, azzal a céllal, hogy az elemzők és az érdeklődők széles köre számára információt szolgáltatson a felügyelt piaci szereplők tevékenységéről, illetve a piaci folyamatok alakulásáról. A statisztikai idősorok tartalmát 2010-ben a felmerülő igényeknek megfelelően tovább bővítette, valamint éves gyakorisággal egyedi intézményi, az auditált beszámolókra (mérleg, eredmény-kimutatás) épülő adatokat is közzétesz a honlapon, az ún. Aranykönyv-ben.

Az intézményeknek előírt felügyeleti adatszolgáltatás részét képezi a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása elleni tevékenységgel kapcsolatos rendszeres információnyújtás is. A Felügyelet honlapján folyamatosan megjeleníti és frissíti a pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megelőzésével és megakadályozásával kapcsolatos hazai és nemzetközi előírásokat, útmutatókat, ajánlásokat, szankciós listákat, illetve egyéb szükséges és hasznos információkat.

A kockázatalapú felügyelés részeként a PSZÁF negyedéves adatszolgáltatásra épülő kockázati monitoring-rendszert működtet, mely az egyes kockázatokhoz rendelt, az adatszolgáltatásból számított mutatók értékeinek sztenderdizált módszertan szerinti értékelésével négyfokozatú skálán minősíti az intézmények pénzügyi és működési kockázatait. 2010. év során megvalósult a monitoring-módszertan koncepciójának felülvizsgálata és továbbfejlesztése. Ezt követően elkezdődött a működő rendszerek felülvizsgálata és azok új módszertan szerinti átalakítása. A kockázati monitoring-módszertan lényege, hogy az adott intézmény releváns kockázatait néhány jól megválasztott és megfelelően súlyozott mutatóval mérje. Az átalakítás eredményeként a korábban használt hasonló tartalmú mutatók kiszűrésre kerültek, továbbá a több szektorra jellemző mutatók számítása (pl.: ROA, ROE) egységesült. A fejlesztés célkitűzése az intézmények felügyelésének megerősítése a kockázati monitoring-értékelésekkel, ezért a rendszerek átalakítása az érintett szakterületekkel szoros együttműködésben történt. A felügyelt intézmények komplex kockázati értékelését megelőzően negyedéves gyakorisággal készül a vezetők részére kialakított kockázati gyorsjelentés, melynek célja, hogy az adatszolgáltatás teljesítését követő két héten belül felhívja a figyelmet azokra az intézményekre és kockázatokra, ahol a mutatók magas kockázati besorolást eredményeznek.

Törvény-előkészítés

Közreműködés törvények előkészítésében

A jogszabályok előkészítésében történő részvételt az új feladatokra tekintettel a Szabályozási főosztálytól az újonnan létrehozott Kodifikációs főosztály vette át 2010. második felében, és új eljárásrend alakult ki a jogszabály-előkészítési és egyeztetési folyamatokra vonatkozóan.

Az új Psztv. hatálybalépéséig a Felügyelet folyamatosan aktív szerepet vállalt annak kialakításában, véleményezésében és a Felügyeletet alkotmányos szervvé emelő Alkotmánymódosítás véglegesítésében. A Felügyelet aktívan részt vett az Országgyűlés 2010-es őszi ülészakájának lezárása előtt az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLIX. törvény kidolgozásában. E törvény elfogadása következtében jelentős módosulások történtek az ágazati törvényekben, amennyiben tartalmazta többek között a Hpt., a Tpt., az Lpt., a Jht., a Bit., a Pmt., Bszt. módosítását. A Felügyelet szabályozási tevékenységének köszönhetően javult a fogyasztók helyzete és a piac biztonsága. A Felügyelet javaslatait fogadta el az Országgyűlés, amikor a hitelintézeti törvény módosításával a devizaalapú lakáshitel- és pénzügyi lízingszerződések esetében a deviza-középfolyam vagy az MNB hivatalos devizaárfolyam alapján történő átváltást írta elő a hitelező intézmények számára. Mindezek mellett a Felügyelet a Nemzetgazdasági Minisztériummal együttműködve szerves részt vállalt az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXX. törvény munkálataiban. A 2010-es év második felében megkezdődtek a befektetési alapkezelőkről és a kollektív befektetési formákról szóló törvény előkészületei, amelynek során a Felügyelet együttműködött a jogszabályt előkészítő NGM-mel, a Magyar Bankszövetséggel és a befektetési alapkezelők képviselőivel.

Jóllehet a PSZÁF hatásköre nem terjed ki a fogyasztói csoportok felügyeletére, 2010 őszén a Felügyelet mégis kezdeményezte a fogyasztói csoportok problémájának büntetőjogi eszközökkel történő radikális kezelését is, amely munka még jelenleg is zajlik.

Ezen túlmenően a Felügyelet rendszeresen, alkotó módon veszi ki a részét a pénzügyi tárgyú európai szintű jogalkotási munkában, illetve az ilyen európai jogszabálytervezetekre vonatkozó egységes magyar álláspont kimunkálásában és szükség szerint képviselőként is. Igen jelentős az a felügyeleti tevékenység is, amely az életbe lépő európai pénzügyi tárgyú joganyag hazai átültetésére irányul, az erre vonatkozó hazai szabályozás alakítása, formálása a Felügyelet napi feladatai között szerepel. 2010 során ez utóbbi elsősorban (de nem kizárólag) a tökéletesítésre vonatkozó új európai szabályozás átültetésére irányult.

Elemzési tevékenység

A Felügyelet elemzési tevékenysége a hatékony kockázatfeltárás és -értékelés, illetve a kockázatkezelés módjára történő javaslattétel egyik fontos alkotóeleme. Ezt a tevékenységet az intézmény a következő témákra és szintekre bontva végzi:

- környezetelemzés – a nemzetközi és hazai politikai, gazdasági és pénzügyi, az utóbbin belül pedig piaci és intézményi környezet trendjeinek, eseményeinek és kilátásainak megismerése érdekében;
- szektorelemzés – a hazai pénzügyi szektor, illetve az egyes alszektorok (bankok és szakosított hitelintézetek, szövetkezeti hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások, biztosítók, befektetési szolgáltatók, alapkezelők és befektetési alapok, illetve pénztárak) egészére jellemző irányzatok és jelenségek, valamint az azokon belüli intézményi eloszlások feltárása, a kilátások és kockázatok értékelése érdekében;
- intézményelemzés – a felügyelt intézmények egyedi állapotának, működési sajátosságainak és eredményességének, valamint kockázatainak megismerése és értékelése, a prudenciális felügyelés alátámasztása céljából; és végül
- piacelemzés – a hazai pénzügyi piacokon megjelenő termékek és szolgáltatások, valamint a szolgáltatók tevékenysége szabályszerűségének ellenőrzése, az ügyfelek tájékoztatása és a velük való bánásmód feltárása, vagyis a fogyasztóvédelmi és a piacellenőrzési tevékenység érdekében.

A fentiek közül az intézmény- és piacelemzési feladatokat a Felügyelet prudenciális, fogyasztóvédelmi és piacellenőrzési tevékenységébe ágyazottan, a felügyelői kar vonatkozó területeinek munkatársai által végzi, amit a vonatkozó felügyeleti szakterületekről szóló fejezetek tartalmaznak. Az említett területeken folytatott elemzési munka kiemelkedő termékeit egyrészt az alszektoronkénti, negyedéves gyakoriságú kockázatértékelések, másrészt a fogyasztóvédelmi vizsgálati jelentések és koncepcionális anyagok képviselik.

A környezeti és szektorelemzést ezzel szemben a Felügyelet elkülönült szervezeti egységen keresztül folytatja, amellyel, hogy az intézmény- és piacelemzésnek is vannak szektorszintű következtetéseket tartalmazó jelentései. A szóban fogó tevékenység keretében 2010-ben:

- három alkalommal elkészítette és nyilvánosságra hozta a Felügyelet kockázati jelentését;

- a nagybankok részvételével két alkalommal piaci kockázati stressztesztet végzett;
- gondoskodott a belső célú szektorszintű kockázati térkép felújításáról;
- kiterjedt tájékoztatási tevékenységet folytatott egyes nemzetközi szervezetek (EU, IMF, OECD, CEIOPS, IIF), hitelminősítő ügynökségek, európai társfelügyelet és különféle piaci szereplők irányában; illetve
- jelentős számú ad-hoc elemzési feladatot végzett el a pénzügyi szektort fenyegető kockázatok feltárása és értékelése, a felügyeleti döntések és szabályozási, intézkedési javaslatok alátámasztása érdekében.

Peres ügyek

2011. január 1-én összesen 124 peres, illetve bírósági nem peres eljárás volt folyamatban a Felügyelet ellen, három további ügyben a Felügyelet felperesként indított közérdekű keresetet. A 2010. évben összesen 112 új peres ügy indult, amelyből 105 közigazgatási peres és nem peres eljárás, három közérdekű kereset, három kártérítési per, továbbá egy személyiségi jogi per volt.

A 2010. év során indult új peres ügyek megoszlása szektoronként:

Banki szektor	65
Tőkepiaci szektor	15
Biztosítói szektor	19
Pénztári szektor	9
Egyéb	4

A tárgydőszakban összesen 80 per fejeződött be véglegesen.

A 2010. év során jogerősen befejezett peres ügyek megoszlása szektoronként:

Banki szektor	55
Tőkepiaci szektor	6
Biztosítói szektor	14
Pénztári szektor	-
Egyéb ⁴	5

A 2010. év során jogerős bírósági határozattal véglegesen lezárult 80 perből 76 esetben a Felügyelet lett a pernyertes. Három esetben a bíróság a Felügyelet eljárását megszüntető végzését hatályon kívül helyezte és a Felügyeletet az eljárás lefolytatására kötelezte, egy esetben a Felügyeletet a bíróság közérdekű adatnak minősülő közigazgatási iratok kiadására kötelezte.

⁴ Más közigazgatási szerv eljárását érintő, személyiségi jogi, adatvédelmi, illetve közérdekű adat kiadása iránti per.

A Felügyelet gazdálkodása

A gazdálkodás jogszabályi keretei

A Felügyelet az állami költségvetésen belüli elhelyezkedése szempontjából fejezeti jogosítványokkal felhatalmazott, önállóan működő és gazdálkodó közhatalmi költségvetési szerv, amelynek költségvetése az Országgyűlés költségvetési fejezetén belül önálló címet képez. A Felügyelet cím a megelőző évekhez hasonlóan 2010. évben is két alcímre volt alábontva: Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete („intézmény”) és fejezeti kezelésű előirányzatok („fejezeti tartalék”).

Az Országgyűlés a Felügyelet bevételi és kiadási főösszegét 10.255 millió forintban fogadta el a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről szóló 2009. évi CXXX. törvényben (a továbbiakban: költségvetési törvény). A Felügyelet gazdálkodásának jogszabályi kereteit a költségvetési törvényben foglaltakon túl alapvetően az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény, az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. (XII. 19.) Korm. rendelet, a Pszvt., valamint a Felügyelet belső szabályzatai jelölik ki. A Felügyelet kizárólag a saját bevételeiből gazdálkodó központi költségvetési szerv, 2010. január 1-től autonóm államigazgatási szerv.

7. táblázat

PSZÁF fejezet összesen bevételeinek alakulása előirányzatokként ezer forintban és %-ban									
Bevételek (fejezet összesen)	2009. év				2010. év				2010. évi teljesítés / 2009. évi teljesítés
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés megoszlása	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés megoszlása	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10=8/4
Eljárási díjak	01 100 000	101 033	164 598	0,7%	161 700	219 178	219 178	1,9%	133,2%
Felügyeleti díjak	02 10 377 600	10 377 600	10 192 045	46,5%	9 504 600	9 880 778	9 886 956	87,2%	97,0%
Bírság	03 200 000	354 681	775 572	3,5%	400 000	400 000	412 917	3,6%	53,2%
Számlás és egyéb bevételek	04 67 700	66 667	53 943	0,2%	38 300	62 031	62 103	0,5%	115,1%
Kölcsönök visszatérülése	05 125 400	136 415	154 213	0,7%	150 000	117 483	117 415	1,0%	76,1%
Tárgyévi pénzforgalmi bevételek (01+...+05)	06 10 870 700	11 036 396	11 340 371	51,6%	10 254 600	10 679 470	10 698 569	94,4%	94,3%
Előző évről áthozott előirányzat maradvány	07 -	10 338 044	10 338 044	47,1%	-	0	0	0,0%	0,0%
Függő, átfutó, kiegyenlítő bevétel	08 -	-	-42 035	-0,1%	-	-	-90 388	-0,8%	215,0%
"Konszolidált" bevételek (06+...+08)	09 10 870 700	21 374 440	21 636 380	98,6%	10 254 600	10 679 470	10 608 181	93,6%	49,0%
Átvétel intézménytől	10 455 500	52 150	52 150	0,2%	-	-	-	0,0%	0,0%
Átvétel fejezeti kezelésű előirányzattól	11 -	266 660	266 660	1,2%	-	728 341	728 341	6,4%	273,1%
Bevételek összesen (09+...+11)	12 11 326 200	21 693 250	21 955 190	100,0%	10 254 600	11 407 811	11 336 522	100,0%	51,6%

A Felügyelet bevételei

A Pszvt-ben rögzítettek szerint a Felügyelet bevételeit a felügyeleti díj, a Felügyelet által kiszabott bírságok és az egyéb bevételek alkotják. 2010-ben a pénzforgalmi bevételek 10.699 millió forintban teljesültek, ami a 2009. évi 11.340 millió forintos tényleges bevételhez képest 5,7%-os csökkenést képvisel. A 2010. évi 10.255 millió forintos tervezett bevételhez viszonyítva a tényleges bevétel 4,3%-os túlteljesülést mutat. Ezen belül a felügyeleti díjbevételek 9.887 millió forintot tettek ki, az előző évihez képest 3,0%-kal mérséklődő, a 2010. évi 9.505 millió forintos tervszámot viszont 4,0%-kal meghaladó módon. A bírságbevételek az eredetileg előirányzott 400 millió forintot kis mértékben meghaladva, 413 millió forintban teljesültek. E bevételek jelentős része azonban pénzforgalmilag teljesült ugyan, de végleges bevételként nem vehető számításba, mert jelenleg per alatt áll.

A Felügyelet bevételeinek alakulása piaci szektoronként

2010-ben a felügyeleti díjbevételek döntő többségét, 67,7%-át a pénzüpi szektorból befolyó bevételek jelentették, további 11% pedig a biztosítási piacról, 10,9% a pénztári területről, 10,4% pedig a tőkepiaci szereplőktől érkezett.

8. táblázat

PSZÁF bevételeinek alakulása piaci szektoronként ezer forintban és %-ban									
Szektor		2009.év				2010.év			
		Alapdíj	Változódíj	Összesen	Megoszlás	Alapdíj	Változódíj	Összesen	Megoszlás
1		2	3	4=2+3	5	6	7	8=6+7	9
Pénzüpiac	01	178 793	7 391 564	7 573 424	74,3%	185 870	6 505 997	6 694 119	67,7%
Tőkepiac	02	24 450	772 416	796 866	7,8%	50 539	975 859	1 027 139	10,4%
Biztosítás	03	225 100	858 199	1 083 537	10,6%	140 260	945 959	1 088 621	11,0%
Pénztárak	04	47 092	691 106	738 217	7,2%	47 261	1 029 452	1 077 078	10,9%
Bevételek összesen (01+...04)	05	475 435	9 713 286	10 192 045	100,0%	423 930	9 457 267	9 886 956	100,0%

Pénzüpi szektor

A pénzüpi szektorból, vagyis a bankok, a szövetkezeti hitelintézetek, a pénzügyi vállalkozások, stb. köréből származó felügyeleti díjbevételek 11,6%-kal elmaradtak a 2009. évitől. A pénzüpi bevételek főként a bankszektor csökkenő mértékű kockázatvállalásának következtében estek vissza, ami a tőkekövetelmény, mint vetítési alap mérséklődésén keresztül érvényesült. Az említett hatás egy része az előző évi bevételek 2010-ben érvényesülő korrekciója miatt jött létre, mert a tőkekövetelmény már 2009. közepe óta, a gazdasági-pénzügyi válság következtében, főleg a hitelezési tevékenység visszaesésével összhangban, csökkent, és a 2010. év végi alacsonyabb tőkekövetelmény miatt a korábban előlegként befizetett díj egy részét a Felügyeletnek vissza kellett térítenie. Az itt említett negatív korrekció hatását azonban enyhítette a devizahiteleknek a forint gyengülése miatti felértékelődése. Ugyanez a tényező a szövetkezeti hitelintézetek esetében kevésbé, a pénzügyi vállalkozások esetében viszont még erőteljesebben érvényesült. A pénzügyi vállalkozásokon keresztül történő finanszírozás mértéke a válság során jelentősen csökkent, mert a jellemző célpiacok, az ingatlan- és a gépjárműpiac gyengén teljesítettek, a veszteségek jelentősek és a tulajdonos bankok egy része a tevékenységek egy részét a saját mérlegébe vonta vissza.

9. táblázat

Pénzüpi szektor bevételeinek alakulása ezer forintban és %-ban								
Szektor/tevékenység		2009.év			2010.év			2010.évi teljesítés/ 2009.évi teljesítés
		Alapdíj	Változódíj	Összesen	Alapdíj	Változódíj	Összesen	
1		2	3	4=2+3	5	6	7=5+6	8=7/4
Bank	01	72 000	6 151 789	6 223 789	74 000	5 448 989	5 522 989	88,7%
Bank képviselő	02	507		507	843		843	166,5%
Hitelközvetítő	03	1 000	4 890	5 890	1 000	4 513	5 513	93,6%
Külföldi pénzüpi intézet fióktelepe	04	2 600	234 437	237 037	2 385	214 199	216 584	91,4%
Pénzfeldolgozó	05	250	100	350	250		250	71,4%
Pénzforgalmi intézmény	06				398	121	519	
Pénzüpi ügynök	07	11 912	4 174	16 086	18 649	1 055	19 704	122,5%
Pénzügyi vállalkozás	08	53 018	721 629	774 646	51 870	561 304	613 173	79,2%
Pénzváltó	09	9 506	3 377	12 883	9 476	15	9 491	73,7%
Takarékszövetkezet	10	28 000	271 169	299 169	27 000	275 801	302 801	101,2%
Késedelmi pótlék	11			3 068			2 251	73,4%
Pénzüpi szektor összesen (01+...11)	12	178 793	7 391 564	7 573 424	185 870	6 505 997	6 694 119	88,4%

Biztosítási szektor

A biztosítási szektorból származó felügyeleti díjbevételek 0,5%-os növekedést mutatva lényegében az előző évi szinten maradtak. Egyrészt a biztosítók esetében is mérséklődött a tőkekövetelmény, s ez negatívan hatott a felügyeleti díjak alakulására, másrészt viszont az ugyancsak vetítési alapként szereplő kezelt vagyon a kedvező befektetési eredmények miatt jelentősen nőtt. A biztosítási szektorból realizált díjbevételek azonban mégsem bővültek érdemlegesen, mert a függő biztosítás-közvetítők alapdíjterhelése erősen csökkent.

10. táblázat

Biztosítási szektor bevételeinek alakulása								
ezer forintban és %-ban								
Szektor/tevékenység	2009.év			2010.év			2010.évi teljesítés/ 2009.évi teljesítés	
	Alapdíj	Változódíj	Összesen	Alapdíj	Változódíj	Összesen		
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6	8=7/4	
Alkusz	01	18 940	819	19 758	28 701	68	28 769	145,6%
Biztosítási szaktanácsadó	02	1 050	280	1 330	1 150		1 150	86,5%
Biztosító egyesület	03	1 125	24 000	25 125	1 060	21 236	22 296	88,7%
Biztosító fiók	04	18 000	732	18 732	19 987	2 464	22 450	119,9%
Biztosítótársaság	05	66 000	832 178	898 178	64 000	922 134	986 134	109,8%
Független biztosításközvetítő fiókja	06	100		100	366		366	366,4%
Függő biztosításközvetítő	07	117 535	-100	117 435	9 446	10	9 456	8,1%
Többes biztosítási ügynök	08	2 350	291	2 641	15 550	46	15 596	590,7%
Késedelmi pótlék	09			238			2 402	1010,5%
Biztosítási szektor összesen (01+...+09)	10	225 100	858 199	1 083 537	140 260	945 959	1 088 621	100,5%

Pénztári szektor

A pénztári szektorból származó bevételek jelentősen gyarapodtak, mert egyrészt a magánnyugdíjpénztáraknál számottevő tőkebeáramlásra került sor, másrészt a pénztári portfóliók befektetési eredményei is kedvezően alakultak. Előre látható azonban, hogy a magánnyugdíjpénztári szektor várható erőteljes zsugorodása 2011-től kezdve a felügyeleti díjbevételekre számottevő negatív hatást fog gyakorolni.

11. táblázat

Pénztári szektor bevételeinek alakulása								
ezer forintban és %-ban								
Szektor/tevékenység	2009.év			2010.év			2010.évi teljesítés/ 2009.évi teljesítés	
	Alapdíj	Változódíj	Összesen	Alapdíj	Változódíj	Összesen		
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6	8=7/4	
Magánnyugdíjpénztár	01	38 000	505 781	543 781	38 000	792 826	830 826	152,8%
Önkéntes egészségbiztosítási pénztár	02	2 067	12 429	14 496	2 176	8 492	10 668	73,6%
Önkéntes nyugdíjpénztár	03	6 300	171 999	178 299	6 203	227 552	233 755	131,1%
Önkéntes önszegélyező pénztár	04	725	897	1 622	882	582	1 464	90,2%
Pénztári szektor tevékenység nélkül	05			19			365	1937,7%
Pénztári szektor összesen (01+...05)	06	47 092	691 106	738 217	47 261	1 029 452	1 077 078	145,9%

Tőkepiaci szektor

A tőkepiaci szektorból származó bevételek esetében jelentős növekedés történt, mert a befektetési alapoknál nagyarányú tőkebeáramlásra került sor és az ügynökök száma is jelentősen nőtt.

12. táblázat

		Tőkepiaci szektor bevételeinek alakulása						
		ezer forintban és %-ban						
Szektor/tevékenység		2009.év			2010.év			2010.évi teljesítés/2009.évi teljesítés
		Alapdíj	Változódíj	Összesen	Alapdíj	Változódíj	Összesen	
1		2	3	4=2+3	5	6	7=5+6	8=7/4
Árutőzsdei szolgáltató	01	1 200	1	1 201	1 083	42	1 125	93,7%
Befektetési vállalkozás	02	3 400	25 412	28 812	5 800	31 009	36 809	127,8%
Befektetési alapkezelő	03	6 600	80 869	87 469	7 200	66 788	73 988	84,6%
Befektetési alap	04		650 317	650 317		853 834	853 834	131,3%
Kockázati tőkealap	05		4 628	4 628		11 509	11 509	248,7%
Kockázati tőkealapkezelő	06	3 000		3 000	4 800		4 800	160,0%
Elszámolóház	07	2 200	7 216	9 416	1 800	9 381	11 181	118,8%
Értékpapír ügynök	08	7 650	776	8 426	28 256		28 256	335,3%
Értéktőzsde	09	200	1 493	1 693	200	1 422	1 622	95,8%
Külf. befektetési vállalkozás fióktelepe	10	200	1 705	1 905	400	843	1 243	65,2%
Befektetési szolgáltató	11							
Központi szerződő fél	12				400	1 031	1 431	
Központár	13				600		600	
Késedelmi pótlék	14						741	
Tőkepiaci szektor összesen (01+...14)	15	24 450	772 416	796 866	50 539	975 859	1 027 139	128,9%

Bírságbevételek

Amennyiben a Felügyelet ellenőrzése során a Pszvtv-ben meghatározott szervezetek és személyek terhére megállapítja a vonatkozó jogszabályokban, belső szabályzatokban, illetve a Felügyelet határozatában foglaltak megszegését, megkerülését, elmulasztását vagy késedelmes teljesítését, bírságot szabhat ki. 2010-ben 413 millió forint összegű bírságbevételek érkeztek a Felügyeletre. Ez a 2009. évi 776 millió forintos bírságbevételek 53,2%-át teszi ki. A bírságbevételek alakulása terén mutatkozó jelentős csökkenés oka abban áll, hogy 2009. évben a Felügyelet a Soros Fund Management LLC-t 489 millió forintra bírságolta, és ehhez mérhető bírságtétel 2010 során nem merült fel.

13. táblázat

		PSZÁF bírság bevételeinek alakulása	
		ezer forintban	
		Befolyt bírság összege	
1		2	
Pénzpiac	01	87 999	
Tőkepiac	02	154 610	
Biztosítás	03	55 058	
Pénztárak	04	27 450	
Felügyeleti bírság (01+...+04)	05	325 117	
Fogyasztóvédelmi eljárás során kiszabott bírság	06	87 800	
Bírság mindösszesen (05+06)	07	412 917	

A Felügyelet kiadásai

A Felügyelet kiadási előirányzataival a gazdálkodási szabályzatában meghatározott keretgazdálkodási rendszer szerint gazdálkodik. 2010. évi kiadásainak 10.255 millió forint összegű előirányzata az előző évi 12.942 millió forint összegű maradvánnyal, a 425 millió forint összegű többletbevételekkel és a fejezeti kezelésű előirányzattól átvett 728 millió forinttal együttesen 24.350 millió forint összegű módosított előirányzatot eredményezett (a belső halmozódásoktól megtisztított módosított kiadási előirányzat 23.621 millió forint), amelyből összesen 14.983 millió forint kiadás (14.255 millió forint belső halmozódásoktól megtisztított kiadás) teljesült.

A Felügyelet 2010. évi működtetése 8.755 millió forintba került. Ez a 2009. évi 8.743 millió forintos konszolidált összes kiadást mindössze 0,1%-kal haladta meg, reálértékben pedig – a KSH fogyasztói árindexe alapján számolva – 4,6%-os csökkenést mutat.

Ugyanakkor, az előző évi tényhez viszonyítva a kiadási főösszeg 65,3%-kal, a halmozódások nélküli összes kiadás pedig 63%-kal nőtt. Ez a nagyarányú növekedés alapvetően az alábbi két rendkívüli kiadási tételre vezethető vissza:

- a Kormány a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelte által kiszabott bírságból származó bevétel felhasználásáról szóló 7/2010. (I. 22.) Korm. rendeletében úgy döntött, hogy a Felügyelet 500 millió forintot köteles befizetni a krízishelyzetbe került személyek támogatása céljára nyitott számlára („Krisis Alap”-ba); illetve
- a költségvetési törvény módosítása a költségvetés javára 5000 millió forint befizetési kötelezettséget írt elő a Felügyeletnek 2010. szeptember 30-ai befizetési időpontra vonatkozóan.

E két egyszeri befizetési kötelezettség teljesítése a Felügyelet éves összkiadásainak 36,7%-át adta. Az említett rendkívüli tételek levonása után fennmaradó, a belső halmozódásoktól megtisztított összes kiadás az az összeg, amelybe a Felügyelet 2010. évi működtetése került.

14. táblázat

PSZÁF fejezet összesen kiadásainak alakulása előirányzatonként									
ezer forintban és %-ban									
Kiadások (fejezet összesen)	2009. év				2010. év				2010. évi teljesítés / 2009. évi teljesítés
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés megoszlása	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés megoszlása	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10=8/4
Személyi juttatások	01 4 815 000	6 175 567	4 606 239	50,8%	5 037 600	7 444 815	4 882 638	32,6%	106,0%
ebből: - kereset	02 4 063 900	5 479 810	3 910 535	43,2%	4 185 700	6 265 986	3 787 555	25,3%	96,9%
Munkaadókat terhelő járulékok	03 1 469 000	1 911 735	1 343 816	14,8%	1 443 900	2 124 143	1 279 493	8,5%	95,2%
Dologi és egyéb folyó kiadások	04 3 015 900	4 618 295	1 963 493	21,7%	2 701 600	10 043 932	6 962 433	46,5%	354,6%
ebből: - befizetési kötelezettség maradványból				0,0%		12 753	12 753	0,1%	-
- befizetés a központi költségvetésbe				0,0%		5 000 000	5 000 000	33,4%	-
Működési célú átadások, egyéb kiadások	07 1 209 400	6 994 212	723 287	8,0%	479 600	2 940 930	1 549 542	10,3%	214,2%
ebből: - utalás fejezeti számlára	08 455 500	52 150	52 150	0,6%				0,0%	0,0%
- utalás intézményi számlára	09 455 500	266 660	266 660	2,9%		728 341	728 341	4,9%	273,1%
- utalás Krisis Alap számára	10			0,0%		500 000	500 000	3,3%	-
Működési költségvetés (01+03+04+07)	11 10 509 300	19 699 809	8 636 835	95,3%	9 662 700	22 553 820	14 674 106	97,9%	169,9%
Felhalmozási költségvetés	12 691 500	1 789 162	380 658	4,2%	541 900	1 589 197	294 028	2,0%	77,2%
Kölcsönök nyújtása	13 125 400	204 279	37 833	0,4%	50 000	206 693	64 599	0,4%	170,7%
Függő, átfutó, kiegyenlítő kiadás	14 -	-	6 416	0,1%	-	-	-49 580	-0,3%	-772,8%
"Konszolidált" kiadások	15 10 870 700	21 374 440	8 742 932	99,4%	10 254 600	23 621 369	14 254 812	95,1%	163,0%
Kiadások összesen	16 11 326 200	21 693 250	9 061 742	100,0%	10 254 600	24 349 710	14 983 153	100,0%	165,3%

Az intézményi kiadásokról megállapítható, hogy a személyi juttatások (létszámgazdálkodás, cafetéria, költségtérítések és természetbeni juttatások), az adó-, járulékos és egyéb fizetési kötelezettségek, és a székház-fenntartás költségei (ingatlanok üzemeltetése) meghatározó jelentőségűek. A személyi juttatások 2010-ben az összes rendszeres, konszolidált kiadás 70,3%-át, a dologi kiadások pedig 22,3%-át tették ki. A legnagyobb tételt kitevő személyi juttatások volumene 6,0%-kal gyarapodott, ami nagyobb részben az átlagos létszám 3,4%-os növekedésének, kisebb részben pedig az egy foglalkoztatottra jutó juttatások mérsékelt emelkedésének következménye volt. Ide tartozó információ, hogy a Felügyelet elfogadott létszámkerete 2010-ben 500 fő, átlagos statisztikai állományi létszáma pedig 490 fő (a 2009. évben 474 fő) volt. Az állományi létszám emelkedését a Felügyelet megnövekedett feladatai indokolták, elsősorban az intézmény megváltozott fogyasztóvédelmi felelősségével összefüggésben.

A dologi kiadások 2010-ben 0,7%-kal, a felhalmozási kiadások pedig 27,8%-kal mérséklődtek az előző évhez képest. A dologi kiadásokon belül a Felügyelet – székháza üzemeltetése és egyéb tételek mellett – 255 millió forintot költött az informatikai- és kommunikációs rendszerek üzemeltetésre, 114 millió forintot nemzetközi tagsági díjakra, 110 millió forintot külföldi kiküldetésekre, 112 millió forintot pedig peres ügyeinek vitelére.

15. táblázat

PSZÁF intézmény kiadásai feladatonként		
ezer forintban		
Kiadások (2010. év)		Összeg
külső munkaerő igénybevétele	01	30 055
lakásépítés és -vásárlás munkáltatói támogatása	02	67 981
pályázati kifizetések	03	28 127
befizetés Krízis Alapba	04	500 000
Hitelintézeti NKft. Finanszírozása	05	178 500
létszámgazdálkodás	06	4 331 666
hirdetési és közzétételi díjak	07	5 104
sajtófigyelés, hirdetés monitoring	08	5 258
peres ügyek költségei	09	111 977
közbeszerzés kiadásai	10	9 930
minőségbiztosítással kapcsolatos kiadás	11	10 490
KIR	12	80 919
iratkezelő rendszer	13	33 494
egyéb rendszerek	14	65 184
gazdálkodási rendszer	15	13 686
webportál	16	7 296
informatikai- és kommunikációs üzemeltetés	17	254 611
ingatlanok fejlesztése	18	27 783
ingatlanok üzemeltetése	19	957 017
gépjárművek fenntartása	20	47 338
irodaszer, nyomtató beszerzése	21	14 111
egyéb üzemeltetés kiadásai (gyógyszer,munkaruha stb.)	22	28
postai szolgáltatások díjai	23	20 740
külföldi kiküldetés	24	110 327
nemzetközi tagsági díjak	25	113 526
logós nyomtatók	26	3 767
PR reklám, propaganda, grafikai tervek	27	3 050
fogyasztóvédelmi kiadványok, éves jelentés	28	2 095
ügyfélvédelmi alpoknak teljesített átutalás, hirdetés	29	82 440
adó-, járulék, egyéb fizetési kötelezettség	30	1 401 840
befizetés a központi költségvetésbe	31	366 737
befizetési kötelezettség maradványból	32	12 753
támogatások, pénzeszköz átadások	33	18 055
vezetői reprezentáció	34	1 664
kihelyezett értekezlet	35	8 538
pénzügyi kiadások	36	13 683
leltár, taxi, szállás	37	5 644
egyéb kiadások	38	2 299
szűrések és szociális juttatások	39	49 336
oktatás, képzés, tréning	40	45 639
korengedményes nyugdíj	41	12 834
nemzetközi szeminárium	42	1 973
módszertani együttműködés	43	281
szakmai tájékoztatók, konzultációk	44	227
szakmai képzések egyéb kiadásai	45	3
egyéb rendezvény	46	3 166
egyéb központi rendezvény	47	6 030
integrált felügyeleti konferencia	48	982
nemzetközi informatikai konferencia	49	1 391
könyv, folyóirat, on-line hozzáférés	50	22 134
fordítás, tolmácsolás	51	17 120
cafetéria	52	360 605
költségtérítések és természetbeni juttatások	53	128 424
másodlagos háttértároló kialakítása	54	73 104
előző évi bevétel rendezése	55	167
függő kiadás	56	-49 580
Intézményi kiadások összesen (01+...+56)		9 621 549

A bírságbevétel terhére eszközölt kiadások

A Pszvtv. 31.§-a értelmében a Felügyelet által kiszabott bírságból származó bevétel kizárólag a törvényben meghatározott célokra fordítható, azt a Felügyelet saját működésére nem használhatja fel.

A felügyeleti bírságok – a fogyasztóvédelmi eljárás során kiszabott bírságból származó bevétel kivételével, továbbá ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – kizárólag az alábbi célokra fordíthatók (Pszvtv. 31§ (2) bekezdés):

- a) a banki, biztosítási, tőkepiaci és pénztári szakemberek képzésére,

- b) a felügyeleti, illetve a felügyelt tevékenységgel kapcsolatos tanulmányok készítésének és közzétételének támogatására,
- c) a Psztv 4.§-ában meghatározott szervezetek és személyek ügyfeleinek tájékoztatására,
- d) a Psztv 4.§-ában meghatározott szervezetek felszámolását végző közhasznú társaság felszámolásból eredő veszteségének megtérítésére,
- e) a békéltető testületek tevékenységének támogatására és tagjainak képzésére,
- f) a Hpt.-ben meghatározott Országos Betétbiztosítási Alapba, illetőleg önkéntes alapba és a Tpt.-ben meghatározott Befektető-védelmi Alapba történő befizetésre, valamint
- g) a bírák és ügyészek – speciális pénzüpiaci ismeretek elsajátítását célzó – továbbképzésére.

A fogyasztóvédelmi eljárás során kiszabott bírságból származó bevétel kizárólag a törvényben nevesített szervezetek és személyek ügyfeleinek tájékoztatására, valamint a békéltető testületek tevékenységének támogatására és tagjainak képzésére fordítható.

A bírságok forgalmát a Magyar Államkincstárnál vezetett célelszámolási számlán mutatja ki a Felügyelet. A célelszámolási számla 2010. évi nyitó állománya 1.137 millió forint volt.

A Felügyelet a 2010. évet megelőző időszakban a bírságbevételek felhasználására indított pályázatok eredményeképpen megkötött szerződésekre 28 millió forint támogatási összeget, a Hitelintézeti Felszámoló Nonprofit Kft., mint a Psztv. 4.§-ában meghatározott szervezetek felszámolását végző társaság számára 179 millió forintot fizetett ki, a Hpt.-ben meghatározott Országos Betétbiztosítási Alapba, illetőleg önkéntes alapba és a Tpt.-ben meghatározott Befektető-védelmi Alapba történő befizetésre pedig 82 millió forintot fordított. E keretből teljesítette a Felügyelet a Krízis Alapba történő 500 millió forintos befizetési kötelezettségét is. A bírság célelszámolási számla 2010. évi záró egyenlege így 730 millió forint volt.

Felügyeleti bírságokhoz kapcsolódó nyertes pályázatok

A 2010. év során két – korábban kiírt – fogyasztóvédelmi tárgyú pályázat zárult le. Az egyik a Puskás Tivadar Közalapítvány által megvalósított *Internetbanki és internetbiztonsági oktató-program-modell létrehozása* című pályázat volt, amelynek keretében az alapítvány és alvállalkozói egy olyan programot fejlesztettek ki, amelynek segítségével a középiskolás diákok tapasztalatokat szerezhetnek az internetes bankolásról, illetve fejleszthetik pénzügyi ismereteiket.

A másik pályázat, amely a *Pénzügyi ismeretek oktatása a 9-12. évfolyamon tanító tanárok továbbképzésében* címmel került kiírásra, komoly előrelépést jelentett a pénzügyi ismeretek hazai oktatásában. A pályázat célja az volt, hogy segítsen pótolni a pénzügyekben felkészült és megbízható ismeretekkel rendelkező iskolai oktatók hiányát. A pályázat keretében 2010. első felében 250 középiskolai tanár vett részt a pénzügyi ismeretek középiskolai oktatására történő felkészítésében.

2010. második felében a Felügyelet új vezetése az addigi pályázattal rendszerét újragondolta és új alapokra helyezte a felügyeleti bírságpénzek felhasználását, a Felügyelet feladatait meghatározó új törvény és a Felügyelet 2010 júliusában elfogadott fogyasztóvédelmi koncepciója alapján. A bírságpénzek felhasználására irányuló új koncepció hosszú távon határozza meg azokat a stratégiai kereteket és irányokat, amelyek alapján a rendelkezésre álló pénzügyi erő-

források a Felügyelet céljaihoz igazodva a lehető leghatékonyabban és transzparens módon kerülnek felhasználásra. E koncepció meghatározza a pályáztatási alapelveket és a kiemelt pályáztatási célokat, valamint azok arányát is.

2010. december 17-én már a bírságpénzek felhasználására vonatkozó új koncepció alapján került kiírásra *a civil fogyasztóvédelmi hálózat működésének támogatásáról* szóló pályázati felhívás. Ennek lényege, hogy a tapasztalt, a fogyasztók között már ismeretséget és bizalmat szerzett civil fogyasztóvédelmi szervezetek, támogatási szerződésben rögzített szigorú szakmai követelmények teljesítése esetén 8 vidéki nagyvárosban nyissanak fogyasztóvédelmi tanácsadó irodát. Így a fogyasztók Budapesten kívül az ország minden régiójában problémáikkal jogász, illetve közgazdász végzettségű, pénzügyekben jártas civil szakemberekhez fordulhatnak tanácsért. A hálózat a Felügyelet anyagi és szakmai támogatása, egyben rendszeresen kontrollja mellett működik. A hálózat létrejöttében nagy segítséget nyújtottak a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság és az érintett megyei kormányhivatalok is. A pályázat célja az volt, hogy a PSZÁF, illetve a pénzügyi fogyasztóvédelem közelebb kerüljön az emberekhez, a fogyasztókhoz vidéken is.

A fejezeti kezelésű előirányzattal történő gazdálkodás értékelése

A fejezeti kezelésű előirányzat terhére fókuszált helyszíni vizsgálatok céljára 200 millió forint, a fluktuáció finanszírozására 528,3 millió forint került átadásra az intézményi költségvetés számára, továbbá az 5.000 millió forintos központi költségvetés javára történő befizetési kötelezettség nagyobb része (4.633 millió forint) teljesült.

16. táblázat

<i>PSZÁF fejezeti kezelésű előirányzatának kiadásai feladatonként</i>		
		<i>ezer forintban</i>
Kiadások (2010. év)		Összeg
átadás intézmények (fókuszált helyszíni vizsgálatok)	01	200 000
átadás intézmények (fluktuáció finanszírozására)	02	528 341
befizetés a központi költségvetésbe	03	4 633 263
Fejezeti kiadások összesen (01+...+03)		5 361 604

Előirányzat-maradvány

A Felügyelet összes előirányzat-maradványa a 2010. év végén 9.336 millió forint volt (teljes összegében intézményi maradvány), amely 3.606 millió forinttal alacsonyabb, mint az előző évben (2009-ben 12.942 millió forint keletkezett, amelyből 7.581 millió forint volt az intézményi maradvány.) Az előirányzat-maradvány jelentős csökkenésének oka az 500 millió forint + 5.000 millió forintos rendkívüli befizetési kötelezettség teljesítése volt.

Gazdálkodással, működéssel kapcsolatos, külső szerv általi ellenőrzések

A gazdálkodással és működéssel kapcsolatos, külső szerv által végrehajtott ellenőrzésre 2010. évben egy alkalommal került sor. Az Állami Számvevőszék a 2009. évi költségvetés végrehajtásának ellenőrzését követően az alábbi záradékot adta:

„A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete 2009. évi beszámolóját a financial audit módszerrel felülvizsgáltuk, és ennek keretében elegendő és megfelelő bizonyítékot szereztünk arról, hogy a 2009. évi intézményi beszámolót a számviteli törvényben foglaltak és az annak végre-

hajtására kiadott 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet előírásai szerint készítették el. Az intézmény gazdálkodása és előirányzatainak felhasználása összhangban volt a költségvetési gazdálkodásra vonatkozó szabályokkal. Az intézményi beszámoló a költségvetési szerv vagyoni, pénzügyi helyzetéről megbízható és valós képet ad.”

A fenti vélemény mellett az ÁSZ javaslatot tett az MNV Zrt-vel kötött vagyonkezelési szerződéssel, a Számviteli Politika aktualizálásával, a főkönyvi program paraméterezésével, a munkáltatói kölcsönökből adott engedmények gyakorlatával és a nullás számlaosztályban nyilvántartott számlák rendjével kapcsolatban.

Közbeszerzési eljárások

A 2010. évben összesen 13 közbeszerzési eljárás indult, melyből egy eljárás ajánlati felhívása visszavonásra került, 8 zárult szerződéskötéssel, 5 pedig eredménytelenül. Egy esetben a szerződéskötés, két esetben pedig a döntés és a szerződéskötés is áthúzódott 2011-re.

A közbeszerzési eljárások megoszlása:

- a közösségi értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű (a Kbt. IV. fejezete szerinti) közbeszerzési eljárás: 8 db, ebből
 - 5 db nyílt eljárás, melyet a Felügyelet folytatott le, és ezek közül 1 esetben az ajánlati felhívás visszavonásra került, 3 eljárás pedig eredménytelenül zárult
 - 2 db hirdetmény közzétételével induló, gyorsított tárgyalásos eljárás, melyet az OKFON Zrt. folytatott le, s ezek közül 1 eljárás eredménytelenül zárult
 - 1 db hirdetmény közzététele nélkül indított tárgyalásos eljárás, amelyet – eredménytelenül zárult nyílt eljárást követően – az OKFON Zrt. folytatott le.
- nemzeti értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű (a Kbt. VI. fejezete szerinti egyszerű) közbeszerzési eljárás: 5 db, amelyeket a Felügyelet folytatott le és ezek közül 1 db eljárás eredménytelenül, 1 db eljárás pedig részben eredménytelenül zárult.

A Felügyelet 2010-ben nettó 196.724.366 forint értékben kötött szerződést és/vagy írt alá megrendelést a kiemelt termékkörbe tartozó árukra és szolgáltatásokra, a KSZF által kötött keretszerződés és/vagy keret-megállapodás alapján.

17. táblázat

		A Felügyelet által 2010-ben lefolytatott közbeszerzési eljárások		
Azonosító szám	Tárgy, mennyiség	Szerződés kötés napja	Szerződés értéke (nettó)	Eljárást lefolytató szervezet
KEUT 02/10	Az OTP Bank Nyrt. nem Európai Unión belüli külföldi leányvállalatai felügyeleti ellenőrzési eljárásának (fókuszált helyszíni célvizsgálat) könyvvizsgáló általi lebonyolítása	eredménytelenül zárult		OKFON Zrt. – Megbízási szerződés alapján
KE 03/10	CA ServiceDesk alapon üzemelő IT- és épületüzemeltetési ügyfélszolgálati, konfiguráció- és változáskezelési rendszer rendszertámogatása	2010.09.01	47 800 Ft / embernap	Felügyelet
KEUNY 04/10	Festékpátronok (tonerek), tintapátronok és festékszalgak szállítása	eredménytelenül zárult		Felügyelet
KE 05/10	Irodaszerek és papíráruk szállítása	eredménytelenül zárult		Felügyelet
KEUNY 06/10	Engedély- és Bejelentés köteles Adattár fejlesztése és rendszertámogatása	az Ajánlati felhívás visszavonásra került		Felügyelet
KEUT 07/10	Az OTP Bank Nyrt. nem Európai Unión belüli külföldi leányvállalatai felügyeleti ellenőrzési eljárásának (fókuszált helyszíni célvizsgálat) könyvvizsgáló általi lebonyolítása	2010.12.09	127 760 795 Ft	OKFON Zrt. – Megbízási szerződés alapján
KEUNY 09/10	A PSZÁF által használt irodai papíráruk, tájékoztató kiadványok és lakossági tájékoztató füzetek nyomdai munkájának elvégzése és esetenként kapcsolódó szolgáltatások teljesítése	eredménytelenül zárult		Felügyelet
KE 11/10	Belföldi napilapok, folyóiratok, közlönyök és szemlék, valamint külföldi szaklapok és hozzátartozó online-hozzáférések beszerzése	2010.11.19	1. rész: 3 015 804 Ft	Felügyelet
			2. rész: 3 111 292 Ft	
			3. rész: 1 258 308 Ft	
KE 12/10	Irodaszerek és papíráruk szállítása (2012. október 26-ig)	2010.11.26	legfeljebb 31 400 000 Ft	Felügyelet
KEUT 13/10	Festékpátronok (tonerek), tintapátronok és festékszalgak szállítása (határozatlan idejű szerződés)	2010.11.09	1. rész: évente legfeljebb 12 000 000 Ft	OKFON Zrt. – Megbízási szerződés alapján
			2. rész: évente legfeljebb 4 000 000 Ft	
KE 14/10	Gépjárművek szállítása	1. rész: 2011.01.18.	24 690 864 Ft	Felügyelet
	(6 db 5. kategóriájú személygépkocsi)	2. rész: eredménytelenül zárult		
KEUNY 16/10	Takarítási szolgáltatás nyújtása (határozatlan idejű szerződés)	2011.03.10	24 502 944 Ft / év	Felügyelet
KEUNY 17/10	Ajánlatkérő által használt nyomdai ügyviteli és marketing termékek nyomdai munkájának elvégzése és esetenként kapcsolódó szolgáltatások teljesítése (2014. február 15-ig)	2011.03.08	eseti megrendelések függvényében alakul	Felügyelet

A 2010. ÉV FONTOSABB FELÜGYELETI ESEMÉNYEI IDŐREND BEN

- január 1. Hatályba lép a Magatartási Kódex
- január 15. A Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) megtartja első ülését
- január 19. A PSZÁF elnöke kiadja a javadalmazási politika alkalmazásáról szóló 1/2010. (I.19) számú ajánlását
- január 26-27. A Felügyelet részt vesz a Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors (CEIOPS) soros ülésén
- január 27. A PSZÁF, a CFA és a BAMOSZ konferenciát szervez „Globális szokványok, európai direktívák, hazai szabályozás – mi változik?” címmel
- február 11. A PSZÁF visszavonja az Általános Közlekedési Hitelszövetkezet engedélyét
- február 15. Hatályba lép a Swiss Financial Market Supervisory Authority-val (FINMA) kötött felügyeleti együttműködési megállapodás
- február 18. Megjelenik „A felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP) keretében kiemelten kezelt kockázatos portfóliókról és a hozzájuk kapcsolódó tőbbllet-tőke előírásáról” szóló tájékoztató, új előírásokkal a jelzáloghitelező pénzügyi vállalkozások és a refinanszírozó hitelintézetek számára
- március 12. A PSZÁF sajtóközlemény keretében tájékoztatót ad ki a nyugdíjpénztárak 2009. évi teljesítményéről
- március 24. A PSZÁF fogyasztóvédelmi vizsgálatot indít harminc, a lakosság részére hitelt nyújtó hitelintézetnél és pénzügyi vállalkozásnál
- április 1. A PSZÁF felügyeleti biztost rendel ki az Athlon Zrt.-hez
- április 2. Elindul a hitel- és lízingválasztó program a Felügyelet honlapján, amelyben a hitelek, és lízingtermékek mellett pénzügyi szótár és fogyasztóvédelmi információk is találhatóak
- április 8. A Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) megtartja áprilisi ülését, amelyen a három résztvevő intézmény együttműködési megállapodást köt a magyar EU-elnökség idején a pénzügyi szektorral kapcsolatosan felmerülő feladatok ellátásáról
- április 9. A PSZÁF megújítja intézkedési- és bírságpolitikáját, szélesíti az intézkedési lehetőségek skáláját és megemeli a jogsértések, szabálytalanságok esetén kiszabható bírságok összegét
- április 22. A magyar forint árfolyamát érintő 2008. október 15-ei devizaügyletek vizsgálatának lezárásával a PSZÁF kilencvenmillió forint felügyeleti bírság és az eljárási költségek megfizetésére kötelezi a Deutsche Bank AG Londont
- április 23. Jogerősen elutasítja a bíróság a Soros Fund Management LLC keresetét a PSZÁF ellen
- május 5. A PSZÁF közzéteszi a hazai biztosítók Szolvencia II felkészültségéről készített GAP-analízisének eredményét
- május 5. A PSZÁF elérhetővé teszi honlapján az Egyéni Nyugdíjszámító Programot
- május 10. A PSZÁF együttműködési megállapodást ír alá az Indra Biztosítottak Országos Érdekvédő Egyesületével a kölcsönös tájékoztatás és fogyasztóvédelmi együttműködés biztosításáról
- május 12. Megjelenik a „Közvetítőkre vonatkozó szakmai követelmények teljesítéséről” szóló sajtóközlemény, módosul a közvetítői rendszer szabályozása, és az érintetteknek 2011. január 1-ig hatósági vizsgát kell tenniük

- május 19. A PSZÁF közzéteszi 2010. évi első kockázati jelentését
- május 29. Megjelenik a „Fókuszban a túlzott eladósodás kockázatai” című MNB-PSZÁF közös sajtóközlemény
- június 2. A PSZÁF felülvizsgálja meghirdetett prioritásait és a felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SREP) alapján meghatározott kockázatos portfóliók körét, többlettökét ír elő az idős használt járműveket finanszírozóknak
- június 16. A PSZÁF anyaországi felügyeletként megtartja az OTP-csoport 2010. évi első kollégiumi ülését
- június 17. „Hitelek” címmel ingyenes tájékoztató kiadvány jelenik meg 90 ezer példányban a GVH–MNB–PSZÁF támogatásával, amelynek fókuszában a körültekintő hitelfelvétel áll
- június 24. A PSZÁF szakmai konzultációt szervez a Szolvencia II projekt 5. mennyiségi hatástanulmányával (QIS5) kapcsolatban
- június 25. Multilaterális együttműködési megállapodás (MMoU) aláírására kerül sor a DZ BANK Group vonatkozásában a német felügyeleti hatósággal (BaFin) és a Deutsche Bundesbank-kal
- június 28. Multilaterális együttműködési megállapodások (MMoU) aláírására kerül sor 3 bankcsoport vonatkozásában (Banque Accord, PSA, RCI) a Francia Prudenciális Felügyeleti Hatósággal (ACP)
- június 28. Az Országgyűlés elfogadja a PSZÁF tevékenységét, felügyeleti tapasztalatait, valamint a piacok működését összegző 2009. évi jelentését
- június 30. Vizsgálatsorozat indul a Magatartási Kódex elveivel ellentétes szóbeli tájékoztatásokkal kapcsolatban
- július 1. Dr. Sólyom László köztársasági elnök Dr. Szász Károlyt nevezi ki a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnökévé
- július 8. A PSZÁF elnöke tárgyalást folytat az IMF képviselőivel
- július 15. Banki termékekkel bővül a hitel- és lízingválasztó program
- július 21. A PSZÁF kiadja a likviditási kockázat méréséről és kezeléséről szóló 6/2010. számú módszertani útmutatóját
- július 23. A CEBS, az Európai Központi Bank és az Európai Bizottság sajtóközleményt jelentet meg az európai banki stresszteszt eredményeiről, a CEBS közzéteszi az összefoglaló jelentését: a tesztben résztvevő két magyar bank (az OTP és az FHB) magasan az elvárt szint felett teljesít
- augusztus 6. A PSZÁF fogyasztóvédelmi eljárást indít a magánnyugdíjpénztári átlépések ügyében a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény megsértésének gyanúja miatt
- augusztus 9. A PSZÁF közzéteszi 2010. évi második kockázati jelentését
- augusztus 13. A PSZÁF 2 millió forint bírsággal sújtja a Porsche Bank Zrt-t a Magatartási Kódex megsértése miatt
- augusztus 24. Körlevél készül a szövetkezeti hitelintézetek vezetői számára a belső csalások megelőzéséről és felderítéséről
- szeptember 1. Átalakul a PSZÁF szervezeti és működési rendszere, amelynek következtében szétválasztásra került a helyszíni (on-site) és nem-helyszíni (off-site) felügyelés, illetve a fogyasztóvédelmi területen elkülönült a vizsgálati és jogérvényesítési főosztály
- szeptember 8. A PSZÁF sajtótájékoztató keretében hirdeti meg új fogyasztóvédelmi koncepcióját
- szeptember 14. Vezetői körlevél készül a pénztárak tagszervezési tevékenységéről és a tagokkal folytatott kommunikációról

- szeptember 23. Az Európai Parlament megszavazza az új Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszert (ESFS)
- szeptember 26-30. A PSZÁF részt vesz a KBC-csoport felügyeleti kollégiumi ülésén
- szeptember 27-
október 1. A PSZÁF vezetésével magyar delegáció vesz részt a Moneyval 33., a pénzmosás ellenes szabályozást vizsgáló magyar országjelentést megvita-
tató és elfogadó közgyűlésén
- október 4-5.
október 6. A PSZÁF részt vesz az AEGON-csoport felügyeleti kollégiumi ülésén
Megjelenik a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjtartifa-hirdetéssel
kapcsolatos felügyeleti elvárásokról szóló vezetői körlevél
- október 7. Kerekasztal-beszélgetésre kerül sor a legjelentősebb fogyasztóvédelmi
civil szervezetek és a Felügyelet között
- október 8. A Felügyelet szakmai konzultációt szervez „Tőkepiaci szabályozási ter-
vek az EU-ban, készülő CESR sztenderdek” címmel
- október 13. A PSZÁF jogsegélyszolgálatot indít a vörösiszap-károsultak meg-
segítésére
- október 19. Megjelenik a „Nyugdíjpénztári tagok díjterhelése (2000-2009)” című
tájékoztató
- október 19-20. Anyaországi felügyeletként a PSZÁF megtartja az OTP-csoport 2010. évi
második kollégiumi ülését
- október 20. A PSZÁF megtiltja az AIM Általános Biztosító Zrt. számára a kötelező
gépjármű-felelősségbiztosítási (kgfb) termék terjesztését
- október 20. Megjelenik a „PSZÁF vizsgálja a panaszkezelési szabályzatok közzété-
telét” című sajtóközlemény; a Felügyelet 150 pénzügyi intézménynél –
szövetkezeti hitelintézeteknél és pénzügyi vállalkozásoknál – indít fo-
gyasztóvédelmi témavizsgálatot
- október 21. Súlyos jogsértések miatt a PSZÁF kezdeményezi a Dimenzió Egészség-
pénztár vezető tisztségviselőinek, valamint ügyvezetőjének felmentését
és személyi bírságot is alkalmaz
- október 25-26. A PSZÁF képviselője előadást tart az Anti Money Laundering
Professionals (AML P Forum) pénzmosás elleni európai konferenciáján
- október 28. A PSZÁF felvilágosító kampányt indít a fogyasztói csoportokban való
részvétel veszélyeiről, amelynek keretében megjelenik az „Erősen kocká-
zatos a fogyasztói csoportokban való részvétel” című sajtóközlemény
- november 11. Együttműködési megállapodást aláírása a Vám- és Pénzügyőrséggel a
pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzése és meg-
akadályozása érdekében
- november 12. A PSZÁF szakmai konzultációt tart a CEBS által közzétett, illetve előké-
szítés alatt álló sztenderdekről
- november 12. Felügyeleti intézkedés nyolc biztosító kgfb-tarifái miatt
- november 15. „Pályázati tanulmányok” címmel sajtóközleményt jelentet meg a
PSZÁF. A kiírás értelmében a felügyelt szervezetekre kirótt bírság-
bevételekből a pénzügyi kultúra fejlesztését szolgáló pályaműveket támo-
gat a Felügyelet
- november 16. A PSZÁF közzéteszi 2010. évi harmadik kockázati jelentését
- november 17. Az Európai Tanács megszavazza az új Európai Pénzügyi Felügyeleti
Rendszert (ESFS: EBA, ESMA, EIOPA, ESRB és a nemzeti felügyelet-
tek) létrehozó rendeleteket
- november 18. Együttműködési megállapodást ír alá a PSZÁF és a Nemzeti Fogyasz-
tóvédelmi Hatóság a fogyasztói érdekek összehangolt védelméről

- november 18. A Felügyelet vezetése fogadja az Európai Parlament delegációját
- november 23. Megjelenik a „Tájékoztató a jogosulatlan pénzügyi szolgáltatókkal és a fogyasztói csoportszervezőkkel szembeni felügyeleti fellépésről” című közlemény; a Felügyelet közel 100 millió forint bírságot szab ki kilenc jogosulatlan pénzügyi szolgáltatást nyújtó társaságra és magánszemélyre
- november 24. A Felügyelet szakmai konzultációt tart "Hol tart a SEPA?" címmel
- december 2. Elérhetővé válik a GVH, az MNB és a PSZÁF közös tájékoztató kiadványa, amely tényszerű információkkal, közérthető módon segít a megtakarítási formák közötti eligazodásban
- december 7. A Felügyeleté a 2010-es év honlapja, a díj indoklása szerint a PSZÁF weboldala „szervezetek/magánemberek széleskörű pénzügyi tájékoztatását kiválóan szolgáló honlap, valamint szimbiózisban él a hozzá tartozó szakminisztériumokkal."
- december 8. Együttműködési megállapodást ír alá a PSZÁF a Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesületével a fogyasztók tájékoztatásának, oktatásának, és a fogyasztóvédelmi tanácsadás összehangolásának érdekében
- december 13. Az Országgyűlés elfogadja a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvényt (Psztv.)
- december 15. Megjelennek az új Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer (ESFS), a három új felügyeleti hatóság (EBA, ESMA, EIOPA) és az Európai Rendszerkockázati Testület (ESRB) létrehozásáról szóló európai rendeletek
- december 16. Az Európai Parlament és az Európai Tanács módosítja a bankok és befektetési szolgáltatók tőke megfeleléséről szóló irányelvet (CRD)
- december 17. Megjelenik a Felügyelet pályázati felhívása a pénzügyi fogyasztóvédelmi tanácsadó hálózat civil szervezetek által történő működtetésére
- december 21. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság közzéteszi honlapján az új Bazel III keretrendszer szövegét
- december 22. A PSZÁF lehetővé teszi ügyfelei számára, hogy a közzétett elektronikus űrlap kitöltésével és az ügyfélkapun keresztül történő benyújtásával elektronikus ügyintézkést kezdeményezzenek
- december 28. A PSZÁF felügyeleti biztosokat rendel ki a Jógazda Szövetkezeti Takarékpénztárhoz

MELLÉKLETEK

I. Statisztikai összesítés a 2010. évben hozott intézkedésekről

Pénzpiaci szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	138
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	40
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	98
Ebből bírságot kiszabó határozat	12
Piacfelügyeleti intézkedések	36
Engedélyezési intézkedések	1708
Hitelintézet alapításának engedélyezése	-
Hitelintézet alapításának elutasítása	-
Hitelintézet működésének engedélyezése	-
Hitelintézet működésének elutasítása	-
Hitelintézet alapítási engedélyének visszavonása	-
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének engedélyezése	9
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének elutasítása	-
Hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás működésének engedélyezése	1
Tevékenységi kör módosulását eredményező határozat	18
Vezető állású személy megválasztásának engedélyezése	272
Ebből hitelintézet esetében	141
Vezető állású személy megválasztásának elutasítása	4
Megbízási szerződés módosítás jóváhagyása	195
Többes kiemelt közvetítői engedély	8
Többes ügynöki engedély	633
Alkuszi engedély	5
Engedély közvetítő igénybevételéhez	146
Alapszabály módosítás engedélyezése	51
Minősített befolyás megszerzésének engedélyezése	34
Minősített befolyás megszerzésének elutasítása	4
Egyesülést, átalakulást, szétválást engedélyező határozat	10
Kereskedési könyvvel kapcsolatos határozat	2
Közvetítő igénybevételére jogosító engedély hatálytalanná válásának megállapítása	61
Tevékenységi engedélyt visszavonó határozat	33
A működési kockázat tőkekövetelményének számítására vonatkozó engedélyező határozat	2
Egyéb szabályzatok engedélyezése	10
Összevont alapú felügyelettel kapcsolatos határozat	11
Alárendelt kölcsöntőke határidő előtt történő visszafizetésének engedélyezése	6
Állomány átruházás engedélyezése	1

Bankképvisellel kapcsolatos határozat	4
Pénzügyi szolgáltatás közvetítői hatósági vizsgáztató és képző szerv nyilvántartásba vétele	22
Közvetítői hatósági vizsgabiztos nyilvántartásba vétele	65
Végzés	75
Egyéb határozat	26
Fogyasztóvédelmi intézkedések	42
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	18
Panaszkezelési válaszadási határidő be nem tartása miatt	13
Panasz elutasítása esetén adott hiányos tájékoztatás miatt	2
Teljes körű írásbeli kimutatás küldésének elmulasztása miatt	1
Eljárási bírság kiszabása végzésben	8
Fogyasztóvédelmi intézkedésekből: bírságot kiszabó határozat	40
Összes határozat, végzés	1888
Ebből bírságot kiszabó határozat	52
Bírságok összege összesen (Ft)	293 659 992

Tőkepiaci szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	75
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat (intézkedés nélküli)	3
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat (bírság, felszólítás, kötelezés, felfüggesztés, felfüggesztés visszavonása)	72
Végzés	7
Piacfelügyeleti intézkedések	29
Engedélyezési intézkedések	75
Tevékenység engedélyezése	6
Tevékenységi engedély visszavonása	14
Tevékenységi kör módosulását eredményező határozat	7
Egyéb szabályzatok engedélyezése	15
Minősített befolyásszerzés engedélyezése	3
Végzés	24
Egyéb határozat	6
Összes határozat, végzés	179
Ebből bírságot kiszabó határozat	3
Bírságok összege összesen (Ft)	140 100 000

Biztosítási szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	171
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	39
Tevékenységi engedély visszavonása hivatalból	9
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	123
Piacfelügyeleti és engedélyezési intézkedések	336
Piacfelügyeleti végzés	10
Tevékenység felfüggesztésének engedélyezése kérelemre	-

Vezető tisztségviselő engedélyezése	98
Szakmai vezető engedélyezése	38
Minősített részesedésszerzés engedélyezése	12
Tevékenységi engedély visszavonása kérelemre	28
Állomány átruházás engedélyezése	-
Összevont alapú felügyelet alá vonás	1
Egyéb határozat	26
Biztosító alapításának engedélyezése	-
Biztosítási tevékenység megkezdésének engedélyezése	-
Biztosítási tevékenység módosításának engedélyezése	-
Biztosítási tevékenységgel összefüggő tevékenység engedélyezése	8
Független biztosításközvetítői tevékenység engedélyezése (alkusz, többes ügynök)	67
Vezérügynök engedélyezése	3
Biztosításközvetítői hatósági vizsgabiztos jegyzékbe vétele	35
Biztosításközvetítői hatósági képző és vizsgáztató szerv jegyzékbe vétele	10
Fogyasztóvédelmi intézkedések	56
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	2
Panaszkezelési válaszadási határidő be nem tartása miatt	41
Kártörténeti igazolás kiadásának elmulasztása miatt	1
Kártérítési javaslat/álláspont megküldésének elmulasztása miatt	3
Díjfelszólító levél kiküldésének késedelme/ elmulasztása miatt	2
Éves tájékoztatás elmulasztása az életbiztosítási szerződéseknel	1
Díjnemfizetés miatti megszűnésről szóló késedelmes tájékoztatás miatt	1
A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény 6. §-a (1)-(2) bekezdései megsértése miatt	1
Szóbeli panaszok kezelésére vonatkozó rendelkezések megsértése miatt	1
Eljárási bírság kiszabása végzésben	3
Összes határozat, végzés	563
Ezen belül bírságot kiszabó határozat	75
Bírságok összege összesen (Ft)	35 700 000

Pénztári szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	91
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	26
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	61
Tevékenységi engedély visszavonása	4
Piacfelügyeleti intézkedések	35
Pénzmosási szabályzatot jóváhagyó határozat	-
Tevékenységet lezáró határozat	4
Nyugdíjpénztári ágazat működésének engedélyezése	1
Választható portfóliós rendszer jóváhagyása	19
Ingatlanértékelővel kötött szerződés jóváhagyása	3

Piacfelügyeleti végzés	5
Egyéb határozat	3
Engedélyezési intézkedések	5
Tevékenységi engedélyt megadó határozat	2
Több pénztár egyesülésének engedélyezése	3
Fogyasztóvédelmi intézkedések	2
Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat miatt	2
Összes határozat, végzés	133
Ezen belül bírságot kiszabó határozat	17
Bírságok összege összesen (Ft)	22 300 000

Tőkepiaci befektetésekkel kapcsolatban hozott intézkedések

Befektetési jegyek nyilvános forgalomba hozatalához készült tájékoztató közzétételének jóváhagyása	120
Befektetési alap nyilvántartásba vétele	84
Tájékoztató, kezelési szabályzat módosítása	151
Befektetési alap törlése	37
Európai befektetési alapra kibocsátott befektetési jegyek magyarországi forgalomba hozatala	26
Egyéb, befektetési alappal kapcsolatos határozat	14
Értékpapír kibocsátási program nyilvános forgalomba hozatalához készült tájékoztató közzétételének jóváhagyása összesen	12
Értékpapírok nyilvános forgalomba hozatalához (nyilvános értékesítéséhez), illetve szabályozott piacra történő bevezetéséhez készített tájékoztató összetételének jóváhagyása	11
Tájékoztatási kötelezettség alóli mentesítés	1
Eljárást megszüntető végzés	2
Kijavító határozat/végzés	10
Nyomtatási határozat	85
Nyilvános vételi ajánlat jóváhagyása	2
Hiánypótló határozat (nyilvános vételi ajánlat)	1
Tőzsdei kereskedés felfüggesztése	0
Eljárást felfüggesztő határozat	2
Egyéb határozat/végzés	72
Összes határozat, végzés	629
Ebből bírsághatározat összesen	0
Bírságok összege összesen (Ft)	0

Hatósági vizsga ügyekben hozott intézkedések 2010. szeptember 1. - 2010. december 31. közötti időszakban

Biztosítási szektor	
Biztosításközvetítői hatósági vizsgabiztos jegyzékbe vétele	26
Biztosításközvetítői hatósági képző és vizsgáztató szerv (képző szerv) jegyzékbe vétele	1
Biztosítás közvetítői hatósági tanúsítvány visszavonása	2
Összes határozat, végzés	29
Pénzügyi szektor	
Pénzügyi közvetítői hatósági vizsgabiztos jegyzékbe vétele	400
Pénzügyi közvetítői hatósági képző és vizsgáztató szerv (képző szerv) jegyzékbe vétele	18
Pénzügyi közvetítői hatósági tanúsítvány visszavonása	0
Összes határozat, végzés	418

II. A felügyelt intézmények száma 2010. december 31-én

A pénzügyi szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma

	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Bankok	31				
Fióktelepek	12				
Szakosított hitelintézetek	7				
Szövetkezeti hitelintézetek	137				
Ebből: takarékszövetkezet	133	2			
hitelszövetkezet	4	1		1	
Pénzügyi vállalkozások	254			7	7
Hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozások	3				
Pénzügyi független közvetítők	558				
Ebből: Többes kiemelt közvetítők	8				
Többes ügynökök	546				
Alkuszok	4				
Pénzügyi intézmények összesen	1002				

A tőkepiaci szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma

	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Befektetési vállalkozás	27				
Fióktelep	3				
Árutózsdei szolgáltató	5				
Befektetési alapkezelő	36				
Kockázati tőke-alapkezelő	18				8
Befektetési szolgáltatást nyújtó hitelintézet	19				
Befektetési szolgáltatást nyújtó hitelintézeti fióktelep	2				
Függő ügynök	990				
Kiemelt tőkepiaci intézmények	3				
Tőkepiaci intézmények összesen	1103				

A biztosítási szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma

	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Biztosító részvénytársaság	33				
Biztosítási egyesület	28				
Független biztosításközvetítő	554				
Ebből: alkusz (cég)	476				
többes ügynök (cég)	78				
Biztosítási szaktanácsadó (cég)	16				
Biztosítási piac összesen	631				

A pénztári szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma

	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Magánnyugdíjpénztárak	17	1			
Önkéntes nyugdíjpénztárak	69	11		1	
Önkéntes Öngelőző pénztárak	23	1		12	
Önkéntes Egészségpénztárak	40			3	
Foglalkoztatói Nyugdíj szolgáltató	1				
Pénztárak összesen	150				

III. A nyilvántartott ügynökök száma 2010. december 31-én

	Gazdálkodó szervezet	Természetes személy	Összesen
Pénzüpiaci szektor			
Függő közvetítő			11095
Tőkepiaci szektor			
Függő ügynök	690	300	990
Biztosítási szektor			
Biztosítási szaktanácsadó*	16	7	23
Független biztosításközvetítő*	6742	16774	23516
Függő biztosításközvetítő*	4329	16584	20913

* Az internetes biztosításközvetítői regiszter alapján.

IV. A Felügyelet szervezeti felépítése (2010. december 31-i állapot)

